

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

SEZAİ KARAKOÇ'UN ESERLERİNDE

DÎNÎ REFERANSLAR

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

110308

DANIŞMAN
PROF.DR.ABDULLAH ÖZBEK

HAZIRLAYAN
MUSTAFA ÇOBAN

KONYA-2001

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANİSTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SEZÂİ KARAKOÇ

1.HAYATI.....	4
1.1.Biyografisi ve Hayat Kronolojisi.....	4
1.2.Yetiştiği Çevre ve Ailesi	4
1.3.Çocukluğu ve Okul Yılları	5
1.4.Etkilendiği Kimseler	11
1.5.Genel Hatları İle Eserleri	13
1.5.1.Fikri Eserleri	13
1.5.2.Şiirleri.....	17
1.6.Şahsiyeti	19
1.7.Sanatı ve Sanat Anlayışı.....	26
1.8.İdeali.....	30
1.9.Kullandığı Müstearlar	32
1.10.Siyaset, Tasavvuf, Genel Eğitim ve Kültür İle İlgili Düşünceleri	33
1.10.1.Siyaset Anlayışı ve Diriliş Partisi	33
1.10.2.Tasavvuf Anlayışı	34
1.10.3.Eğitim ve Öğretim.....	37
1.10.3.1.Eğitimde Farklı Anlatım Tarzı	39
1.10.4.Kültür Anlayışı.....	41

İKİNCİ BÖLÜM

2.ESERLERİNDEKİ TEMEL KAVRAMLARDAN BAZILARI	
2.1.Hürriyet Anlayışı	44
2.1.1.Eğitim ve Öğretim Hürriyeti.....	44

2.1.2.Din ve İbadet Hürriyeti.....	46
2.2.Medeniyet Anlayışı.....	47
2.3.Demokrasi ve Devlet Anlayışı.....	51
2.4.Toplum.....	54
2.5.Din Anlayışı ve Dini Yorumlaması.....	56
2.5.1.Dînî Kaynaklara Eğilimi.....	66
2.6.Ümmet Kavramı.....	67
2.7.Entelektüel Düşünce ve Söylemler.....	68
2.8.Diriliş Fikrinin Oluşması ve Diriliş Dergisi.....	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.EĞİTİMLE İLGİLİ YAZILARI.....	73
3.1.Eğitim Müesseselerine Bakışı.....	73
3.1.1.Okullar.....	73
3.1.1.1.Üniversite.....	74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ESERLERİNDE DİN VE DİN EĞİTİMİ ANLAYIŞI.....	76
4.1.İbadetlerin ve Dînî Referansların Farklı ve Somut Anlatımı.....	76
4.2.İslâm'ın Aktüelleşmesi.....	82
4.3.Hayra Ulaşmada Yaptığı Vurgular.....	83
4.4.Eğitimde Dînî Yapılanma.....	85
4.5.Din Eğitiminde Temel Hedef.....	88
SONUÇ.....	89
BİBLİYOGRAFYA.....	91
EKLER.....	94

KISALTMALAR

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

A.S.: Aleyhisselam

a.y.: Aynı yer

Bil.: Bilimler

b.: Bin

bs.: Baskı

C.: Cilt

Çev.: Çeviren

Dr.: Doktor

DİRİP: Diriliş Partisi

Ens.: Enstitüsü

F.: Fakültesi

F.: Fazıl

G.O.P.Ü: Gazi Osman Paşa Üniversitesi

Hız.: Hazreti

İ.H.L.: İmam-Hatip Lisesi

İst.: İstanbul

N.Fazıl: Necip Fazıl Kısakürek

mad.: Maddesi

M.E.: Milli Eğitim

M.E.B.: Milli Eğitim Bakanlığı.

s.: Sayfa

S.: Sayı

S.A.V.: Sallalahü aleyhi ve sellem

S.B.F.: Siyasal Bilgiler Fakültesi

Sos.Bil.Enst.: Sosyal Bilimler Enstitüsü

S.Ü.: Selçuk Üniversitesi

T.D.V.: Türkiye Diyanet Vakfı

Yay.: Yayınları

Y.L.: Yüksek Lisans

ÖNSÖZ

Kültür, insanların millet olabilmeleri ve birarada yaşayabilmeleri için vazgeçilmez bir unsurdur. Kültürü oluşturan değerlerin korunabilmesi, tek tek fertlerin değil, toplumların hayatında yer alması ile mümkündür.

Bu çalışmamızda Kur'an ve Sünnet'ten hareketle meselelere çözüm sunma arzusunda olan Sezai Karakoç'un eserlerindeki dînî referansları araştırarak, kültürümüzün vazgeçilmez unsurlarından olan dinin, milletimiz tarafından referans olarak kullanılmasını bir yazarın eserlerinden yola çıkarak anlamaya çalışacağız.

Yaşadığı toplumun değerlerini kendisi için ölçü kabul eden insanların anlaşılması ve tanıtılması, kültürün gelecek nesillere aktarılmasında kullanılabilecek metodlardan birisidir. Zira toplumsal değerler toplumsal hafızada ve hayatta yer alarak yaşatılırlar.

Çalışmamıza önce Karakoç'un eserlerinden fikrî yoğunluğu fazla olanların bir kısmını okuyarak başladık. Sonra kendisiyle bizzat konuşmayı ve çalışma ile ilgili bazı soruların cevabını almayı plânladık. Fakat o zaman Karakoç'un bu v.b. çalışmalarla ilgili mülâkat yapmama prensibinden haberdar olmayışımız, arzumuzu gerçekleştirmemize engel oldu. Mülâkat yapmama kaydıyla gerçekleşen görüşme ise, bizi istediğimiz noktaya ulaştırmadı.

Farklı bir bakış olur düşüncesiyle Karakoç'la ilgili olarak edebiyat ve din sosyolojisi sahalarında araştırma yapan Turan Karataş'la birkaç kez ve Mustafa Kirenci ile de bir kez görüştük. Hakkında gazete ve dergilerde yazılanlara da imkan nispetinde ulaşmaya çalıştık. Bilahare eserlerinin tamamını okuyarak ortaya çıkan düşüncelerimizi aktarmaya çalıştık.

İnsanları anlamak ve anlatmak zordur. Sezai Karakoç'u anlamanın zorluğu hayatı gibi eserlerine de yansır. Onun anlaşılama gibi bir problemi de yoktur. Bu onu anlamayı daha da zorlaştırıyor. Buna ek olarak çok yönlülüğü de araştırmanın güçlüklerinden.

Düşünceleriyle çalışmamızı yönlendiren Hocam Prof. Dr. Abdullah ÖZBEK'e teşekkür ederim.

Gayret bizden, başarı Allah'tandır.

Mustafa ÇOBAN
Konya(Meram)2000

GİRİŞ

İnsanın ihtiyaçları vardır. Din de ister ibtidâî ister semâvî olsun bütün toplumlar için bir ihtiyaçtır. Her ihtiyaç gibi bir düzen içerisinde doğru olarak karşılanması gerekir. Karşılanmadığı zaman problemler ortaya çıkabilir. Ortaya çıkan problemler hem düşünce, hem fert, aile ve toplum, hem de çalışma hayatımızı tehdit eder. Bu da toplumda maddî ve manevî tahribe sebep olur.

İnancın insan hareketleri üzerinde ve sosyal meselelerle ilgili düşüncelerini şekillendirmede sevk edici kudretini gözlemek mümkündür. Kültür ve medeniyetlerin tekamülünde de dinin etkisi vardır. İbadethanelerin yerleşim birimlerinin ortasında olması, itina ile yapılması ve ihtişamı da bunun göstergesidir.

Özellikle, hedefi insanı eğitmek olan dinin gönderiliş gayesi de, insana ait ihtiyaçların karşılanmasında, doğru tespitlerin yapılarak, dinin referans (kaynak) alınması ve insanın yaratılış maksadına uygun bir hayat sürmesidir.

Kur'anî referanslar bize Allah'ın yeryüzünde muhatap olarak insanı kabul ettiğini, insan dışındaki varlıkların kendilerine emanet olarak verilen şeyi kabullenmekte isteksiz davrandıklarını söyler. Emaneti yüklenen, birebir Allah'ın muhatabı olan insan dışında dünyada din mükellefiyeti olan varlık da yoktur. Öyleyse yarattıklarını en iyi bilen Allah dinin anlaşılmasını ve anlatılmasını insanla murad etmiş ve onu yeryüzünün halifesi¹ olarak vasıflandırmıştır.

İnanma ihtiyacı içinde olan insanın zaman zaman sapmalar olmasına rağmen bu hitabı ve sorumluluğu anlamaya çalıştığını insanlık tarihi ile ilgili araştırmalarda görüyoruz. İnsan dini anladığı ve yaşadığı sürece dinin bakış açısına göre huzurlu olacak, din de insanın ihtiyaçlarına cevap verdiği sürece gündemde kalabilecektir. Yani, din insan için, insan da din için vazgeçilmezdir.

İnsana Allah'ın teklif ettiği şey: Din merkezli bir hayatı benimseyerek, her zaman düşebileceği bir alt sınıf ile hiçbir zaman olamayacağı ilâhlık çizgisi arasında insan olma şuuruна sahip olarak yaşamaktır. İşte insana kendini anlama şuurunu ve hayatın her anından talepleri, aynı zamanda her anına teklifleri olan dini doğru anlatacak ve dini anlatmada sağlıklı referanslar kullanabilecek kimselere ihtiyaç vardır. Bu konuda herkesten başarılı olmasını bekleme imkânımız yoktur.

¹ Bakara Suresi 2/3.

Önümüzde temel iki problem var: İnsana dini kim, nasıl anlatacak ve bu anlatımda önceliklerimiz neler olacak? Toplumumuzda dinin referans alınmama ve öncelikli değer olmaktan çıkarılma gayretlerini, doğru verilmeyen, Kur'an ve Sünnet gibi temel naslardan uzak, muhtevasında din olmayan din eğitimi körüklemektedir. Bu yanlışlık dini günlük hayatımızdan devamlı olarak uzaklaştırmakta, dini yaşanamaz bir hale getirmekte ve din yerine hayatımızı şekillendiren yeni unsurlar ön plana çıkmaktadır.

Bugün müslümanların ana problemi dini anlamamaktır. Bunun iki sebebi olduğunu düşünüyoruz.

1.Vahiy inanan üzerinde yeterince fonksiyonel değil. Kur'an okuyan kendisini bizzat âyetlerin muhatabı olarak düşünmüyor. Oysa müslüman her âyetin muhatabıdır. Bu konuda "bizden öncekiler Kur'an'ı anlamışlar, biz de onları taklit edelim ya da biz günâhkâr kullarız, bize ne oluyor da Kur'an'ı yeniden anlamaya çalışacağız?" gibi itirazlar fayda sağlamaktan çok insanları Kur'an ve Peygamber'i anlamaktan uzaklaştıracak ifadelerdir.

2.Din anlatımında önder olan Peygamber, hayatımızın şekillenmesinde örnek alınmıyor, veya yanlış alınmıyor. Oysa Allah'ın yetişmesini arzu ettiği insan tipinin prototipi Hz.Muhammed'dir. Bölgesel örf ve adetlerin Hz.Peygamber'in hayatında şekillenmesini bir yana alırsak, din onun şahsında anlatılmakta ve anlaşılmaktadır. O'nda örnek alınması gereken özelliklerden² bahsedilmektedir. Şahsiyet olarak Peygamber'i anlamaktan, Sünnet'i anlamaya kadar birçok husus "Din Eğitiminin Problemleri" olarak karşımızda durmaktadır.

Karakoç bu konuda şu cümleyi müslümanların yeniden İslâm'a dönüş şartı olarak kabul etmektedir:

"Müslümanların İslâm'a yeniden dönüşleri, Kur'an-ı Kerim'i yeniden bulmaları Hadis ve Sünnet'i yeniden anlamaları, klasik İslâm düşünce ve teoriğinin, çağdaş İslâm düşüncesini, tarihi İslâm pratiğini şuura getirmeleri demek olacaktır."³

Toplumumuzda da farklı bakış açıları ve değişik düşünceleri ile insanların nazarında fikirleri önemsenen ve etrafında az veya çok sevgi halesi oluşturan şair , yazar ve fikir adamlarımız vardır. Anlayabildiğimiz kadarıyla din, ümmet, eğitim,

² Ahzab Suresi 33/21.

³ Sezai Karakoç,İslâm'ın Dirilişi.7.bs..Diriliş Yay..İstanbul.1986.s.54.

toplum devlet ve demokrasi, entelektüel söylemler gibi kavram ve başlıklarla fikirlerini aktarmaya çalışacağımız Sezai Karakoç da, düşünce ve fikirleri, problemlere yaklaşım tarzı ve din kaynaklı meselelere sunduğu çözümlerle milletimizin de en önemli değeri olarak gördüğü dini, hemen hemen hayatının ve sanatının her alanında bir referans olarak kullanmasıyla toplumu etkileyen birisidir.

Yalnız insandır. Alışılmışın dışında bir sanat anlayışı vardır. Birçok şair veya yazarın yazdıkları bir veya birkaç kez okumakla anlaşılabilirdiği halde Karakoç için aynı şeyleri söylemek zordur.

Çalışmamıza eserlerini okuyarak başladık. Zira, Karakoç'la ilgili değişik zamanlarda yayın organlarında çıkmış yazılar var, ama derli toplu olarak onu anlatan yine kendi hatıraları ve kitaplarıdır. Hayatını, şahsiyetini, yetiştiği çevreyi, etkilendiği şahısları, kullandığı müstearları vb. şahsı ile ilgili konuları Hatıralar'ından aldık.

Şiir ve genel ifade ile fikir kitaplarını okuyarak, anladıklarımızı muhakeme ederek, yaptığımız değerlendirmeleri kendi bakışımızla satırlara aktardık. Çalışmamız esnasında hakkında yazılan ve söylenenlere imkanlar nispetinde ulaşmaya çalıştık.

Çalışmanın birinci bölümü hayatı, şahsiyeti, etkilendiği kimseler, sanat anlayışı, ideali, kullandığı müstearlar, eserleri, siyaset, tasavvuf ve genel eğitimle ilgili düşüncelerinden bahseder ki, bu hususlarla ilgili bilgiler genellikle hatıralarının yayınlandığı Diriliş Dergisi'nden alınmıştır.

İkinci bölümde eserleri, din anlayışı, eğitim müesseseleri ile bazı kavramlara yaklaşımı, genelde kendi eserlerinden faydalanılarak anlatılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde eğitim ile ilgili yazıları, son bölümde ise eğitim ve din anlayışını ihtiva eden başlıklarla Karakoç'un düşünceleri aktarılmaya çalışılmıştır.

Sezai Karakoç'la ikili görüşerek, yaşayan bir insanı çalışmanın bazı güçlüklerini aşma ve bazı avantajlarından da faydalanma çabamızın başarılı olduğu söylenemez. Bu başarısızlıkla ilgili sebeplerden çalışmamızda bahsedilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SEZAI KARAKOÇ

1.HAYATI

1.1.BİYOGRAFİSİ VE HAYAT KRONOLOJİSİ

1933 mayısında Diyarbakır Ergani’de doğmuştur.⁴ Muhammed Sezai ismini, Sipahi Ağaları’ndan⁵ olan babası Yâsin, Kur’an açarak koyar. Muhammed isim, Sezai ise, mahlastır.⁶ Annesinin ismi Emine’dir. Babasının tüccar olması sebebiyle çocukluğu Ergani, Maden ve Piran’da geçmiştir. 1944 yılında ilkokulu bitirir. 1947’de Maraş Ortaokulu’ndan, 1950’de Gaziantep Lisesi’nden mezun olur. 1955 yılında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi’nin Mali Şubesi’nden mezun olduktan sonra, 1960 yılında Piyade Asteğmen olarak Ankara’da askerliğe başlar ve 1961 yılında Karaköse’de tamamlar. 1965 yılına kadar Maliye Bakanlığında çalışan Karakoç, bu tarihte görevinden istifa eder. Göreve 1971 yılında tekrar döner. 1973 yılındaki istifasından sonra da hiçbir resmi görev almaz. 1990 yılında kurduğu Diriliş Partisi (DİRİP) 1997 yılında teknik bir sebepten dolayı kapatılır. 1998 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “fikir, sanat ve kültür hayatımıza uzun süreli hizmetlerinden dolayı” yılın üstün başarılı şahsiyeti seçilir. Halen İstanbul Cağaloğlu’nda bulunan Derinhan işhanında Diriliş Yayınları’nda okurları ile buluşmakta ve yayın hayatını devam ettirmektedir.

1.2.YETİŞTİĞİ ÇEVRE VE AİLESİ

Karakoç, hatıra yazmayı “Ateşten bir gömlek benim için”⁷ diye nitelendirir. Hatıralarında kendisinden bahsederken; Güneydoğu Anadolu’da sade bir Anadolu çocuğu olduğunu -o zaman için İstanbul’da ya da İstanbul’da olmak farklı algılanan bir şey olmalı ki, kendisinin- İstanbul’da yetişen devlet adamı, paşa, bilgin, şair çocuğu

⁴ Hatıralar,Diriliş,S.3, Ağustos 1988.

⁵ Hatıralar,Diriliş,S.8,12 Eylül 1988.

⁶ Hatıralar,Diriliş,S.8,12 Eylül 1988.

⁷ Hatıralar,Diriliş,S.1,25 Temmuz 1988.

olmadığını⁸ yazar. Sade bir aile çevresinde büyüdüğünü ifade ederken bu çevreyi “kasabamızda emniyet bakımından sükunet, ekonomi bakımından durgunluk, dini açıdan zayıf bir gelenek yaşantısı, kültürel bakımdan hemen hemen bir boşluk ve hiçlik vardı.”⁹ diye anlatır. Aile çevresinin din anlayışı ve dini yaşayışı belki şu cümlelerle özetlenebilir. “Babam beş vakit namazını kılar, orucunu tutar, her Ramazan hatim indirirdi. Tarikatlara büyük saygısı vardı, ancak bir tarikata mensup görünmezdi, yani devam ettiği bir şeyh ve topluluk yoktu. (...) Sabah namazından sonra duaları vardı. Batıl itikadı yoktu. Eski deyişle, ne dinde, ne hayatta tasannu ve tekellüf yoktu.”¹⁰ (...) Annesini de “Annem hiç kimseyi kırmayan, kimseye kötü söz söylemeyen, kimsenin aleyhinde konuşmayan, asla dedikodu yapmayan, son derece zeki olduğu halde bu tarafını hiç belli etmeyen, duyarlıklı, saf bir din heyecanını yaşayan duygularını hiç dışarı vurmayan, sonsuz hoşgörülü, bir şey yiyip yemediği belli olmayan...”¹¹ cümleleriyle anlatır. Doğduğu yılları İslâm Uygarlığının tarih sahnesinden tamamen tasfiye edildiğinin sanıldığı bir dönem olarak nitelendirir.¹² Dini anlama ve referans olarak kullanmada bu düşüncenin etkisi olduğunu düşünüyoruz. Ancak bunun reaksiyon olarak değerlendirilmesinin doğru olmadığı kanatindeyiz.

*Babam lambanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mü'min ölse ağlardık
İ'tihlerde bayram yapardık
İslâm bir sevinçti kaplardı içimizi*¹³

Sezai Karakoç'un hayatında anne ve babasının bu özelliklerinden örnekler bulmak mümkündür.

1.3.ÇOCUKLUĞU VE OKUL YILLARI

Karakoç, genel bir ifade ile yazar olarak nitelendirebileceğimiz sanat hayatını etkileyen çocukluk hatıralarını şöyle anlatır: “Hatırlıyorum ki –dört yaşlarında olmalıyım- beni meşgul eden bir mesele, Allah'ın varlığı konusuydu. İnaniyordum, fakat daha bir kesinlik peşindeydim. En ufak bir tereddüt ve şüpheyi yer kalmasın

⁸ Hatıralar,Diriliş,S.3,8 Ağustos 1988.

⁹ Hatıralar,Diriliş,S.7, 5 Eylül 1988.

¹⁰ Hatıralar,Diriliş,S.18,21 Kasım 1988.

¹¹ Hatıralar,Diriliş,S.13,17 Ekim 1988.

¹² Sezai Karakoç, Çağ ve İlham III,Diriliş Yay.,İstanbul,1986,s.84.

¹³ Sezai Karakoç,Şiirler IV (Zamana Adanmış Sözler),6.bs.,Diriliş Yay.,İstanbul,1999,s.33.

istiyordum. Hiçbir kuşku kalmasın istiyordum ve bunu arıyordum. Çok kesin olarak kalmış hatırımda bu uğraş. (...) 1937 yılı olması gereken o yıl, ilk kez oruç tuttuğumu hatırlıyorum.”¹⁴ (...) “Bir gün de, babamla avukat mı, arzuhalci mi olduğunu şimdi hatırlayamadığım bir ahababın yazıhanesine gitmiştik. Onlar konuşurken ben de orda gördüğüm bir kitabı dikkatle okumaya başladım. Bu bir ‘İlmihal’ kitabıydı. Fiyatına da hemen bakmıştım. 7,5 kuruştı. Beğendiğimi anlamışlardı kitabı. Çıkarken bana armağan etti o zat. Ben babamın kitabın bedelini ödemesini istedim. Fakat kabul etmeyip hediye olduğunda ısrar etti babamın ahababı. Kitabı okudum ve ilk namaz surelerini de sanırım o kitaptan ezberledim.”¹⁵

Bunlar, gelecek yıllarda da hayatını -çok sık kullandığı ifade ile- ‘Hakikat’ temeli üzerine oturtacak ve bu temelle yükselecek bir neslin yetişmesi için çalışacak bir insanın çocukluk hatıralarından bazılarıdır. Minnetsiz yaşama prensibini benimsediğini hayatının her anında, hatta bugün bile gözlemlemekte zorlanmıyoruz. 1938 yılında ilkokula başlayan Karakoç, okul öncesi ihtiyat (hazırlık) sınıfında bir müddet okuduktan sonra, aynı yıl birinci sınıfa atlatılır.¹⁶ Babasının, ilkokul yıllarında ona Gazavatnâmeler,* Siyer-i Nebi ve İlmihal kitapları okuduğunu, manzum olan kitapları heyecanla dinlediğini¹⁷ anlatır. Bu dönemde bir merakla Osmanlıca’yı öğrenir, derse gitmeyip Cuma namazına gittiğini ise şöyle ifade eder: “Hocanın hutbesi bende uhrevî alemden gelen bir mesaj etkisi bırakıyordu.”¹⁸

İlkokul yıllarındaki Anadolu’nun durumunu şöyle anlatır: “İlkokul yılları boyunca acılı günlerimiz de oldu. İkinci Dünya Savaşının getirdiği ekmek kıskıntısı ve büyük yoksulluk yanında.”¹⁹

1944 yılında ilkokulu bitiren Karakoç, Maraş Ortaokulu’nda yatılı olarak eğitimine devam eder. Türkçe, Matematik ve Tarih derslerinden çok başarılı, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi derslerinden ise başarısız olduğunu belirtirken şöyle bir hatırasını anlatır. “Orta ikinci sınıfta iken Türkçe hocamız daha ilk kompozisyon

¹⁴ Hatıralar,Diriliş,S.21,12 Aralık 1988

¹⁵ Hatıralar,Diriliş,S.24,2 Ocak 1989.

¹⁶ Hatıralar,Diriliş,S.22,19 Aralık 1988.

* Özellikle Osmanlılar’da Hristiyan devletlerle yapılan savaşların genel adı.Tek gazâ anlatılırsa Gazânâme, birden fazla anlatılırsa Gazavatnâme denilir.Vakıdî’nin Kitabü’l Meğâzî’si en meşhurlarındandır.(Erken Mustafa,T.D.V.İslâm İlmihali,C.XIII,İstanbul,1996,s.439)

¹⁷ Hatıralar,Diriliş,S.25,9 Ocak 1989.

¹⁸ Hatıralar,Diriliş,S.25,9 Ocak 1989.

¹⁹ Hatıralar,Diriliş,S.27, 23 Ocak 1989.

sonra, beni sıramda ayağa kaldırarak; ‘Bu arkadaşınıza iyi bakın, ileride...’ diyerek iltifatta bulunmuştu.”²⁰ Dergi kültürünün çok iyi olduğunu belirten Karakoç, Sebil’ür-Reşad’ı,²¹ Safahat’ı, A.Nihat Asya’nın Kanatlar ve Gölgele isimli kitaplarını da okur, okulda Namık Kemâl’le ilgili konferans verir.²² Yine bu dönemde Arsen Lüpen, Şerlok Holmes, Nat Pin, Kerton v.b. yabancı yazarları da okur. Mesnevî ile de bu dönemde tanışır.²³ Ortaokulda iken Büyük Doğu’yu tanıyan Karakoç bunu şu heyecanlı cümlelerle anlatır. “O güne kadar İslâm içimizde sakladığımız bir inanç idi. Kimselere pek açılmıyorduk. (...) İstanbul’da çıkan bir dergide onu çağdaş bir üslupla savunan bir kalem vardı. İslâm’ın yükselen yeni sesiydi bu. Bu benim için büyük bir mutluluk olmuştu. Çünkü bir umut doğmuştu; bütün sıkıntıları göğüsleyebilirdim.”²⁴ Bu yıllar Karakoç’un ergenliğe geçiş yıllarıydı. Kendisinin fikirlerini paylaştığı, heyecanının yankılarını bulabileceği, düşünce ve inancını zamanın şartları içerisinde düşündüğümüz zaman cesurca ortaya koyan bir şahsa hayranlık duyması ve sevmesi normaldir.

Bu yılları Karakoç anlatmaya devam eder. “Maraş; çocuk yüreğimin ateş aldığı yer. Belki ondan önce rüya alemi gibi bir iç dünyanın sahibiydim. Derinliğe aday bir dünya. Bu Maraş’ta alev aldı denilebilir. Uzunoluk Hamamı ve yanbaşında acemice anıttan Sütçü İmamı, çarşafı kadınlarımıza sarkıntılık etmek isteyen Fransız askerlerine ateş etmesinin birkaç çizgiyle canlandırılışı, Kale’de sallanan bayrağın hikayesi, Maraş’ın kurtuluş hikayesi, adeta her an canlı hatıra olarak hüznü dolu gönlümüze bir avuç umut ve hareket tohumu saçan ilâhi bir lütuf rüzgarı oluyordu.”

Ortaokulu bitirince tekrar Ergani’ye döner.

Karakoç 1947 yılında Gaziantep Lisesi’ne kayıt yaptırır. Parasız yatılı olarak eğitimine devam eder. Bu yıllarda ideolojik bakımdan belli noktalara fazlaca önem vermeye başlayan Karakoç, kendisi gibi düşünen bir çevre kurmaya çalışır, on kişi ile birlikte okul idaresinden gizlice namazlarını kırlarlar, imamları ise Karakoç’tur²⁵.

²⁰ Hatıralar,Diriliş,S.30,13 Şubat 1989.

²¹ Hatıralar,Diriliş,S.34, 13 Mart 1989.

²² Hatıralar,Diriliş,S.30,13 Şubat 1989.

²³ A.Nurullah Güler,Gül Ağacını Diriltmeli,Biat,S.6,Yazbahar 2000.İstanbul.

²⁴ Hatıralar,Diriliş,S.30,13 Şubat 1989.

²⁵ Hatıralar,Diriliş,S.35,20 Mart 1989.

Lise birinci sınıfta yaz tatilinde Ergani Kesker Çakmaktaşı servisinde (işçi olarak) çalışırken başından geçen bir hadiseyi şöyle anlatır: “Bu görev dolayısıyla bir kişiyle tanıştım, köylüydü. (...) Bir tarikate mensuptu. Doğrusu ben şu anda hangi tarikat olduğunu hatırlamıyorum. O, ‘Sıkıştığın her zaman yetiş ya Hz.pir de o imdadına yetişir’ derdi. (...) Birgün bana yılan tutma iznini verdi, ‘Hz.piri anar, üskün ya hay! Dersin yılan durur, sen de onu tutarsın’ demişti. Ama ben doğrusu hiçbir zaman yılan tutmaya teşebbüs etmedim. Sanırım yılan tutma izni bir bahaneydi. Aslolan manevi bağdı. Bana ‘ağzını aç’ dedi. Eyvah! dedim, yoksa ağzıma tükürüğünü mü atacak? Çünkü, böyle bir söylenti vardı, yine de gayri ihtiyari dediğini yaptım. Bir tek zerrecik geldi uzaktan belli, belirsiz. O zaman bu ahabın öyle rastgele birisi olmadığı aklıma geldi.”²⁶ Ziyaretine gittiği ve tarikat mensubu diye anlattığı şahısla aralarında geçen konuşma ve şahsın Karakoç’un ağzına tükürmek istemesinin sonucunda “o ahabın sıradan birisi olmadığı” yargısına nasıl varıldığını anlayamadık. Lise birinci sınıfta okuyan Karakoç’un çok genç olması ile izah edilebilir mi bilemiyoruz?

Hiç evlenmemesine ve kadınlara da yakın olmamasına rağmen, Karakoç’un hayatını yönlendiren üç hanımdan da bahsetmek gerekir. Bunların başında Karakoç ilkokulda iken Köy Enstitüsüne gitmesini isteyen kadın öğretmen gelir. Diğer ortaokulda Karakoç parasız yatılı imtihanını kazandığı halde söylemek istemeyen kocasına baskı yapıp söyleyen kadın öğretmen, nihayet kendi şubesine değil de, Karakoç için daha uygun olduğunu düşündüğü şubeye gitmesini öğütleyen kadın öğretmendir. Bu üç hanım öğretmenin kaderinin yönlenişinde etkin olduğunu düşünür.²⁷

Shakspare’nin bütün piyeslerini, Duhamel’in bazı eserlerini, Andre Gide’nin Dünya Nimetleri’ni, Gothe’nin Verter’i gibi Batı Klasiklerini, Ali Nihat Tarlan’ın hazırladığı Fuzûlî Divanı’nı bu yıllarda okur; Varlık, Ülkü, Oluş, İstanbul gibi dergilerle tanışır. Çıktığı süre içerisinde “benim gözümde İslâm’a dayanan yeni bir ideolojinin organı” dediği Büyük Doğu dergisini takip eder.²⁸ Yedeksubaylıktan süre düşmek üzere alındığı asker kampında kaldığı bir yaz tatilinde Sthendal’ın Kırmızı ve

²⁶ Hatıralar,Diriliş,S.34,13 Mart 1989.

²⁷ Hatıralar,Diriliş,S.38,7 Nisan 1989.

²⁸ Hatıralar,Diriliş,S.34, 13 Mart 1989.

Siyah'ını, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun çevirdiği Proust'un Kaybolmuş Zaman Peşinde'sini, Choderlos de Laclos'un Tehlikeli Alakalar'ını, Dostoyeski'nin Karamazof Kardeşleri'ni okur.²⁹ Kamptan sonra o zamanlar için Cemiyetler Kanunu'na göre açılıp kapanan ve resmen siyasi parti muamelesi gören (Siyasi Partiler Kanunu yoktu) Büyük Doğu Cemiyeti'ne yapmış olduğu müracaat sonucunda üyelik kartı gelir.³⁰

İlk şiiri Mehmet Leventoğlu imzasıyla Büyük Doğu'da, mensur şiir olarak da Gaziantep'te yayınlanan Dernek adlı dergide M.L. imzasıyla yayımlanır.³¹

Üniversite eğitimi konusunda biraz da işi akışına bırakan bir tavır içerisinde olduğunu anlatır. Lise mezunuydu fakat, maddi imkansızlıklar sebebiyle üniversitede okuma imkanı yoktu. Herşeye rağmen şansını deneyecekti. Sanki toplumumuzda vazgeçilmez bir vakıa; maddi bakımdan yeterli olmayan ailelerin çocukları gibi – bugün de böyle olduğu söylenebilir- babasıyla bir yıl önce açılmış bulunan İlahiyat Fakültesinde okuma konusunda anlaşırlar. Ancak İlâhiyat Fakültesini kazanırsa nasıl okuyacaktı? Kazanmasına rağmen İlâhiyat tahsiline devam edemezse, Siyasal Bilgiler Fakültesi imtihanlarına girecekti. Çünkü S.B.F. kırk kişiye burs veriyordu. S.B.F.'de okuma konusunda pek arzulu değildi. Üstelik bu iki fakülte Ankara'daydı. Oysa Karakoç İstanbul'a gitmek, bir er gibi ideali doğrultusunda çalışmak istiyordu.”³² Bu idealin hayatı ve yazdıkları gözönünde bulundulursa, Necip Fazıl Kısakürek'in önderliğini yaptığı Büyük Doğu Hareketi olduğu anlaşılır.

Ayrıca Hatıralar'dan anlaşıldığı ve görüşmemizde³³ müşahade ettiğimiz kadarıyla Karakoç; hiçbir zaman maddi bir rahatlık içinde olmamış, bunu da aramamıştır.³⁴ Çalışma ofisinin oldukça mütevazı tefrişi, misafirlerini tahta iskemlelerde ağırlaması ve kitaplarının sıradan tahta raflarda dizili olması bu iddiamızın göstergesi sayılabilir.

S.B.F. imtihanlarını kazanınca Karakoç için istemese de Ankaralı yıllar başlar. Okuduğu okulda sınıf geçecek kadar ders çalışmak düşüncesiyle üniversite hayatına

²⁹ Hatıralar,Diriliş,S.35,20 Mart 1989.

³⁰ Hatıralar,Diriliş,S.36,27 Mart 1989.

³¹ Hatıralar,Diriliş,S.39,14 Nisan 1989.

³² Hatıralar,Diriliş,S.41,28 Nisan 1989.

³³ 29 Nisan 2000,Derinhan İşhanı,Cağaloğlu,İstanbul.

³⁴ Hatıralar,Diriliş,S.105-106,20-27 Temmuz 1990.

başlamasına ve sosyoloji sahasında derinleşerek, üniversitede sosyoloji kürsüsünde kalmak istemesine rağmen, hariciyeci veya maliyeci olmak isteği olmadığı gibi o zamanlar şair veya yazar olmak gibi bir düşüncesi de yoktu.³⁵

Üniversitenin ilk yılında hayatında ilk ve son kez evlenmeyi düşünen Karakoç bu teklifi şöyle anlatır: “Fakülte birinci sınıfta biraz da arkadaşlarımın etkisiyle, yani modaya uyarak eve, Ergani’den nişanlanmam için mektupla istekte bulundum. Fakat evden olumlu cevap gelmediği için ben de bir daha üstelemedim.”³⁶ Evlilikle ilgili yazdığı şiir ise o zaman aynı düşüncede olmasına rağmen, hizmet anlayışının farklı olması sebebiyle Karakoç’un hiç içi ısınmadığı halde nadiren de olsa yazı verdiği Hisar Dergisinde çıkmıştır.³⁷

Monna Rosa’nın ‘Aşk ve Çileler’ bölümünün beşliklerinin ilk mısralarının arka arkaya sıralanmasıyla ortaya Muazzez Akkayam isminin çıktığı iddia edilir. Akkaya ile Karakoç Mülkiye’den sınıf arkadaşıdır. Karakoç’un o yıllarda Akkaya’ya yakınlık duyduğu, evlenmek arzusu ile ilgili olarak ailesine yazdığı mektubun da bu gönül ilişkisinden sonra yazıldığı³⁸ iddialarına Karakoç, “Monna Rosa’nın her şiir gibi bir doğuşu vardır. Ama şiire bakıp bir takım senaryolar uydurulduğu söyleniyor ki bunların çoğu asıl ve esastan mahrumdur şüphesiz. Şiire bakıp tümünü hayatın bir fotoğrafı gibi düşünmek, şiiri hiç anlamamak demektir”³⁹ diyerek hatıralarında cevap verir. Kitabın 1999’da yapılan son baskısında belki de yanlış anlamaları önlemek için, aynı bölümde kıtaların yerleri değiştirildiğinden bu isim çıkmamaktadır. Ancak Muazzez Akkaya ismi değişik derleme şiir kitaplarında görülmektedir.⁴⁰

İslâm’ın Dirilişi, 17 Ekim 1967 de toplatılmış ve Türk Ceza Kanununun 163. maddesinden yargılanır. Sebebi ise eserde Risâle-i Nûr’dan alıntılar yapılmasıdır. Bilirkişi raporu doğrultusunda tevkif bile edilmeden beraat eder.⁴¹ Bu konu ile ilgili daha fazla bilgiye ulaşamadık.

³⁵ Hatıralar,Diriliş,S.42. 5 Nisan 1989.

³⁶ Hatıralar,Diriliş,S.44. 19 Mayıs 1989.

³⁷ Hatıralar,Diriliş,S.45. 26 Mayıs 1989.

³⁸ Turan Karataş,Doğu’nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç,1.bs.,Kaknüs Yayınları,İstanbul,1998,s.213.

³⁹ Hatıralar,Diriliş,S.49.,23 Haziran 1989.

⁴⁰ Mustafa Uslu,Ünlü Şairlerimizden En Güzel Şiirler,Türdav Yay.,İstanbul,2000,s.217-219.

⁴¹ Hatıralar,Diriliş,S.111-112,31 Ağustos-7 Eylül 1990.

S.B.F. mezunu olduktan sonra birkaç ay bir müfettişin yanında müfettiş muavini olarak çalışır.⁴² Bununla ilgili olarak “mesleği sevdiğim söylenemez.”⁴³ dediği bu görevinden 11 Haziran 1964 tarihinde istifa ederek ayrılır.⁴⁴ 1971 yılında memuriyet görevine tekrar döner, 1973 yılındaki istifası ile de bu sayfa kapanmış olur.

1.4.ETKİLENDİĞİ KİMSELER

Bu bölümde şu ifade ileride yazılacaklara ışık tutacaktır: Karakoç; yerli yabancı çok kimseyi okumuş, birçok insanla karşılaşma imkanı bulmuş olmasına, bir çoklarından sitayişle bahsetmesine rağmen Necip Fazıl kadar kimsenin yanında olmayı istememiştir.

Bediüzzaman’a ve eserlerine bir alim ve mücahide duyduğu saygıyı duymakla beraber tercihini Necip Fazıl’dan yana yapmıştır. Çünkü Türkiye’de arzu ettiği gelişmelerin ancak Büyük Doğu Mefkuresi ile olacağına inanmıştır.⁴⁵

Karakoç Bediüzzaman’ı takdir eder, fikirlerinden de istifade eder. Ancak kendisinin “nurcu” olarak itham edilmesini kabul etmez. Grupçuluğu ve birliği zedeleyen davranışlardan devamlı olarak kaçınmak gerektiğini vurgular.⁴⁶

Aşağıdaki ifadeler Karakoç’un Said Nursî ile ilgili düşünceleridir. “Bediüzzaman kabına sığmayan bir zeka, eşsiz bir hafıza, güçlü bir irade sahibi, çocukluk ve gençliğinde öğrenme merakı ile medreseleri dolaşmış bir alimdir. Cesurdur. Ömrünü İslâm için feda etmiş bir mücahittir. Nurculuk ise onun değil, gazetecilerin ifadeleridir.”⁴⁷ Bediüzzaman’ı takdir eden, fikirlerinin bir çoğundan istifade ettiğini belirten Karakoç ‘bana nurcu’ dediler, ama ben nurcu değilim” grupçuluğu ve birliği zedeleyecek ayrılmalara karşı Bedüzzaman’la ilgili düşüncelerine ilave olarak ‘dini siyasete alet etmekten şiddetle sakındığını’ belirten Karakoç, onun siyasetten uzak durmasını, ‘siyaset için siyaset yapmama’ olarak değerlendirir.

⁴² Hatıralar,Diriliş,S.69,10 Kasım 1989.

⁴³ Hatıralar,Diriliş,S.80,26 Ocak 1990.

⁴⁴ Hatıralar,Diriliş,S.102-103,29 Haziran-6 Temmuz 1990.

⁴⁵ Hatıralar,Diriliş,S.44,19 Mayıs 1989.

⁴⁶ Mülakat,29 Nisan 2000,Derinhan İşhanı,Cağaloğlu,İstanbul.

⁴⁷ Hatıralar,Diriliş,S.84,23 Şubat 1990.

S.B.F. son sınıfında iken önceden düşündüğü halde bir türlü tatbikat sahasına geçiremediği dergi çıkarma fikrini, arkadaşlarının garipsemesine rağmen gerçekleştirir. Çıkardığı derginin adı Dergi'dir. Bir vesile ile dergiyi Necip Fazıl'a takdim eder. Beklediği desteği alamadığı gibi derginin dili konusunda sert bir şekilde tenkit edilir. Hatta o kadar ki, Dergi'nin çıkmamasında bu tenkidin de tesiri olmuştur.⁴⁸

Necip Fazıl ve Karakoç'un din anlayışları farklıdır. Bununla birlikte Necip Fazıl'ı fikir, tavsiye, tenkit, ikaz gibi hususlarda önemseydiğini görürüz.

1962-1963 yılında Merhum Erol Güngör'le* Aksaray'da sık sık biraraya gelerek sohbet ettiğini anlatır.⁴⁹

Etkilendikleri yalnızca sıkça buluştuğu, sohbetlerine katıldığı kimseler değildir. Aşağıdaki mısralardaki gibi çağdaşı olmadığı halde, eserlerinde ismine rastladığımız şair ve yazarlar da vardır.

*Çevremi dolduran şairler
Homeros, Lebid, Fırdevsi, Şeyh Galib
Mevlâna, Goethe, İkbâl⁵⁰*

Hatta Nesimi'ye* bile özendiği mısraları da mevcuttur.⁵¹

Nesîmî gibi derisi yüzülecek denizlerin⁵²

Nesîmî'nin bir beyti şöyledir:

Deryay-ı muhîr cûşa geldi,

⁴⁸ Hatıralar, Diriliş, S.61, 15 Eylül 1989.

* Erol Güngör(1938-1983), Merhum S.Ü. Rektörü.Sosyal Psikolog,fikir adamı ve yazar.İslâm'ın güncel problemleri, dinin hayata açılması kültür ve medeniyet ayırımı, milliyetçilik, tasavvuf vb. alanlarla ilgili eserler yazan Güngör'ün kitap, makale, deneme, çeviri ve ansiklopedi maddesi olarak 300'ü bulan sayıda eser sahibidir. İlk eseri 1963 de yayımlanan "Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri" dir. Kendi dünya görüşünü paylaşan insanları(Mümtaz Turhan) bile eleştirmesi inandırıcılığını arttırmıştır.(Şeymâ Güngör,Erol Güngör,T.D.V.İslâm Ansiklopedisi, C.14,İslâm Araştırmaları Merkezi, İstanbul,1996.)

⁴⁹ Hatıralar,Diriliş,100-101,29 Haziran-16 Temmuz 1990.

⁵⁰ Sezai Karakoç,Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler),5.bs.,İstanbul,1998,s.22.

* Nesîmî: 14/15.Asırda Anadolu'da yaşayan,harflerden varlık ve yaratılışla ilgili manalar çıkaran Hurûfiyye tarikatine mensup bir divan şairidir. Şiirleri tarikatiyle ilgilidir.Doğum ve ölüm tarihi kesin olmamakla beraber zamanın yönetimiyle ters düşmesi sonucunda kaçtığı Halep'te M.1404 yılında derisi yüzülerek idam edilir.Bu idam şekli halkta infial uyandırır.Nesîmî'nin idamdan sonra tekrar dirilerek Halep'in on iki kapısından birden girdiğine inanılır. Doğu Anadolu ve Azarbeycan'da Nesîmî'nin şiirlerinin etkisini bulmak mümkündür.Nesimi'den sonra onun için yazılan şu beyit bölgenin ona bakışı açısından önemlidir.

Yüzdüler çıkardılar Nesimi'nin tenin

Yar edip gökte melekler, gülzar ettiler. (Resimli Türk Edebiyatı,C.1,M.E.B.Yay.,İst.,1976,s.373.)

⁵¹ Sezai Karakoç,Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler),s.28.

⁵² Sezai Karakoç,Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler),s.28.

*Kevn ile mekân huruşa geldi*⁵³.

Gabriel Marcel, Paul Claudel, Andre Malraux gibi yazarların bazen düşüncelerini tenkit etmiş, bazen de eserlerinden alıntılar yapmıştır.⁵⁴

1.5.GENEL HATLARI İLE ESERLERİ

Edebi türlerin birçoğunda eser veren ve eserlerinde din, devlet, medeniyet, tasavvuf, eğitim ve öğretim, insan, aktüalite gibi konuları ele alan Karakoç'un düşünce ve fikirleri ile yaşayışı arasında tutarlılık olduğu kanaatindeyiz. Bu konuda tutarlı olduğunu her haliyle kabul edemediğimiz N.Fazıl'ı her nedense hiç tenkit etmemiştir. Edebiyat alanında eserlerini inceleyen Turan Karataş da onu bütünlük ve tutarlılık örneği bir şair ve yazar⁵⁵ olarak nitelendirir.

Çok yönlülüğünü bildiğimiz Sezai Karakoç'un eserlerini tek bir kategoride değerlendirme imkanımız yok. Fikri yoğunluğu fazla olan eserlerinin yanında, şiirleri, çevirileri olan Karakoç'un eserlerinin tamamı şu anda kendisinin yönettiği Diriliş Yayınları'nda basılmaktadır. Eserlerini kısa bilgiler vererek ele almaya çalışacağız.

1.5.1.FİKRİ ESERLERİ

Bu bölümde inceleyeceğimiz ilk eseri:

İslâm'ın Dirilişi, 1967 yılında yayımlanmış ve mahkeme kararı ile toplatılmıştır. Medeniyetin Batı kaynaklı olmadığından tutun da, medenileşmede yanlış adaptasyona kadar birçok mesele üzerinde duran Karakoç, "Batı Medeniyetinden vazgeçilemez" tezini de bu eserde şiddetle eleştirir. Eser 1995 yılında 7. kez basılmıştır.

İslâm: İslâm Dini'ne ait düşünceler, imanın şartları, oruç, hac, namaz gibi ibadetlerle ilgili konular ve özellikle "Tevhid"le ilgili iman ve inkâr konuları orijinal bakış açısıyla yer alır. "Allah katında din: İslâm'dır"⁵⁶ âyetinin mealiyle başlar. Buradan hareketle diğer dinlerin batıl olmaları sonucuna varır. İslâm dışındaki dinlerin butlan sebebiyle din olarak adlandırılmalarının doğru olmadığını belirtir. Eser ilk

⁵³ Resimli Türk Edebiyatı, C. I, M.E.B. Yay., İstanbul., s.373.

⁵⁴ Sezai Karakoç, Çağdaş Batı Düşüncesinden Çeviriler, Diriliş Yay., İstanbul, 1997.

⁵⁵ Karataş, a.g.e., s.165.

⁵⁶ Âl-i İmran Suresi 3/19.

olarak 1967 yılında basılır, Diriliş'te İslâm Üzerine bir Deneme ismiyle 1974 yılında tefrika edilir.⁵⁷ Kitap 1997 yılında 7. kez basılır.

Günlük Yazılar I Farklar: 1967 yılında basılan ve içinde elli dört yazı bulunan eser, zamanındaki aktüel meseleleri irdeleyen gazete fıkralarından oluşmaktadır. Dünyadaki müslümanların birbirlerini düşünmedikleri, acıları paylaşmadıkları, halbuki onların kardeş oldukları⁵⁸ noktasından hareketle yazılmış yazılardır.

Dirilişin Çevresinde: Birbirleri ile irtibatlı olmayan, dini hassasiyetle yazılmış 47 makaleden meydana gelen eser ilk olarak 1967 yılında basılmıştır.

İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü: Batı kaynaklı adaptasyonların devamlı İslâm'dan kopuşa sebebiyet verdiğinden bahisle İslâm'ın yalnız bir inanış biçimi değil, toplum hayatının her sahasında referansları bulunan ve talepleri olan bir din olduğunu vurgulayan eser, 1995 yılında 10.baskısını yapmıştır.

Günlük Yazılar II Sütun: İslâm Dünyası ve Doğu'nun meseleleri üzerine, bağımsız günlük yazılardan oluşan kitap, sade ve yumuşak bir dille yazılmıştır. İman esaslarından, ölümden, hesaptan⁵⁹ bahseden yazıları mevcuttur.

Ruhun Dirilişi: Üç bölümden meydana gelen eserin, Mağara ve Işık bölümünde üç yazı, Allah'a İnanma ve İnsanlık bölümünde sekiz yazı, Ölümden Sonra Kalkış bölümünde dokuz yazı yer almaktadır. "Edebi değerlendime açısından olsa olsa Deneme"⁶⁰ denilebilir. 1995 yılında 6.baskısı yapılır. Peygamberlerden, İman Esasları'ndan, ibadetten bahseder. İnsanı dünyadaki diğer mahlûkattan ayıran en önemli özelliğin iman ve ibadet olduğunu, ibadetin de insanın yaratılma sebebi⁶¹ olarak belirtildiğinden bahseden yazıları vardır.

Çağ ve İlham I: Diriliş Dergisinin 1974 yılında yayımladığı on bir yazıdan meydana gelen deneme türünde bir eserdir. Daha çok toplumsal problemleri ele alır.

⁵⁷ Karataş, a.g.e.,s.144.

⁵⁸ Hucurat Suresi 48/10.

⁵⁹ Cuma Suresi 62/8.

* Çeşitli olay ve düşüncelerin subjektif bir açıdan ele alınarak işlendiği, kesin sonuçlar ortaya koymayan edebî yazıdır.

⁶⁰ Karataş,a.g.e.,s.150.

⁶¹ Zariyat Suresi 51/56.

“Küçük toplumların iniş ve çıkışları da küçüktür”⁶² sözüyle büyük toplumlardaki düşüşlerin çok daha korkunç olduğunu vurgulamaktadır.

Günlük Yazılar III Sur: 1975 yılında basılan kitap elli sekiz yazıyı muhtevîdir. Sosyal ve siyasal meseleleri değil de, “iç”i konu alan felsefi yazılardır. Ölümün de hayat kadar tabii olmasına rağmen, insanın neden hayatı daha fazla önemseyişine değinir. “Başkasının ölümü bizim de ölümümüzdür” ifadesini kullanır.⁶³

Diriliş Nesli’nin Âmentüsü: 1998 de 7. kez basılan kitap, İslâm’ın aktüelleşmesi ya da Kur’an emirlerinin zamanımıza taşınması da diyebileceğimiz ve beklediği gençliği muhatap alan on üç yazıdan ibarettir.

İnsanlığın Dirilişi: İnsanlığın kurtuluşunun ancak İslâm’la olacağı tezinden hareketle yazılan ve çerçevesinde edebiyat, politika, bilim, sanat yer alan bir eserdir.

Yitik Cennet: Zıtlıkların insan eğitimindeki önemi, Kur’an’da tebliğ metodu, Kur’an’daki mevcut sıra gözetilerek Hz.Adem, Hz.Nuh, Hz.İbrahim, Hz.Musa, Hz.Süleyman, Hz.Yahya, Hz.İsa (A.S) ve Hz.Muhammed (S.A.V.) gibi konu ve peygamberlerin anlatıldığı bu eser, Hz.Adem’le kaybedilen Cennet’in Hz.Muhammed’le bulunabileceği noktasını kendisine hareket merkezi olarak seçerek akıcı üslubuyla da diğer Peygamberler Tarihi kitaplarından ayrılmaktadır. Peygamberlerin dünyada hangi sıkıntı ile imtihan verdiğinden bahisle, Hz.Adem’in toprak, Hz.Nuh’un su, Hz.İbrahim’in ateş, Hz.Yusuf’un nefis ve idare, Hz.Musa’nın Fir’avn, Hz.Süleyman’ın uygarlık, Hz. Yahya’nın zulümle nasıl imtihan edildiği ve bütün bu sıkıntıların sonunda Hz.Muhammed’le “Yitik Cennet”e kavuşulduğu anlatılmaktadır.

Gündönümü: Diriliş düşüncesi etrafında yoğunlaşan ve “Tevhid eğitimin”den bahseden yirmi yedi yazıdan meydana gelen eser, “Diriliş Nesli”nin yolunu tespit eder.

Çağ ve İlham II: Felsefi makalelerden müteşekkil ve somut hadiselerden uzak daha çok soyut, fizikötesi insanî problemleri ele alan kitap, sevgi üzerine oturtulmuş bir dava anlayışını da “Diriliş sevgi devrimidir” cümlesiyle özetlemektedir.

Çağ ve İlham III: Aynı ismi taşıyan II.kitabın devamı niteliğindedir.

⁶² Sezai Karakoç, Çağ ve İlham I, 4.bs., Diriliş Yayınları, İstanbul, 1987, s.7.

⁶³ Sezai Karakoç, Günlük Yazılar III Sur, 3.bs., Diriliş Yayınları, İstanbul, 1986, s.119.

Diriliş Muştusu: Yazar, eğitim, tasavvuf, tevhid gibi konuları işleyerek, günü birlik değil ebedi bir hayatın peşinde olduğunu bu eserdeki denemeleriyle ortaya koyar.

Makamda: Tasavvufi nitelikte, Diriliş dergisinde 1977-1978 yıllarında yayımlanan yazılarının da bulunduğu eser “Diriliş Er”ine bir nasihat niteliği taşımaktadır.

Çağ ve İlham IV: Aynı ismi taşıyan diğer kitaplardan farklı olarak eser, gündemi konu alan, uluslararası ilişkiler ve aktüel konulara değinen otuz beş yazıdan oluşmaktadır.

Düşünceler I: Birbirinden konu olarak bağımsız makalelerden meydana gelen eser, medeniyet, demokrasi, turizm, üniversite gibi konulardan bahsetmektedir.

Günlük Yazılar IV Gün Saati: Daha çok metafizik muhtevalı yüz otuz beş yazıdan meydana gelen kitap, mazi ile beslenerek, ruhun derinliklerine inmeye çalışan bir kalemin eseri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I,II,III: Sırasıyla, medeniyet, dini muhtevalı konular, ölüm ve diriliş, yazarın din ve dünya anlayışının yer aldığı eserin metafizik bir bakış açısıyla yazıldığı söylenebilir.

Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I,II Başyazılar: Toplam yüz on makalenin yer aldığı kitabın ilkinde, İslâm’ın yalnızca inançtan müteşekkil bir din olmadığından bahisle, şura ve devlet ile ilgili yazılar yer alır. Devlet ve medeniyet ilişkisinden bahsedilir. Eserdeki yazılar, 5 Temmuz 1988 / 14 Temmuz 1989 tarihleri arasında Diriliş dergisinde yayımlanan başyazılardır. İkincisinde ise ümmet ve millet kavramları, “insan nedir?” sorusunun cevabı ve insanın mesuliyetleri mevzu edilir. Eser birincinin devamı olarak 5 Şubat 1990 tarihine kadar Diriliş dergisinde yayımlanan aynı başlıklı yazılardır.

Unutuş ve Hatırlayış: 1988-1991 yıllarında Mehmet Yasinoğlu müstearı ile Diriliş dergisinde yayımlanan yazıların toplandığı “Diriliş İnsanı”na giden yoldan bahseden yazılardır. İbadetlerin insan eğitimindeki rolünü ele alırken, ibadetlerin öncesi ve sonrasında bahseder. “Hacca giden insanla dönen insan arasında fark olmalı”⁶⁴ der.

⁶⁴ Sezai Karakoç,Unutuş ve Hatırlayış,2.bs.,DirilişYayınları,İstanbul,1998.s.10.

Tarihin Yol Ağzında: Diriliş Partisi lideri olarak Fehmi Kuru'yla yaptığı ve 12 Ocak 1992'de Zaman Gazetesinde yayımlanan röportaj ile, Türkiye Gazetesinden Nurettin Çakın'ın yaptığı, 26 Mart 1992 / 2 Nisan 1992 tarihleri arasında tefrika edilen iki röportajdan ibaret olan eser, siyasi sahada yapılması gereken düzenlemeler ve genel konulardan bahseder.

Varolma Savaşı: Anarşi ve terörün kaynaklarına ve getirdiği sıkıntılara değinen eser, problemin çözümünden de bahseder. İlk kez 1997'de basılmıştır.

Düşünceler I,II: Birincisinde medeniyet, kapitalizm, komünizm, demokrasi eğitim ve öğretim konularında müstakil yazılar yer alırken; ikincisinde devlet başkanlığı, üniversite, sinema mevzularında yazılar yazılmıştır.

Kıyamet Aşısı: İbadet, tevbe, eğitim, medeniyet gibi değişik konulara değinen eser, 1995 yılında 6. kez basılır.

1.5.2.ŞİİRLERİ

Şiir kitapları ile ilgili bilgilere geçmeden önce şiirleri hakkında söylenen birkaç yazıdan bölümler nakletmek istiyoruz. “Karakoç’un şiirlerinin yaydığı koku yeniliktir. Onun için gelenek ve yenilik birbirini tamamlayan bir bütündür. Yapılacak yenilik de çoğu kez görüldüğü gibi, biçimde olan yenilik değil, belki ruhta yeniliktir. Ama bu yenilik, esasta, geleneğe karşı olmak değil, belki onu bıraktığı noktadan alıp ileri götürmektir. Bu yüzden de; yeni olmak eskinin sırrını bulmaktır.”⁶⁵

“Sezai Karakoç, şiir geleneğimize bağlı ama özgün bir şiir söylemiştir. Hemen her şiirinde hikmet pırıltılarını görebilirsiniz. Sezai Karakoç’un şiiri bir yönüyle hikemidir.* (...) Arif Ay’ın deyişiyle ‘Hikmet burcunda bir şair / İnsan-ı kamil burcunda bir yazardır.’”⁶⁶

Kırk dokuz yılın emeği, değişik zamanlarda yayımlanan dokuz şiir kitabı birleştirilerek Haziran 2000 tarihinde “**Gün Doğmadan / Şiirler**” ismiyle, yayımlanış tarihleri dikkate alınarak Diriliş Yayınları tarafından yeniden basılmıştır.

Yayımlanış sırası itibarıyla şiir kitaplarını kısaca şöyle tanıtmak mümkündür:

⁶⁵ Ahmet Edip Başaran, Gelenek Duyarlılık ve Sezai Karakoç Şiiri, Biat, Yazbahar 2000, İstanbul.

* Yüksek bilgi içeren öğüt verici ahlâkî yanı kuvvetli.

⁶⁶ Murat Soyak, Kültür, Karakoç’u Anlamak, Yeni Şafak Gazetesi, 10 Temmuz 2000.

Şiirler I Hızır ile Kırk Saat: 1998 Mart'ında 8.kez basılan eserde Hz.İsa, Yûşa, Zülküfl, Yusuf, Musa gibi birçok peygamber veya peygamber olduğuna inanılan isimler geçer. Mukaddes kitapların anlaşılmadığından sitemle bahseder.

*Her evde kutsal kitaplar asılıydı
Okuyan kimseyi görmedim
Okusa da anlayanı görmedim*

Bu şiirle yaşadığımız topluma da bir tenkit vardır.

Şiirler II Tâhâ'nın Kitabı Gül Muştusu: İki ayrı kitap olarak düşünülen eser 1967-1968' de kaleme alınan Tâhâ'nın Kitabı ve 1969'da yazılan Gül Muştusu şiir kitaplarının birleştirilerek yayımlanmasından müteşekkildir. Genel olarak din, ümmet, ibadet ve Mukaddes Beldeler vb. mevzulardan bahseden ve "Yetiş Peygamber, yetiş" duasıyla noktalanan eser 1996'da 6.defa basılmıştır.

Şiirler III Körfez, Şahdamar, Sesler: Kitap 1952-1968 yılları arasında dergilerde yayımlanan şiirlerin toplanmasıyla oluşmuştur. Simge olarak ibadetlerin anlatıldığı kitabın 1996'da 6.baskısı yapılır.

Şiirler IV Zamana Adanmış Sözler: Tasavvuf, çocuk eğitimi, vahy vb. mevzuları muhtevidir. Çocuğa verilecek ilk dini duygularla ilgili beyit önemlidir.

*Annemin bana ilk öğrettiği kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim için.*

Kitabın 6.baskısı 1999'da yapılır.

Şiirler Âyinler, Çeşmeler: Teslimiyetten, Kur'an'dan, nefis terbiyesinden, kıyamet, medeniyet gibi konulardan bahseden şiirler yer alır. Kitap, 1998'de 5.defa basılır.

Şiirler VI Leyla ile Mecnun: Ölümü hatırlatan mısraların çokluğu, kibir konusunun işlenmesi, Leyla ve Mecnun'nun çölde değişik zeminlerde konuşturulması gibi özellikleri ile diğer şiirlerinden ayrılır.

Şiirler VII Ateş Dansı: Şiir yazmasının sebepleri ile ilgili bir fikir vermesi açısından Ateş Dansı'daki şu mısralar önemlidir.

*Yeniden başlamak yazma sanatına
Kat kat olup açılmak gök katına
İndirmek yeryüzüne Allah'ın rahmetini,
Bir gül gibi sunmak dünya saltanatına.⁶⁷*

⁶⁷ Sezai Karakoç, Şiirler VII (Ateş Dansı), 3.bs., Diriliş Yayınları, İstanbul, 1998, s.24.

Şiirler VIII Alinyazısı Saati: Muharref kitaplara değinen, âyet meallerini mısralaştıran, Afganistan'dan Afrika'ya İslâm coğrafyasından bahseden kitap, Alinyazısı ve Ateş Böceği Bir Meşaledir bölümlerinden oluşur.

Şiirler IX Monna Rosa: Adını, 1952'nin yılbaşı gecesi yazılan Monna Rosa şiirinden alan kitap, on şiirden meydana gelir ki şairin ebat olarak en ince şiir kitabıdır. 1951-1957 yılları arasında yayımlanan şiirlerden oluşur. 1999 yılında 8. defa basılmasıyla en fazla baskısı yapılan şiir kitabı olmuştur.

Bunların yanında, 1967'de yayımlanmış üç şiirin genişletilmiş olarak basıldığı **İslam'ın Şiir Anıtlarından** isimli eserinde Kaside-i Bürde, Ebu Nüvas, Güzellikler Kasidesi, Savaş Alanında, Zenginlik gibi şiirleri bulunmaktadır.

Batı Şiirlerinden Tercümeler ve Fuzûlî'nin Hadikat-üs Suadâ adındaki eserinden uyarlama kitabı ile, **Piyeler I** isimli eseri, 7.baskısı yapılan ve Mehmet Akif'in hayatını, fikirlerini, faaliyetlerini anlatan **Mehmet Akif**, 6.kez basılan **Yunus Emre**, şiir ve nesir bölümleri olan **Mevlâna** ve **Hikayeler I Meydan Ortaya Çıktığında**, **Hikayeler II Portreler** gibi eserleri vardır.

1.6.ŞAHSİYETİ

Yaptığımız çalışma ile gördük ki, Sezai Karakoç'u anlatmak gerçekten zordur. Sanatı ve yaşayış tarzı ile yalnızlığı, sadakati, cesareti, "biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız"⁶⁸ diyen bir mücadele azmi vardır. Türk aydınının onurunu temsil eden birkaç aydından birisidir.⁶⁹ Anadolu'ya fazlaca güvenen⁷⁰ ve korkaklığın hüküm sürdüğü bir dünyada müslümanlara şecaati gösteren bir şahsiyettir.⁷¹ Fedakârlık, minnetsizlik Karakoç'un şahsiyetinin önemli unsurlarıdır.

Murat Soyak'a göre, samimi, izzetli, başı dik bir şahsiyettir. Aşk ile yoğrulmuş, şiirle kanatlanmış, derviş sabrı ile kök salmış bir fikir sisteminin (diriliş) mimarıdır. Eğilip, bükülmeden, yigıtçe bir duruşla insanlığa seslenen bir ömür boyunca devam eden uyanık kalabilme ve uyandırma çabasının simgesidir. Hatta o kadar ki, onun duygu derinliği ve ufuk genişliği anlaşıldığında dünyada çok şey değişecektir.⁷²

⁶⁸ Sezai Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), 6.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1996, s.59.

⁶⁹ Mustafa Armağan, Sezai Karakoç'un Köprüsü, Çeçevre, Zaman Gazetesi, 30 Mayıs 2000.

⁷⁰ Güler, a.g.m.

⁷¹ Fatih Ulu, İslâm Haritasında Bir Cevher, Biat, S.6., Yazbahar 2000, İstanbul.

⁷² Murat Soyak, a.g.m.

Sezai Karakoç'la ilgili kaynaklardan edindiğimiz bilgilerle şöyle bir sonuca ulaşmak mümkün: Karakoç'un anlaşılacak gibi bir problemi yok, bizim onu anlamama problemimiz var. Burada şu soru aklımıza gelebilir: Bir şair veya yazar anlaşılacak için yazar mı? Elbette hayır. Ancak Karakoç'un, İsmet Özel'in v.b. şair ve yazarların "beni herkes anlasın, ben ona göre yazmalıyım" diye bir endişeleri yok. Anlayabilen anlasın düşüncesindeler. "Etrafında bulunan insanların sayısı birkaç kişiyi geçmez. Ancak eserlerini çok sayıda insanın okuduğu muhakkak. İnsanın düşünme yetisinin elinden alınmaya çalışıldığı bir çağın adamıdır O. İnsanlar günü birlik düşüncelerin peşine takılmışlardır bu çağda. Saman alevi gibi yanıp sönen fikirlerin, uyuşturucu şeyh bozuntularının, gerekli tepkiyi gereken yerde koyamayan adamların peşine."⁷³

Bu ifadeler de Karakoç'un anlaşılacakması üzerine bir değerlendirmeden alınan cümlelerdir.

Temel çizgilerden sapması olmayan istikrarlı, ilkeli bir hayat yaşamayı kendisi için mutluluk sayan ve bunu eserlerine yansıtan Karakoç 1992 yılında Fehmi Kuru ile yaptığı bir röportajda şöyle diyor:

"...Ben milletimin hayat memat gününde, şiirimle, düşünce çalışmalarımı ve politik atılımımla aynı kişiliği sürdürdüğüm inancındayım."⁷⁴ Bu inançla o, Yunus Tekgören'e göre "son yirmi beş yıl içinde İslâmî düşüncenin akıcılığını sağlayan en önemli temel taşlardan biri olduğu gibi, Diriliş adıyla simgelendirdiği İslâmî anlayışın gençlerde neşvünemâ bulmasında öncülük yapmış bir isimdir."⁷⁵

İnsan için hayatı değerli kılan unsurlardan birisi de prensiplerdir. Onun hayatını şekillendiren, onu çok yönlü kılan ve hatıraları okunduğu zaman sıkça karşımıza çıkan prensiplerine "Hatıralar"dan ulaşabildiğimiz sayılarının, yayın sırasına göre tespit edebildiklerimize değinmek istiyoruz.

Hakkında yazılanların bir çoğunun yanlışlıklarla dolu olması sebebiyle sitemini belirtir. Aslolan yanlışlıklarla meşgul olmamak, doğruları söylemektir.Yapılan tüm

⁷³ Şemseddin Şeker, Dağ Çağırısı, Biat, S.6, Yazbahar 2000, İstanbul.

⁷⁴ A.Nurullah Güler, a.g.m.

⁷⁵ Yunus Tekgöçen, Aydın: Sezai Karakoç, Biat Yazbahar 22000, İstanbul, s.19.

yanlışları düzeltme imkanı olmadığına göre, ana çizgileriyle doğru söylenirse, dolaylı olarak yapılan yanlışlıklara cevap verilmiş olur.⁷⁶

İlk sanat algılarını Maden’de alır.⁷⁷ Şiirle olan ilk karşılaşması okul müsamerelerinde şiirler okumasıyla olur. ”Altay’dan attığım ok Alp Dağlarını aştı” derken bütün salonun çınladığını⁷⁸ heyecanla anlatır.

İlk yazılarının çıktığı dergilerden birisi de, Kilis Kültür Derneği’nce 1953 yılında Ankara’da yayımlanmaya başlanan Akpınar dergisidir. Mahalli karakterde bir dergi olması devam etmesini engeller.⁷⁹

1956 yılı yaz başlarında Büyük Doğu’nun kapanması üzerine Abdullah Işıklar’ın çıkarttığı ve Hasan Basri Çantay’ın da yazılarının yayımlandığı Fetih Dergisi’ne yazı verir.⁸⁰

1959 yılının sonlarında Sezai Karakoç’un ilk şiir kitabı “Körfez” Kül Yayınları arasında çıkar.⁸¹

1960 yılında Gökhan Evliyaoğlu tarafından çıkarılan “Düşünen Adam” dergisine de yazı vermiştir.⁸²

Ailesinin bütün fertlerinde değilse de bir çoğunda görülen ortak bir özelliğin, nankörlük ve benzeri durumlar karşısında üzülmeye ve kızma olduğunu, haksızlık karşısında isyan ve zulme tahammül etmeyip ne yapıp yapıp karşı koyduklarını,⁸³ vurgular.

“Allah’a hamdederim ki içkiyi hayatımda ağzıma koymadım. Kağıt oyunu vb. kumarlardan hiçbirini oynamadım.”⁸⁴ derken hayatının şekillenmesinde bu tip kötü alışkanlık ve haramların olmadığını belirtir.

Maliye müfettiş muavini olarak görev yaparken, kendisine İstanbul’da 6-7 Eylül’de meydana gelen olaylarla ilgili olarak dükkanı tahrip edilen mobilyacı bir Rum’un hasar tespit çalışması verilir. Rum, Karakoç’un çalışması esnasında sıkça

⁷⁶ Hatıralar,Diriliş,S.2, 1 Ağustos 1988.

⁷⁷ Hatıralar,Diriliş,S.20, 5 Aralık 1988.

⁷⁸ Hatıralar,Diriliş,S.26, 16 Ocak 1989.

⁷⁹ Hatıralar,Diriliş,S.55, 4 Ağustos 1989.

⁸⁰ Hatıralar,Diriliş,S.73, 8 Aralık 1989.

⁸¹ Karataş,a.g.e.,s.82.

⁸² Hatıralar,Diriliş,S.74, 15 Aralık 1989.

⁸³ Hatıralar,Diriliş,S.10, 26 Eylül 1988.

⁸⁴ Hatıralar Diriliş,S.64 , 6 Ekim 1989.

“birlikte yemek yeriz” der. Karakoç bu teklifi devamlı olarak duymazdan gelir ve yemeğe gitmez.⁸⁵ Hakkı olmayanı ne olursa olsun ele geçirmek onun prensibi değildir.

Bazı yönleriyle duygusal olmakla birlikte genelde mütedildir. Annesinin ölümü üzerine yazdığı “Yoktur Gölgesi Türkiye’de”⁸⁶ şiiri de bu buna misaldir.

Tartışmayı ve kavgayı seven birisi değildir. Her anlaşmazlığı mutlaka kavgayla çözmeye katı alışkanlığı yerine, alternatifler bulunabileceğini⁸⁷ kabul eder.

O, inanan insanda yılgınlığın ve ümitsizliğin olmadığını kabul eder.⁸⁸

“Millî Mefkûre” diye adlandırdığı ve mitolojik anlamda bile olsa bazı tarihi konuların onun hayatında yer aldığını görürüz. 6 Ocak 1959 tarihinde meydana gelen ve “Sirkeci İnfilâkı” diye bilinen hadise Karakoç’un Meserret Kıraathanesi’nde arkadaşları ile sohbet ettiği bir esnada olmuştur. Bu kıraathane Necip Fazıl’ın ‘Meserret’in Dilsizleri” şiirine ilham veren yer ki, daha çok dilsizler devam ederdi, şiir şu mısralarla noktalanır: “Onlar Meserret’in dilsizleri, bizse hürriyetin!” Hadise şöyle gelişir: Kıraathanede otururlarken daha çok zamanın hükümetinin içinde bulunduğu durumu ve Rusya ile ilişkilerin düşünülüp üzerinde konuşulduğu bir anda patlama olur ve Karakoç’un üzerine ayna kırıkları boşanır, mermi sesleri ve zaman zaman aydınlanmalar olur. Mağara ağzı gibi bir yerden çıkarken aklına Bozkurt’un önderliğinde Ergenekondan ecdadımızın çıkışı gelir.⁸⁹

İslâm Dünyası’nın dirilişinin o noktada gerçekleşeceğine inandığı için, içinde bulunduğu hareketin gelişmesi, yazılar verdiği derginin güçlenmesi ve bu konuda kendisine üstad kabul ettiği insan için katlandığı fedakârlık, mizacı ile ilgili bize ipuçları vermektedir. Çünkü o son sınıftaki öğrenciliğinde bir yılını feda ederek üstad diye bağlandığı N.Fazıl’ın Büyük Doğu Dergisi’ni çıkarmak için İstanbul’a gider.⁹⁰ Oysa bu dönem, maddi açıdan her zamanki gibi sıkıntılı bir dönemdir. Üstelik etrafından birçok insanın gerek düşüncesi, gerekse Necip Fazıl’ın mizacından dolayı uzaklaştığı bir sırada daima onun yanında olmuştur.⁹¹

⁸⁵ Hatıralar,Diriliş,S.79, 24 Kasım 1989.

⁸⁶ Hatıralar,Diriliş,S.72, 1 Aralık 1989.

⁸⁷ Sezai Karakoç,Günlük Yazılar IV (Gün Saati),Diriliş Yay.,İstanbul,1986,s.135.

⁸⁸ Karakoç,Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.148.

⁸⁹ Hatıralar,Diriliş,S.81, 2 Şubat 1990.

⁹⁰ Hatıralar,Diriliş,S.58, 25 Ağustos 1989.

⁹¹ Hatıralar,Diriliş,S.60, 8 Eylül 1989.

Kendisini adadığı çerçevenin dışında bir konuda hizmet etmek duygusu içerisinde olmamış ve hiçbir kimsenin yanında yer almak istememiştir. 1960 yılında bir sohbet esnasında Fazıl Hüsnü Karakoç'a, Varlık Dergisi'ne şiir gönderirse yayımlanacağını söyler. O da Farklı dünya görüşüne sahip olduğunu söyleyerek yapamayacağını ifade eder. F.Hüsnü: "Şimdiye kadar göndermişsinizdir" der. Karakoç göndermediğini söylerse de F.Hüsnü inanmaz. Zira o zaman meşhur olma yollarından birisi de, şairlerin şiirlerinin Varlık Dergisi'nde yayımlanmasıdır.⁹²

Tarihte ihtilâflı olarak görülen birçok konuda mütedil olmayı tercih eder. "Bir gün Marmara'da (Ankara'da bir kıraathane) Fethi Gemuhluoğlu, Mehmet Çavuşoğlu* ve Erol Güngör'le oturuyorduk. Gemuhluoğlu bana Necip Fazıl'ın çocuklarının isimlerini sordu. Ben de söyledim. Bu arada Ali isminde bir oğlunun olduğunu ve sonra vefat ettiğini ilave ettim. Bunun üzerine Gemuhluoğlu: 'tabii' dedi, 'hiç Ali, Osman, Ömer, Ayşe'yle birlikte yaşayabilir mi?' Bu söz tuhafıma gitti. Şaka da olsa hoş bir söz değildi. Ben: 'neden böyle söylüyorsunuz? Hz.Ali, Hz.Ömer, Hz.Osman ve Hz.Ayşe'yle beraber yaşamadı mı?' dedim. Konuşmam arasında: 'Hz.Muaviye sözü de geçmişti. Gemuhluoğlu birden: 'Hazreti deme' dedi. 'Neden? Sahabe değil midir?' dedim. 'Sen çocuğuna Muaviye ismi kor musun? Bak kimse çocuğuna Muaviye ismi koymuyor' dedi. 'Muaviye ismi konmuştur, fakat daha büyüklerinin ismi olduğundan o isim konmaz olmuştur' dedim. Biz tartışırken, Erol ile Mehmet'in kibrit kutusuna Kur'an Yazısı'yla bir şeyler yazdıklarını gördüm. Erol, Mehmet ve ben, yazımızı biliyorduk. Gemuhluoğlu bizden hayli yaşlı olduğu halde eski yazımızı bilmiyordu. Kibrit kutusundaki yazıları göz ucuyla okudum: 'konuş, konuş' diyorlardı. Ben de sahabe arsındaki ihtilafın bir ictihat ihtilafı olduğunu, Hz.Ali'yi haklı bulmakla birlikte Hz.Muaviye'nin tezini de bir ictihat olarak kabul ettiğimizi söyledim."⁹³

Görüldüğü gibi o, olayları sadece sonuçlarına bakarak değerlendirmez, niyetin de önemi üzerinde durur. Bu ihtilafı konuyu da ictihad hatası olarak değerlendirir.

⁹² Hatıralar,Diriliş,S.74, 15 Aralık 1989.

* İstanbul Ü.,Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

⁹³ Hatıralar,Diriliş,S.82, 9 Şubat 1990.

⁹⁴ Karataş,a.g.e.,s.110.

Turan Karataş'ın Sezai Karakoç'un edebi yönü ile ilgili olarak çalıştığı doktora tezine fotoğraf vermeyecek kadar sıkılgan⁹⁴ bir mizacı vardır. Bu hatıralara açık olmasa bile zaman zaman yansır. Mülkiyeliler Birliği'ne bir hanım yazar birkaç kez röportaj yapmak için uğrar. Karakoç'a bulamaz. Cemal (Cemal Süreyya): "Boşuna gelip gitme, görüşmeyi kabul etmez" der. Hanım da bir tepkiyle: "niçin kabul etmiyor, arkadaşını yiyecek miyiz?" diye sorar. Bu konuya şu cümlelerle açıklama getirir: "Benim 1958 deki büyük tartışmadan (Hatıralarda ne olduğunu açıklamaz) sonra, dergilerle röportaj vb. ilişkilere hiç hevesim kalmamıştı. Eğer o sıralar o hanıma rastlasaydım teklifini kabul etmeyecektim. Nitekim o sıralar ve daha sonra bu tür yüzlerce teklifi reddettim."⁹⁵ cümlesiyle meseleyi önemsemediğini anlatır. Karakoç'un 1950-1990 arası yaptığı röportaj mahalli bir gazetede* yayımlanır.⁹⁶

1963-1964 yıllarında Yeni İstanbul Gazetesi'nde Karakoç imzasıyla "Farklar" sütununda yazıları çıkmış⁹⁷ ve düşüncelerini bu yolla duyurmuştur

Din adına insanları bir takım menfaatler uğruna tabulaştırmanın, vazgeçilmez, dokunulmaz kılmanın ve "tek" kabul etme felsefesinin bizi birçok yanlışlara sürükleyeceğini belirtir. Bununla ilgili olarak Mehmet Şevket Eygi tarafından sansasyonel olarak çıkartıldığını düşündüğü Sabah gazetesindeki Cemaat-ı Kübra Namaz'larını Hatıralar'a şöyle yansıtır: "Galatasaray ve S.B.F mezunu olması, ansiklopedik kültürünün bulunması, namaz kılıp oruç tutması, sigara bile içmemesi, onun İslâmî cephenin beklediği gazeteyi çıkartma özelliklerine sahip olduğu anlamına gelmezdi. (...) Şevket ne bir düşünür, ne bir edebiyatçı, ne bir kalem sahibi idi. Yine de gazetede görev alabilecek özellikleri olan bir arkadaşımızdı. Fakat camia her zaman olduğu gibi 'Tek Adam' efsanesinin cazibe ve yanılgısı içinde 'varsa yoksa Şevket' psikolojisine girdi. (...) Şevket "Cemaat-ı Kübrâ Namazları"na çağırdı halkı. Anadolu'dan binlerce kişi kamyonlarla İstanbul'a geliyorlar, Sultanahmet Camii'nde namaz kılıp gidiyorlardı. Bana anlattıklarına göre, bu Cemaat-ı Kübrâ Namazları'ndan çıkışta ak sakallı dedeler bile Şevket'in elini öpüyorlarmış. Bu mizacımız, bir türlü

⁹⁵ Hatıralar,Diriliş,S.86, 9 Mart 1990.

* Kent Gazetesi,3-4 Nisan 1964.

⁹⁶ Karataş,a.g.c.,s.89.

⁹⁷ Karataş,a.g.c.,s.87.

⁹⁸ Hatıralar,Diriliş,S.107-108, 3-10 Ağustos 1990.

adam olmayışımızın sebebidir.”⁹⁸ Kemiyet değil, keyfiyet açısından toplumu değerlendirdiğini böyle ifade eder.

Herkesin mütchassis olduğu konuda konuşması gerektiğini söyler. Bu alan dînî konular olunca daha dikkatli olunması gerektiğini vurgular. Bu görüşünü hizmetlerini takdir ettiği “Malatyalı” birisinden bahsederken şöyle anlatır: “Fakat sonraları bir iddiacılık aşırılığına kapılmış, sınırı geçerek ihtisas isteyen birçok dini konuda ileri geri konuşmuş ve yazmıştır. Hâlâ da bunda ısrar etmektedir. Herhalde kendince bid’atlerle mücadele etmektedir ama bunu yaparken ilmi formasyonu o ihatada olmadığı için manevî plânı adeta ihmal eder duruma düşmektedir, kanaatindeyim.”⁹⁹ İsim vermemesi Karakoç’un isimlerden çok meselelerle ilgilenmesi sebebiyledir.*

Zeki Bulduk onu şöyle tasvir eder: “Dergisinin yayını durdurulduğunda, partisi kapatıldığında, sevdiği Anadolu insanının arzu ettiği tepkiyi göstermememesine sadece üzülmüş, ama kırılmamıştır. O babasının evinden kovulan İmr-ül Kays’tır.”¹⁰⁰

Karakoç’un İmr-ül Kays’a benzetilmesinin doğru teşbih olmadığını düşünüyoruz. Arap şiirine vakıf olan Dr.Halil Sözer’le* yaptığımız sohbette İmr-ül Kays’ın neden baba evinden kovulduğunu sorduk. Aldığımız cevabın Karakoç’un şahsiyetiyle hiç alâkası olmadığını gördük. Kovulma sebebi şu: İmr-ül Kays devamlı içki içer, kadın ve atından başka hiçbir şey düşünmez. Bu sebeple de ticaret kervanlarıyla başka şehir ve memleketlere gitmezdi. Bunun için babası da onu evden kovmuştu.

Aşırılıkları, şa’sayı sevmeyen bir hayat anlayışı vardır. Yeni nesle de bu yol ve dille seslenmek gerektiğini söyler.¹⁰¹

Bir şey ortaya koymadan devamlı tenkit ederek kişilere ve olaylara bağımlı hale gelmek, insanın kendisine yabancılaşması demektir. Eserlerinden anladığımız üzere Karakoç’un inandığı değerleri savunmak ve anlatmak üzere tenkide başvurduğu bunun dışında genellikle düşüncelerini ortaya koyduğunu görüyoruz. Dolayısıyla ona

⁹⁹ Hatıralar,Diriliş,S.76, 29 Aralık 1989.

* Anlatılanlardan anladığımız kadarıyla bu şahıs, Said Çekmeçil’dir.

¹⁰⁰ Zeki Bulduk, Bir Gülü Demet Kılmak, Yeni Şafak Gazetesi, 25 Haziran 2000, s.14.

* 1950 Çumra, Apa Saracık Köyü Doğumlu, Libya’da Orta Okul, Lise tahsilinden sonra 1972 de Bingazi Üniversitesini bitirmiş ve Dört Mezhep Üzerine Doktora yapmıştır. Şu anda bir şirkette Dış İlişkiler Müdürü olarak görev yapmaktadır.

¹⁰¹ Hatıralar,Diriliş,S.105-106-, 20-27 Temmuz 1990.

göre, değer ortaya koymak; kendini yaşamaktır. Eleştiriden öteye gidememek başkalarını yaşamaktır.¹⁰²

Âsî ruhlu, tepkili insanları yetiştirememek, tepkisiz ve tembel bir topluma giden yolda çok kötü bir adımdır. İsyanı hak noktasında olan nesillerin içinde yetiştiği toplumların geleceklerinden endişe etmelerine gerek yoktur. Nurettin Topçu'da da görülebileceği gibi Karakoç'ta "İsyan ahlâkı" diyebileceğimiz kategoride ifadeler mevcuttur.

*Ben Krıstof Kolomb'ın uşağı değilim
Ben ırmakçı denizci değilim
Kulağında ne bir aşk ne de bir kürek sesi
Bir meydan uğultusu barbar bir inşaat sesi
Bir kere kente girdin
Bir kadını al omı yont yont anne olsun
Her kadın acıma anıtı bir anne olsun*¹⁰³

1.7.SANATI VE SANAT ANLAYIŞI

Sanat, şahısların inanç, düşünce, fikir ve dünyaya bakış açılarına göre farklı şekillerde anlam kazanan bir kelimedir. Bir duygunun, hayalin ve güzelliğin ifade edilmesi maksadıyla başvurulmuş usullerin tamamı¹⁰⁴, ya da gerçeği yansıtmanın temel unsur olmasıyla beraber, tercih edilen usullerle okuyucuya dünya ve dünyadaki bütün iyilik ve güzelliklerin -Allah'tan başlayan, maddeye şekil vererek yine Allah'a dönen, maddeyi hiçe sayan ve putlaşmaya son veren- kaynağı olan ahiret gerçeğini Allah rızası ve kulluk bilinci ile hatırlatmak¹⁰⁵ olarak anlaşıldığı gibi, hiçbir ölçü ve kural tanımadan ortaya bir yazı, şiir, şarkı, resim, heykel vb. koymak da anlaşılmaktadır. Kelimenin tarifi daha çok maksadın ne olduğu ile alâkalıdır. Maksat ulvî bir düşüncenin topluma sunulması ise, sanattan anlaşılan daha çok din ve ahlâk temeline oturtulan ifadeler olurken, madde ön plâna çıkarılarak şehveti tatmin etmek hedefleniyorsa karşımıza sanat adı altında sunulan bayağılıklar çıkabiliyor. Hatta sanatı insanın kendisini ifade etmesi olarak ele alırsak, sanatçı hakkındaki düşüncelerimizi şekillendirmek daha kolay olacak ve yetişen insan tipinin kalitesi sanat eseri olarak ortaya koyduklarında görülebilecektir.

¹⁰² Sczai Karakoç, Diriliş Muştusu, 3.bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1995, s. 18.

¹⁰³ Sczai Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler) s. 7.

¹⁰⁴ D. Mehmed Doğan, Büyük Türkçe Sözlük, 11 bs., İz yayıncılık, Sanat mad.

¹⁰⁵ Lev Nikolayevič Tolstoy, Sanat Nedir?, Çev. Baran Dural, Şule Yay., İstanbul, 1992, s. 49.

Toplumu tanımadan, değerlerini paylaşmadan ortaya konacak sanat eserleri kopuşu ve devamında yabancılaşmayı getirecektir.

Karakoç, toplumumuzun değerlerini ön plana çıkaran bir yazardır. Din de bu değerler içerisinde önemli bir yer tutar. **Dolayısıyla dini sanatı için bir referans olarak kabul eder.** Sanat anlayışı ile ilgili olarak kendi ifadelerini de kullanarak düşüncelerini aktarmaya çalışacağız.

“Tanrıya teslim olmayan, eşyayı teslim alamaz”¹⁰⁶ diyen Karakoç, her alanda olduğu gibi sanatını dinle irtibatlandırma düşüncesindedir. Bunun, yani sanatı din için kullanmanın Hristiyanlıkta da geçerli olduğunu, ancak zamanla sanatın dini kullanmaya doğru, yanlış bir kayma içine girdiğini, böylece sanatın dinle karışmış hale getirildiğini¹⁰⁷ belirtir. O’na göre bunun sebebi: İnsan ve insani değerlere saygının zamanla ortadan kalkmasıdır.¹⁰⁸

Karakoç’un sanat anlayışını anlatırken, sanatını şahsiyetinden bağımsız bir faaliyet olarak ele almak da mümkün değildir. İnsanın kabullenemediği bir sanat ve düşünce içerisinde ömrünü geçirmesi düşünülemez. Zaten insanın işini, şahsiyetinin bir parçası olarak da görebiliriz.¹⁰⁹

Karakoç’u anlamak ve düşünceleri üzerine söz söylemek, önce onun hayatını okumak ve anlamaktan geçer. Tanımadan yapılacak okumalar yanlış düşüncelere sevkedebilir.

Yaratıklar içinde mutlak hakikate en çok yaklaşan varlığın insan¹¹⁰ olduğunu ifade eden Karakoç sanatını bu düşünce üzerine bina eder.

Aşağıdaki ifadelerde bunu daha açık belirtmektedir.

“Biz (N.Fazıl’la) sadece yazar olmayıp davamızın bir eri olarak hareket etmişizdir hep. Yazı yazmışsak bunun için yazmışızdır. Onur kavgamız da yazarlık onurundan çok, dava ve inanç onuruna bağlanmalıdır. (...) Her önüme gelen yerde yazmayışımın da sebebi, yine dava haysiyetini koruma ile açıklanmalıdır.”¹¹¹

¹⁰⁶ Sezai Karakoç, Edebiyat Yazıları I.2.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1988, s.11.

¹⁰⁷ Karakoç, Edebiyat Yazıları I.s.15.

¹⁰⁸ Tolstoy, a.g.c.s., 98.

¹⁰⁹ Karataş, a.g.c.s. 139.

¹¹⁰ Sezai Karakoç, İslâm, 7.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1997, s.33.

¹¹¹ Karataş, a.g.c.s. 139, 140. ve Hatıralar, Diriliş, S.131, 132, 133, 5 Şubat 1992.

Sanatı için kullandığı dîni referanslardan birisini (Allah'ın rahmetini) mısralarına alır. Bu da bizim düşüncemizi destekler.

*İndirmek yeryüzüne Allah'ın rahmetini
Bir gül gibi sunmak dünya saltanatına*¹¹²

Karakoç'a göre estetik Yaratıcı'yla ilişkilendirildiği ölçüde estetikdir. Şiir ruh pencerelerini Allah'a açtıkça şairdir. ona ilişkin oldukça estetikdir.¹¹³ O, ne sanat için, ne de halk için sanat yapmış, ne de yazmıştır. Gayesi hakikate ulaşma yolunda inancı için mücadele etmektir. Şu iki mısra da aydınlarla ilgili olarak düşüncelerini veciz bir şekilde belirtir: Sanat, düşünce, inanç ve ahlâk alanlarında Allah'tan başka hiç kimseden hiçbir şey beklememek esastır. Bunun için aydınlar önce örnek olmalı, sonra kalıcı eserler, izler ve hatıralar bırakmalı, böylece gerçek ideal insanlığa karşılıksız hizmet etmeli...¹¹⁴ Bu, "benim ecrim ancak Allah'a aittir"¹¹⁵ mealindeki ayetin farklı bir ifadesidir. Bu fikirlerini bazen makale ve şiirleri, bazen deneme ve çevirileri bazen de siyasi alanda yaptığı çalışmalarla ortaya koymuştur.

Turan Karataş* Sezai Karakoç için "öncelikle şairdir"¹¹⁷ ifadesini kullanır. Bize göre hem şairdir, hem de makale ve deneme yazarıdır. Hatta çeviriler yapmıştır; çevirmendir. Yine Karakoç hakkında araştırma yapan Mustafa Kirenci'ye* göre Turan Karataş'ın yaptığı nitelendirme eksiktir ve Karakoç'u tam manasıyla ifade etmekten uzaktır. O çok yönlü ve bu bahsettiğimiz hususların hepsinde eserler verebilen velûd bir şahsiyettir.¹¹⁸ Mustafa Kirenci onun için "öncelikle şairdir demek doğru değil" derken, Karakoç da "şiir yazma bende bir kader hadisesidir. Adeta ben ondan hep kaçmışımdır, ama o da hep gelip beni yakalamasını bilmiştir."¹¹⁹ diyor. Karakoç, şiiri yalnızca sanat vasıtası olarak görmekten çok bir öğretim vasıtası olarak düşünmüştür.

¹¹² Karakoç, Şiirler VII (Ateş Dansı), s.24.

¹¹³ Sezai Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, 7.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1998 .s.8.

¹¹⁴ Karakoç, Diriliş Muştusu, s.113.

¹¹⁵ Yunus Suresi 10/72

* G.O.P.Ü.(Tokat), Fen Edebiyat F., Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi, 1994 yılında Karakoç'la ilgili olarak Türk Dili ve Edebiyatı alanında Doktora tezi hazırlamıştır.

¹¹⁷ Karataş, a.g.e., 167.

* 1997 yılında Sakarya Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı'nda Diriliş Akımının Ekseni Medeniyet Perspektifi adlı Yüksek Lisans tezini hazırlamıştır.

Sanat hayatında şair ve şiire farklı bir yer ayırmaktadır denilebilir. Şairden bahsederken, şiiri medeniyetimizde önemli bir yer tutan ve bedenen insanları suya kandıran çeşmeye,

*O insanların susuzluğunu giderir
Arıtır ellerini ayaklarını¹²⁰ derken,*

şairi de ruh susuzluğunu gideren bir kimseye benzetir.

*Şair de giderir ruh susayışını
Yıkar çirkefe batmış insan ruhunu¹²¹*

Sanatı, inancı, kültür ve medeniyet anlayışı için yapılan bir hizmet olarak düşünür. Bu cümleyi “Karakoç neden yazdı?” sorusuna cevap olarak da düşünebiliriz. Dolayısıyla sanatını topluma aktarmada dergi çıkarmayı, ilk planda önemli bir vasıta olarak görür. Aşağıya bu gayreti ile ilgili yaptığı iki faaliyetini alıyoruz.

Askerliği döneminde düşüncesine paralel bir dergi çıkarma arzusunu şöyle anlatır: “İhtilâl sırasında ve daha sonra İslâm’a bağlı sağ kesimde de bir basın organının bulunmamasının sıkıntıları yaşanmaktadır. Bir günlük gazetenin olmaması, basının hep İslâm’a yabancı, ya da düşman kişilerin elinde bulunması, ruhlarda büyük bir ıstırap kaynağıydı. Daha önce girişimler olmuş, fakat çıkan gazetelerin ömrü uzun olmamıştı. İşte bu düşüncelerle, başta Ali Fuat Başgil gibi hocaların önayak olmasıyla Sönmez isimli bir şirket kuruldu. Gaye, Sönmez adlı bir günlük gazete çıkarmaktı. Bu isim de İstiklâl Marşı’ndaki “Korkma, sönmez...” mısraından alınmıştı. Bir arkadaş grubu da hep dergi çıkarmak arzusu içindeydi. Diriliş’i iki sayı çıkardıktan sonra kapatmış, askere gitmiş bulunuyordum. İşte o sırada Sönmez şirketinin desteğiyle arkadaşların Yeni İstiklâl adlı haftalık bir dergi çıkardığı haberini aldım. (...) Benden yazı istediler. (...) Diriliş’teki bütün yazılar, Yeni İstiklâl’de bir kez daha yayımlandı.¹²²

“1963-1964 yıllarında Ayasofya adlı bir dergi çıkarmak için bir takım yazılar yazdım. Derginin tüm konusu Ayasofya olacak ve Ayasofya’yı açtırmayı amaçlayacaktı. Ama maddi imkanım yoktu. Bir arkadaş bu konuda yardımcı olabileceğini söyledi ise de sonradan vazgeçti. Ben memur olduğum için sahibi olamıyordum derginin. Arkadaş vazgeçince ismi Şevket’e (Mehmet Şevket Eygi)

¹²⁰ Karakoç, Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler), s. 46.

¹²¹ a.y.

¹²² Hatıralar, Diriliş, S. 91, 13 Nisan 1990.

devrettim. Şevket bir iki sayı çıkarttıktan sonra kapattı.”¹²³ ifadeleri ile dergi çıkarma düşüncesini bir gaye olarak omuzlarında uzun yıllar taşıdığını anlatır.

Dili olabildiğince sadedir. Batı menşeyli kelimeler hariç, anlaşılabilir niteliktedir. Bazan sure isimlerini bile Türkçe olarak kullanmaktan çekinmez.

*Bütün alınlar yere değer
Caminin bir saçağı düşer ansızın
Namazda Gökürültüsü* Suresi*¹²⁴

Kalemini inancı, ideali ve kendi tabiriyle “Diriliş Nesli” için kullanmayı, sanatını da bu çerçeve içerisinde hizmet için yapmayı gaye edinen Karakoç için sanatın mutlak anlamda çok fazla bir değeri yok. Gerçeği yazmak adına insanlardan uzaklaşarak insana hizmet etmeyi düşünen, dini hassasiyetle ortaya eserler koyan bir sanat anlayışına sahiptir.

1.8.İDEALİ

Karakoç’un ideali: Her konuyu derinlemesine inceleyecek, Türkiye’de değişimin olmasını sağlayacak ve Tanzimat’tan beri toplum gidişini yanlış, eksik ve sathi olarak ele alan anlayışı temelden gözden geçirecek idealistler kadrosunu yetiştirmektir. Bu kadro peşin hükümlere karşı olacaklar. Dine bile peşin hüküm gibi bakmayacaklar. Öğrenecekler, araştıracaklar, benimseyecekler sonunda benim diyebilecekleri bir din anlayışına sahip olacaklar. Onlar dini varlığın temel kaynağı, varoluş sebebi, metafizik bir sistem olarak değerlendirecekler.

Millet olarak değişimi yanlış yorumladığımızı, bunun Tanzimata dayanan bir hatalar zinciri olduğunu, eğer toplumun değişimi adına birşeyler yapılacaksa önce bu idealle yetiştirilen bir kadronun olması gerektiğini düşünür. Değişme adına peşin hükümlere karşıdır. Bize göre de Karakoç, değişimi bir yozlaşma ve asimile olma değil, tamamen geri plana düşmeden insanın ihtiyaçlarının kendi kültürlerini oluşturan değerlerle birlikte yeniden gözden geçirilmesi ve yeni ufuklar açılması olarak algılamaktadır.

Arzularından birisi de İslâm dünyasının birlik ve beraberliğidir. Bu birlik siyasi bir birlik değil, kültürel bir birliktir. İslâm dünyasıyla paylaştığımız en önemli

¹²³ Hatıralar,Diriliş,S.100-101, 15-22 Haziran 1990.

* Râd Suresi. Surenin 13. âyetinde kelime“gökürültüsü”anlamında kullanılmıştır.

¹²⁴ Karakoç,Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Seciler),s.40.

ortak kültürel değerin din olduğu düşünülürse, inanç etrafında yoğunlaşan birleşmeden söz edilebilir. Bu birlik daha ileri safhalarda ticarî, iktisadî ve ortak uluslararası kuruluş içerisinde yer almaya ve söz sahibi olmaya götüren bir birleşme olacaktır. Bunun kendisi için vazgeçemeyeceği bir arzu olduğunu şöyle anlatır: “Bin yıllık ömrüm olsa, ömrüm boyunca konuşmam ve yazmam nasibimde varsa, hep müslümanların birleşmesinden, bir araya gelip şuurlu birliklerini oluşturmalarından bahsederim.”¹²⁵

Çağımızda müslümanın varoluş şartı olarak, Kur'an, oruç ve namazla dirilen İslâm insanı olmasını kabul eder.¹²⁶ Her ibadetle varlığının farkına varma, görevini ifâ ve varedeni idrak etmek, kulluğumuz ile kul ve rab ilişkisini anlama bakımından da önemlidir.

Gayretini ideali için sarfeden Karakoç, idealinin gerçekleşmesi için değişik fikir ve yayın gurupları içinde yer almış, düşünceleri de değişik isimlerle karşımıza çıkmıştır.

Bir bakıma şu sözler onun hedefinin odağını ve hayata bakışını bize anlatır:

“Erdem: Yaşamla şartların biraraya geliş ve getirilişinde amacı gözden kaybetmeksizin ilerlemekte, devamlı olarak amaçta amaçla dirilmekte ve diri kalmak için mitlere* yakışır boyutta kahramanca direnmekte direnebilmektedir.”¹²⁷

Bu azmini bazen de mısralaştırır.

*Ama dönüyoruz birden değişiyor sahne
Bir kez daha kurtuluyoruz Kur'an seheri seferinde
Âyetler bir ordu gibi kurtarıcı bir ordu gibi
Dağıtıyoruz bizi çepeçevre saran gulyabaniler derneğini*¹²⁸

“Köpük” başlıklı şiirin tamamını değerlendirdiğimiz zaman, gül ve nesil yetiştirmenin, Diriliş neslini yetiştirmekle ilgili olarak kullanıldığını düşünüyoruz.

*Pipon yanıyorsa seni ölüm çeker
Gül yetiştirmiyorsan seni ölüm.*¹²⁹

“Hayalî değil, insanda mevcut fevkaladeliğin işlenişiyile doğumunu bulan, ütopyalara değil ideallere vurgun, mitolojilere değil, kahramanlıklara saygılı,

¹²⁵ Sezai Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II (Başyazılar), Diriliş Yay., İstanbul, 1996, s.92.

¹²⁶ Sezai Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), 4.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1989, s.15.

* Tarih öncesi ve kahramanlık devirlerine ait destansı masal ve hikaye, ya da bunlara karışan kişi.

¹²⁷ Sezai Karakoç, Makamda, 3.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995, s.17.

¹²⁸ Karakoç, Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler), s.20.

¹²⁹ Sezai Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sevler), s.8.

kuruntulara değil gerçeğe dönük, geniş ufuklu ama ayağını bastığı yeri bilmeğe çalışan insan.”¹³⁰ Allah’a kul olma noktasında olup;

Zulüm bir hayat tarzıdır artık insana mahsus;

*İnsan; şeytanın sinekkağıdına yakalanmış melek kelebeği*¹³¹

olmama makamı, Karakoç’un ideallerinin ifadeleridir.

1.9.KULLANDIĞI MÜSTEAR İSİMLER

Genel anlamıyla yazarlığının ilk yıllarında müstear isimlerle değişik gazete ve dergilerde yazılarını yayınlamıştır. Bu isimlerden ancak Hatıralar’ında bulunanlara ulaşabildik.

“İlk yazımda müstearım yani takma adım) M.L. idi.”¹³² M.L.: Mehmet Levendoğlu’nun kısaltılmışı olup, o da genç yaşta vefaat eden, çok sevdiği bir arkadaşı olan Mehmet Yazıcı idi.

Kullandığı müstearlardan birisi de “Mehmet Yâsin” idi. Bu ise, adım ile babamın adından oluşuyordu.”¹³³ Aynı ismi Diriliş’in çıktığı dönemlerde Mehmet Yâsinoğlu şeklinde kullanır.”¹³⁴

Ali Fuat Başgil’in desteğiyle 1960 ihtilali yıllarında kurulan Sönmez Şirketi tarafından çıkarılan Yeni İstiklâl haftalık dergisindeki yazılarında Sezai Karakoç imzasının yanında Mehmet Yâsin müstearını kullanır. Aynı dergide imzasız yazıları da yayınlanır.¹³⁵

Karakoç’un Edebiyatın çeşitli problemleri ile ilgili denemelerde Sait Yeni; S.Y., İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü kitabında yer alan bazı yazılarda Mehmet C.Güneş, İslâm isimli eserlerinde yer alan bazı yazılarında M.B.Y., Yitik Cennet’i; Zülküf Canyüce, Farklardaki günlük Yazıları Karakoç müstearlarıyla yazmasının sebebi devlet memuru olması olmuş olabilir.¹³⁶

¹³⁰ Karakoç,Diriliş Muştusu, s.52.

¹³¹ Karakoç,Şiirler V (Ayinler/Çesmeler),s.7.

¹³² Hatıralar,Diriliş,S.8., 12 Eylül 1988.

¹³³ Hatıralar,Diriliş,S.8., 12 Eylül 1988.

¹³⁴ Hatıralar,Diriliş,S.8., 12 Eylül 1988.

¹³⁵ Hatıralar,Diriliş,S.92-93, 20-27 Nisan 1990.

¹³⁶ Karataş,a.g.c.,s.140.

1.10.SİYASET, TASAVVUF, GENEL EĞİTİM VE KÜLTÜR İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

1.10.1.SİYASET ANLAYIŞI VE DİRİLİŞ PARTİSİ

Karakoç siyaseti, gelir geçer bir düşünce ve iktidarı ele geçirmek olarak ele almaz. Düşüncelerini gerçekleştirmede vasıta olarak değerlendirir.

Görüşmemiz sırasında herhangi bir soruya muhatap olmadan söz, kendisinin bir partili olmakla suçlanmasına ve bir cemaate dahil olmakla itham edilip yargılanmasına geldiği zaman o, “Ben herhangi bir partiye mensup olsaydım, Diriliş Partisini (DİRİP) kurmazdım. Partilerin düşüncelerinden bazılarını beğendiğimiz olduğu gibi, cemaatlerden de hizmetlerini tümüyle olmasa bile, belli bölümünü takdir ettiğimiz kesimler var. Ama bu hiçbir zaman benim o guruba mensup olduğum sonucuna ulaştırmaz” dedi. Ayrıca bazı sorulara da cevap vermek yerine parti programını okumayı tavsiye etti. Diriliş Partisi’ni Diriliş Hareketi’nin yıllar süren mücadelesinin bir ifadesi şeklinde özetleyebiliriz.

Devlet ve siyaset ilişkisi ile ilgili olarak, devleti siyasetle, siyaseti de günlük politika ile özdeşleştirmemeyi, bunun yalnız kişinin huzurunu temin edebileceğini, oysa toplumun mutluluğunun daha önemli olduğunu belirtir.¹³⁷ Bugün siyasetin devletle özdeşleşmesi, gelip geçici olanla ebed-müddet olması için mücadele edilenin beraberliği demektir ki; bundan devlet zarar görmektedir. Uzun zamandır politikanın, menfaat ve aldatma, zaafları idare etme aracı olarak kullanıldığını¹³⁸, bugün daha da kötüsüahlâkın, inancın, estetiğin,düşüncenin yerine geçmesinden şikayetçidir. Politika, olmaması gereken bu yere oturtulunca “din; günü geçmiş, ilkel bir görüş gibi yaftalanır. Ahlâk, saflığa indirgenir. Şiir bile, ancak çocukların, ya da piyasa sanatçılarının kendilerini oyaladıkları bir uğraş kesilir.”¹³⁹

¹³⁷ Karakoç,Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.55.

¹³⁸ Sezai Karakoç,Hikayeler II(Portreler).2.bs.,Diriliş Yay.İstanbul,1988.s.24.

¹³⁹ Karakoç, Çağ ve İlham III.s.98,99.

1.10.2. TASAVVUF* ANLAYIŞI

Karakoç, tasavvufun kaynağını Kur'an ve Hz.Peygamber'in hayatı olarak görür.¹⁴⁰ O'na göre tasavvuf iki cihadı birleştirerek¹⁴¹, gönlü mekana mahkumluktan kurtarmak, ruhu makamlara ulaştırmak, ve Cudi dağına* oturtmaktır.¹⁴² Düşüncesine göre tasavvuf erenler pirlere yoludur¹⁴³ ve erenler ve pirlere de ruhun özdeğişimi ve oluşumunda ulu alın teri kahramanlarıdır.¹⁴⁴ Bu ifadeler Karakoç'un tasavvufla ilgili düşüncelerinden misallerdir.

Karakoç'un tasavvufi hatıralarını canlandırırken gayet teennili olduğu ve saygılı ifadeleri seçtiğini görürüz. Kesinlikle tenkit eder bir tavır içerisinde olmaz. Bu tavrının tenkid etme imkanı, belki olgunluğa ulaşmadığı için yapılmadığı, ama sonradan hatıralarında zikrederken de koruduğu görülmektedir.¹⁴⁵

Müfettiş yardımcısı olarak Akçadağ'daki görevi esnasında şu hatırasını anlatır. "Akçadağ'da iken bir akşam İhsan (Babalı) ile Hulusi Efendi'yi ziyarete gittik. Somuncu Baba ahlâdından olan Hulusi Efendi o zaman dahi tasavvuf şiirlerinden meydana getirdiği bir divana sahipti. (...) Hulusi Efendi'nin oturduğu Zaviye mahallesi Darende'den uzakta idi. Bizi vakur, samimi bir şekilde karşıladı. Kütüphanesinde oturduk. Bizi Tohma denilen suyu serin bir yere götürdü. (...) 15-20 kişi ak saçlılar dahil son derece saygı gösteriyorlardı Hulusi Efendi'ye. Aşkla hizmet ediyorlardı. Genç yaşta olan Hulusi Efendi'nin olgunluğu ve seçkinliği hemen göze

* Kur'an-ı Kerim ve Hadis'lerde kelime olarak geçmeyen tasavvuf, güzel ahlâkı, kalp temizliğini ve ruh olgunluğunu konu alır. Tasavvufu bu şekilde anladığımız zaman, ona işaret eden hadis ve âyetler bulmak mümkündür. Ahireti tercih etmek, (Şûrâ 42/20, Nisâ 4/77, Yunus 10/20), Allah'ın temiz ve dürüst insanları seveceği (Âl-i İmran 3/76, 148), kibirlileri sevmeyeceği (Nisâ 4/1079, hususlarını muhtevî âyet ve hadisler (Buhari İman 9, Tefsir 66, Müslim iman 15, Talâk 5, İmaret 155) örnek olarak gösterilebilir.

¹⁴⁰ Sezai Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi 1,2.bs. Diriliş Yay., İstanbul, 1998, s.83.

¹⁴¹ Karakoç, Unutuş ve Hatırlayış, s.13

* Cûdi: Hz.Nuh'un gemisinin tufandan sonra oturduğu dağın adıdır. Musul'a yakın bir yerde Mardin-Cizre arasındadır. Batılıların Ağrı dağında Nuh'un gemisini aramalarını Kur'an reddeder. (Hud Suresi 11/45).

¹⁴² Sezai Karakoç, Yitik Cennet, 6.bs., Diriliş yay., İstanbul, 1998, s.40.

¹⁴³ Karakoç, Diriliş Muştusu, s.9.

¹⁴⁴ Karakoç, Diriliş Muştusu, s.49.

¹⁴⁵ Hatıralar, Diriliş, S.34, 13 Mart 1989.

çarpyıyordu. (...) İçişleri Bakanı Namık Gedik *de gelmiş bir gece Hulusi Efendi'de misafir kalmıştı. Tohma'nın kenarında sanki ebedi bir yazı, Cennet'ten bir zamanı yaşadık birkaç saat, Hulusi Efendi ve dostlarıyla. Kırk yıl beraber kalmış gibi kaynaşmış ve içten dost olmuştuk. Kelimelerle ifade edilemeyen, sükut içinde açmış çiçeklerle bezeli bu manevi havayı akşama kadar teneffüs ettikten sonra adeta istemeyerek ordan ayrıldık."¹⁴⁶ Bu samimi ifadeler, ömrünün hiçbir bölümünde belli bir tarikate teslimiyet içerisinde olmamasına rağmen ruhen böyle bir iklimi içten içe yaşayan kimsenin ifadeleri olabilir.

*Her inanan dervîştir
Her inanan ermiştir*¹⁴⁷

mısraları onun her inanana İslâm potasında erimiş, olgunlaşmış bir kimse nazarıyla baktığının ifadesidir. Bu düşünce tasavvufi olmaktan çok bir temenni olsa gerektir. Onun gözünde veli "kendi gönlünün istediğini değil, toplumun ihtiyacı olan hizmeti işleyen kişidir"¹⁴⁸

Karakoç'un eserlerinde tasavvuf ve mutasavvıf temasını daha fazla da bulmak mümkündür. Tasavvur ettiği toplumun yapı taşlarında da bunlardan vazgeçemez.

*"Çağırdığım fecirde yoğrulacak bir yapı
Dumanlar içinde
Alevler içinde bir Şeyh Galib'tir ustası*

*.....
Ve Şeyh Galip yeniden iş başında şafakta*

*.....
Usta mimar yani Şeyh Galib'in öğrencisi"¹⁴⁹
Tanrı aşkını yaşayanlardır onlar
Mevlânâ görünür bir uçtan
Konya'dan Kubbe-i Hadrâ'dan,
Muhyiddîn-i Arabî, İmam-ı Gazâlî,
İmam-ı Rabbânî esintileriyle dolu uygarlık*

*.....
Sabrın ve tevekkülün son ucu Çeylânî
Halisliğin saf madeni Rufâî.¹⁵⁰*

* 1960 Askerî İhtilali'nde görevden uzaklaştırılan Adnan Menderes hükümetinin İçişleri Bakanı.

¹⁴⁶ Hatıralar,Diriliş,S.77, 5 Ocak 1990.

¹⁴⁷ Karakoç,Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler),s.27.

¹⁴⁸ Karakoç,Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler),s.29.

¹⁴⁹ Karakoç,Şiirler IV (Zamana Adanmış Sözler),s.7.8.

¹⁵⁰ Karakoç,Şiirler VIII (Alinyazısı Saati),s.50.

Tasavvufun atalet ve tembellik olmadığını sosyal ve ekonomik gelişmelerin tekke fedakarlığı, tarikat hizmeti ve fütüvvet ruhu¹⁵¹ ile gerçekleştirebileceğinden bahseder.

İnsanın, melek ve cin karşısındaki yaratılışından bahsederken, meleklerin insanüstü varlıklar olduğunu, insanların orta tabakada, cinlerin ise alt tabakada yer aldıklarına değinir ve tasavvufla ilgili şu cümleyle not düşer: “Alt alana düşmüş insanı, kendi yerine döndürmek için doktor, insanı insanüstüne yükseltmek için veliler vardır.”¹⁵² Tasavvufta gayenin insanı melekleştirmek değil de, kulun nefsini tezkiye etmek olduğu düşünülürse, bu cümlelerin yerinde kullanıldığı söylenemez. Zira insanın melekler karşısındaki yeri devamlı olarak tartışılmıştır..

Mucize ve keramet ile ilgili düşünceleri ise şöyledir: “Sahabiler, imamlar, adil hükümdarlardan hiçbiri oturduğu yerden keramet bekleyerek, islâm medeniyetini ve milletini ayakta tutabileceğini ileri sürmedi. Hiçbirinin tutum ve davranışında böyle bir iddia yoktur. Mucize ve keramet bu dünya kanunlarının ortadan kalkması için değildir. Kanunların daha iyi yürümesi ve öteki dünyaya bağlanması içindir.”¹⁵³ Böyle bir beklemeyle ilkel bir psikoloji olarak nitelendirdiği halde, Mevlânâ’nın Moğollarla ilişkisini sürdürmesini, onların müslüman olacağını bilmesi ve Anadolu’yu onlara karşı hazırlamasına¹⁵⁴ bağlamasını anlayamıyoruz. Karakoç, Mevlânâ’nın, mektuplarını tasavvuf maksatlı değil de, kendi tanıdığı ilim adamlarının belirli merkezlere tayinini istediği için yazdığını, bunu da halkı Moğollara karşı psikolojik olarak hazırlanmak maksadıyla yapıldığını belirtir.¹⁵⁵

Tasavvufa ve sufilige dinin en metafizik derinliklerini yoklamak olarak bakar ve dinin tarihi-sosyolojik yapısını inkar etmek olarak kabul etmez.¹⁵⁶

Vahdet-i Vücut düşüncesiyle ilgili olarak “bunun bir TEK’i görme meselesi olup, Muhiddîn-i Arabî’den yansımanın da böyle olduğunu söyler.”¹⁵⁷

Belirttiğimiz gibi Karakoç’un bu konu ile ilgili tenkidini bulmak mümkün değildir. Bunu anlayışla karşılamak ancak herhangi bir tarikate bağlı olduğunu

¹⁵¹ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü.s.53.

¹⁵² Karakoç, İslâm,s.29.

¹⁵³ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II Başyazılar.s.169.

¹⁵⁴ Sezai Karakoç, Mevlânâ, Diriliş Yay., İstanbul, 1996.s.19.

¹⁵⁵ a.y.

¹⁵⁶ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I.s.73.

¹⁵⁷ Karakoç, Mevlânâ.s.34.

açıklamasa da, onu besleyen çok önemli bir kaynağın tasavvuf olduğunu kabul etmekle mümkündür. Yoksa, geçmişte insanımız ve Anadolumuzun İslâmlaşmasında olumlu hizmetler yapan çalışmaların kaynağı olduğunu kabul ettiğimiz tarikatlerin bugün de aynı masumiyet ve hizmet anlayışı ile gayret ettiğini ifade etmek mümkün değildir. Günümüzde din eğitimi alanında en fazla hata yapan müesseselerden birisi, varlığı resmi olarak kabul edilmese bile realitede varolan tarikatler ve mensubu bulunan cemaatlerdir. Tevhid inancının olması gerektiği gibi anlatılmadığı, bazan lokal olduğu iddia edilse bile, hiç de öyle olmayan şekilde, peygamberleri dahi geride bırakacak tarzda tarikat şeyhlerinin ve mensuplarının dokunulmaz ilan edildikleri, tebliğde olması gerekenlerin Kur'an ve Sünnet çerçevesinde değil de genellikle önde gidenlerin arzu ve isteklerine göre şekillendirildiği bunun neticesinde dini daha iyi anlama, yaşama, nefsi tezkiye gibi hususların dışarıda kaldığı bir tasavvuf ve tarikat anlayışı genel kabul görür bir anlayış değildir.

1.10.3. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Alem ahenk içerisinde yaratılmıştır. “Yeryüzünün halifesi”¹⁵⁸ olan insan, bulunduğu dünyanın nizamından sorumlu olması sebebiyle asıl rol sahibidir. Bu da onun Allah katındaki değerinin işaretidir. Dolayısıyla insan kurtulunca canlı, cansız ne kadar varlık varsa hepsi kurtulacaktır. Ahengin korunması için insanın bir bütün olarak eğitilmesi gerekir.

Karakoç, eğitimde temel felsefeyi insanı fitraten getirdiği değerlerden yola çıkarak eğitmek, insanda olan hiçbir şeyi yok etmemek, onları iyiye, güzele doğru kanalize etmek şeklinde ifade eder. “Mizacı yok etmek olağan değildir kuşkusuz. Ama onu mü'minleştirmek, mü'min kılmak fırsatına sahiptir ruhumuz. Bütün yeteneklerimiz gibi mizacımızı da eğitmeliyiz. Belki eğitimlerin en gücü; mizaç eğitimidir. Ama bize kişiliğin kapılarını da bu eğitim açacaktır. Kapı mizacın tutsağı olmaktan kurtulanlara açılacaktır. (...) Doğu uygarlığının kapıları bu mizaç taşkınlığından kapandı.”¹⁵⁹ cümlelerini kullanır ki bu gerçekten Karakoç'un hem eğitime bakışını hem de eğitim ile medeniyetin nasıl atbaşı beraber olması gerektiğini anlatan ifadeleridir.

¹⁵⁸ Bakara Suresi 2/30

¹⁵⁹ Karakoç,Diriliş Muştusu.s.45.

Eğitim ve öğretimin gayelerden birisi de mensup olduğu toplumun değerleri ile uyumlu insanlar yetiştirmektir. Öğretildikçe, kendisine, topluma ve değerlerine yabancılaşan insanların yetişmesi, genelde gelişmekte olan (azgelişmiş tabiri daha uygun düşer) ülkelerin nesillerinin problemi. Bu tip ülkelerdeki en yaygın ve çözümü daha çok ülke dışında aranan kiralık beyin problemine iten şey, eğitimin değişik safhalarında kullanılan araçların genellikle gelişmiş ülkelerin kültürlerini muhtevî problemler ile dolu olmasıdır.

Karakoç'a göre öğretim ve eğitimin amacı kendi medeniyetimizin insanını yetiştirmektir. İnsanımız, bilgi, ahlâk ve idealce dünyanın en üstün insanı olmalıdır. Okul sadece öğretimin sağlandığı yerler olarak değil, aynı zamanda ahlâkça yüksek, üstün karakterli gencin eğitildiği yerler olarak düşünülmelidir. İnancı, yurt ve millet sevgisiyle dolu, merhametli, insanlık sevgisi taşıyan, hayvanlara eziyet etmeyen, onları koruyan, tanrı yaratıklarının tümüne insani bir gözle bakan, çalışkan, bilgili, çok cepheli, yeteneğinin kapasitesini sonuna kadar kullanan, teoride en derin, pratiğe de mümkün olduğu kadar en uyumlu bir genç yetiştirme, eğitim öğretim programının amacını oluşturmalıdır. Sonuçta her canlı karşısındaki duruşuyla emin ve emanet ehli bir insanlar yetiştirilmelidir.¹⁶⁰

Eğitimde özden kopmama, kendine yabancılaşmama şiirlerine bile yansıyan önemli bir arzusunun, ya da az insan tarafından mevzi olarak hatırlanan Hicrî Yıl başlangıcını unutmamızla ilgili bir üzüntünün ifadesidir.

*Yılbaşlarını kutladık kar helvalarında
Kendi yılbaşımızı susarak kutladık petrol lambasında.*¹⁶¹

Medeniyetleri ayakta tutan en önemli unsur, medeniyetin beslendiği inanç doğrultusunda yetiştirilmiş insan gücüdür. Eğitilmiş insanın gücü karşısında tabuların ve tabulaştırılanların duramayacağını “ ‘Kalk ve korkut’ sesiyle ayağa fırlamış ilâhi sitelere karşı hangi çelik veya demir bent dayanabilir.”¹⁶² cümleleriyle vurgular.

İfade ettiğimiz gibi Karakoç, insana bir bütün olarak bakar.¹⁶³ İnsanla ilgili her plânlamanın bu gerçeğin gözardı edilmeden yapılması gerektiğini düşünür. Eğitimi insanda olan kabiliyetlerin geliştirilmesi olarak algılamak, aynı zamanda nefsi terbiye

¹⁶⁰ Hatıralar, Diriliş, S.88-89, 23-30 Mart 1990.

¹⁶¹ Sezai Karakoç, Şiirler II (Taha'nın Kitabı/Gül Muştusu), 6.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1996., s.32.

¹⁶² Karakoç, Diriliş Muştusu, s. 14.

¹⁶³ Sezai Karakoç, Tarihî Yolağında, Diriliş yay., İst. 1996, s.9.

etmenin bir yolu olarak kabul eder. “Suda kendini gören at ürker ve dereyi geçemez” özdeyişinden hareketle, insanın eğitilirken ona kim olduğunun tanıtılmasının, ancak bu tanıtmanın insandaki ben’i harekete geçirmemesinin gerekliliğini vurgular.¹⁶⁴

Fıtratın bozulmaması ve korunması milletlerin geleceği açısından önemlidir. Eğitimde de üzerinde özellikle durulması gereken konulardan birisi budur. Fıtratla oynamalar değil insanların, dünyanın bile dengelerini altüst edecek tehlikeli faaliyetlerdir. Tabii ki fıtrat, ihtiyacı olan hususlarla korunur. İslâm’ın canlılığının, tabiiliğinin, fitriliğinin önemli göstergelerinden olan bayramlara Karakoç, “ihtiyaç duyulan bir sevgi panayırı”¹⁶⁵ olarak bakar.

İnsan eğitiminde tekâmülün din sayesinde olduğunu, hatta bir sonraki dinin bir öncekinin daha mükemmel olması maksadıyla gönderildiğini, bilgide, tekâmülün ve birliğin de mutlak hakikat kitabında buluşarak bir olduğunu¹⁶⁶ belirtir.

Eğitimde mükafat ve ceza hiç şüphesiz vazgeçilemeyen bir husus. Ama uygulamadaki usul ve esasların iyi tespit edilmesi şartıyla. Zaman ve zemini oluşmamış bir mükafat veya ceza, arzu edilen sonuca ulaştırmaz. İlk bakışta eğitilen insan üzerinde mükafatın daha etkili olacağı tezi insan muhatap olarak kabul edildiğinde bize yakın gelir, fakat Karakoç bu kanaati paylaşmaz ve “Cezalandırılmamakta insan yerine konmama kendiliğinden vardır”¹⁶⁷ görüşünü savunur.

1.10.3.1.EĞİTİMDE FARKLI ANLATIM TARZI

Dini anlatmak genel ifade ile çok kolay değil. Bu zorluk, anlatılan konudan, anlatan ve muhataba kadar birçok hususta karşımıza çıkmaktadır. İmanla ilgili konularda yaşlara göre olduğunca muhataba yakın hissettirilebilen bir anlatım tarzı seçmek gerekir. Eksikliğini hissettiğimiz bu konuda yapılan çalışmaların ihtiyaca cevap verdiğini söylemek güçtür.

Sembollerle din anlatımı Karakoç’un eserlerinde önemli yer tutar. İfade edilenleri müşahhas bir şekle getirerek sunmak Kur’an’ın da sıkça kullandığı

¹⁶⁴ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.40.

¹⁶⁵ Karakoç,Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.8.

¹⁶⁶ Sezai Karakoç,İslâm,s.34.

¹⁶⁷ Sezai Karakoç,İslâm,s.61.

metodlardandır.¹⁶⁸ Aynı metottan tebliğ ve irşadın her safhasında Hz.Muhammed'in (SAV). de bazen sözle, bazen işaret ederek, bazen de bizzat kendisinin yaptıklarına dikkat edilmesi ve yapılan işin aynı kendisinin yaptığı gibi yapılmasını isteyerek istifade ettiğini biliyoruz. Hadis kitaplarının abdest, namaz gibi babların da bu meyanda ifadeler bulmak mümkün.¹⁶⁹

Peygamberlerin yaşadığı bazı hadiseleri de şiirleştirerek anlatır.

*İbrahim'in etinde kemiğinde
Şehir bir kere daha cehennem, bir kere daha cehennem,
Yanar mıyım ona yaklaşmayı denesem.*¹⁷⁰

Eserlerinde çocukların muhatap olarak ele alınması ve genelde insanlara da çocuk masuniyeti ile yaklaşılması önemlidir. Potansiyel olarak insan masumdur düşüncesine sahiptir. Çocuklara bakışı sadece bununla da sınırlı kalmıyor. Çocukların mutlu olduğu bir dünya onun arzuları arasında. Çocukların şahsında büyüklere mutlu olabilecekleri hususları hatırlatır. Bu düşünce cümlelere şöyle yansır: "Ama çocuk her vakit talihlidir. Bir kuşun uçuşu, bir arabanın geçişi, bir yazlığa çıkış, bir misafirin gelişi acılara son verir. Bu çocuk denen sırçayı koruyan ilaçtır. (...) Çok neşelidirler, çok meraklıdır." ¹⁷¹

Eğitime insan kurtarma sanatı olarak bakar.¹⁷² Bu düşüncenin çıkış noktası ise "Bir kişiyi öldüren bütün insanları öldürmüş gibi, bir kişiyi diriltten de bütün insanlığı diriltmiş gibidir." âyetidir.¹⁷³ Eğitim fert fert insanı kurtarmaktır. Bir kişi kurtarıldığı zaman onun yayacağı ışıkla bütün alem aydınlanacaktır. Vahyin maksadı da insanı diriltmektir.

Vahyin anlatımında şu mısralar buna örnek teşkil edebilir.

*Dünyanın ucunda bir çocuk
Kitabın ak sayfasını çeviriyor
Bağın yeşil yaprakları arasında
Kimdir o çocuğa fısıldayan
.....
Tek ses Cebrail*

¹⁶⁸ Râd Suresi 13/2. (Dağlar, ırmaklar ve meyvelerin çiftler yaratılmasında insanlar için ibretler olduğundan bahsedilir.)

¹⁶⁹ Buhari, (Mektebetül'l Hadis Bilgisayar CD.), Kitabü'l Vudu', 114. (Abdestin nasıl alınacağını bizzat Hz. Peygamber, Hz. Osman'a abdest alarak gösterir.)

¹⁷⁰ Karakoç, Şiirler II (Taha'nın Kitabı/Gül Muştusu), s.48.

¹⁷¹ Sezai Karakoç, Mehmet Akif, 7.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1996., s.10.

¹⁷² Sezai Karakoç, Kıyamet Aşısı, 6.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995, s.88.

¹⁷³ Mâide Suresi 5/32.

*Kelimeleri o taşıyor
Yoksa alıştığımız günlük kelimeler de gidebilir
Loş bir dağın koğuşunda.*¹⁷⁴

Namaz anlatılırken seçilen şu mısralarda da namazla ulaşılabilecek güzel makamlar farklı bir anlatım tarzıyla kaleme alınmıştır:

*Sabah namazı
Senin kanatlarındır
İnsanı götüren
Hür ve aydınlık ufuklara doğru*¹⁷⁵

.....
*Gül şarabından içtik sabahları
Namazın ta kendisi gül şarabı
Bir şarap oruçlarımızı damıtanı*¹⁷⁶

Karakoç'ta sabır bir bakıma cihattır, acelecilikten ve tembellikten kaçınmadır, doğum sancısı gibi yeni bir dünyaya gebedir.¹⁷⁷

İnsan eğitmenin zorluğunu biraz daha bize doğru anlatır. “Sen yürürken, tilkiler karşına çıkacaktır, ürkütmemeye bak onları, yoksa, fazla korkudan, aşırı sıçramalarıyla kendilerini belli eder ve yutmak için açılmış ağızlara yem olurlar.. Kaplanlara rastlayacaksın, kendini korumasını bil. Ve aslanlar göreceksin ‘selâm’ deyip yoluna devam et.”¹⁷⁸

1.10.4.KÜLTÜR ANLAYIŞI

Karakoç'ta kültür kavramı, edebiyattan, sinemaya, musikiden, mimariye ve eğitime kadar birçok alanı içine alır. Öz olarak DİRİP programında şekillenen anlayışını bazı paragraflarla özetleyelim.

“Edebiyat, bir milletin en belirleyici özelliklerinin başında gelen ülke varlığı olduğu için geçmişte edebiyatımıza mal olmuş tüm kalıcı eserlerin bilimsel ve çağdaş basımları yapılarak yetişen genç kuşakların yararlanmasına sunulacaktır. Yeni yorumlar, tanıtımlarla şairlerimiz, tarihçilerimiz ve ilmi tüm klasik kültür ve edebiyat eserlerimiz yeniden okunur ve canlı olarak heyecan saçır hale getirilecektir. Bu eserlerin sahipleri de tüm cepheleri ile tanınacak ve sevdirecektir yeni nesillere. Tarih

¹⁷⁴ Karakoç,Şiirler IV (Zamana Adanmış Sözler).s.20.

¹⁷⁵ Karakoç,Şiirler VIII (Alın yazısı Saati).s.21.

¹⁷⁶ Karakoç,Şiirler VIII (Alın yazısı Saati).s.92.

¹⁷⁷ Karakoç,Kıyamet Aşısı.s.10,11.

¹⁷⁸ Sezai Karakoç,Makamda,3.bs.,Diriliş Yay..İstanbul,1995.s.11.

konusunu işleyen başyapıt değerindeki eserler gün ışığına çıkarılıp aydınlarca konu konu tartışılacak derecede güncelleştirilecektir. Çağımızın edebiyatçılarının yurt içinde ve dışında tanınması, eserlerinin okunması sağlanıp, yaşarken değerlerinin bilinmesi sağlanmalı. Biyografileri edebiyatçılar tarafından senaryolaştırılarak ekranlara gelmeli. Romanlar da senaryolaştırılmalı.

Sinema yeni baştan devlet eliyle, sadece sanat ve ahlâk yüceliği ve kendi kültürümüzün dirilişi gözönünde tutularak kurtarılmalı. Sinemada görevli herkes okullardan yetiştirilmeli. (...) Siyasi sansürden çok estetik sansür uygulanmalı.

Klasik müziğimiz, her yer ve her vesile ile asıl müziğimiz olarak kabul edilip, yeniden topluma yerleştirilmeli. Halk müziği ve klasik batı müziğinin de izlenmesine imkan sağlanmalı, müziğin yozlaşmaması için kültür savaşı verilmeli.

Başta mimari olmak üzere bütün güzel sanat dallarında geçmişin değerlendirilmesi, geçmişten ilham alınması yanında çağdaş teknoloji ve sanat imkanlarının da göz önünde tutulup günümüz sanatçılarının eserlerinin bunlardan yararlandırılması, sanatçıların toplumda layık oldukları yere oturtulmaları, maddi açıdan da haklarını almaları, sanat ekollerinin sağlıklı doğup gelişmeleri yine devletin özel kurumlarınca izlenmeli.

Milli eğitimin temeli kendi medeniyetimizden kaynaklanan bir ruhla, millet bilincine ermiş idealist bir gençlik yetiştirmektir. Bu gençlik, yüksek ahlaki değerlere inanacak, yurtsever, fedakar ve feragatkar olacaktır. Bu gençlik manevi değerleri üstün tutmakla birlikte, ülkenin maddeten ve askeri açıdan güçlü olması için bütün çabasının sarfedecek bir gençlik olacaktır. (...) Merhametli, insancıl, bilgili ve yüksek karakterli bir gençlik, geçmiş ve çağdaş kültüre dayalı bir kültür plânının başlıca hedefidir. Genç insanda, teorik bilim sevgisini ve erdeme ulaşma amacını geliştirme, bu hedefin özüdür.”¹⁷⁹ İslâm Kültürünün yozlaştırılma sebebi olarak, Batı düşüncesinin onu kımıldatmayan ve çarmıha gerili vaziyette tutmasını göstermektedir ki bunun sonucunda batı tipinde bile kültürel bir varlık gösterilemediği kanaatindedir.¹⁸⁰

Kültürün millî olduğu düşüncesindedir. Taklit ederek kültürü meydana getiren noktalarda bünyemizden kopmalara yol açan gayretlerin tahribatı üzerinde dururken, bir nebze İslâm dünyasındaki modernleşme hareketlerine değinir. Savaşlarda

¹⁷⁹ Hatıralar, Diriliş, S.88-89, 23-30 Mart 1990

¹⁸⁰ Sezai Karakoç, İslâm'ın Dirilişi, 7.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995.s.22.

yenilgiyle başlayan ve ilk olarak askeri sahada yapılan sonra da bütün toplum kesimine sirayet ettirilen ıslahat ya da diğer nitelendirme ile modernleşme hareketinin aslında çöküşü hızlandıran ve kendisinin “değişmezsen değiştirilirsin” diye anlattığı bir sürecin kapılarını araladığını söylerken¹⁸¹, kültür ve medeniyetin ancak atılım ve gelişme sonucunda diğer kültür ve medeniyetlerle karşılaşmasının normal olduğunu¹⁸², bunun ancak şu şekilde olması gerektiğini savunur: “Doğu’yu Batı’yı tanı, fakat kendin ol.”¹⁸³

Zaman zaman kültürel yozlaşma üzerinde de durur, sebeplerini anlatmaya çalışır. İdarî yapıdaki değişikliklerin kültüre etkisi konusundaki ilginç bir düşüncesi vardır. ”Suçları sıralayan kanunlar, suç muhtevasını tayin eden yorum, karar ve uygulamışlardaki değişimde bir hızlanma varsa, bu hızlanışın içinde geliştiği toplum, kritik bir kültür ve öz buhranı yaşıyor demektir.”¹⁸⁴ Bu ifadelerden şunu da anlamak mümkün: Toplumların idare edildiği kanunlar üzerinde sıkça değiştirme ihtiyacı duyuluyorsa, bu aynı zamanda o toplumdaki kültürel yozlaşmaya da işaret eder.

¹⁸¹ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.24,27.

¹⁸² Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.37.

¹⁸³ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.49.

¹⁸⁴ Karakoç, Günlük Yazılar II(Sütun),s.47.

İKİNCİ BÖLÜM

2.ESERLERİNDEKİ KAVRAMLARDAN BAZILARI

Karakoç eserlerinde kullandığı kavram ve kelimeler açısından da farklı bir yazardır. O herkesin kullandığı kavramlar yerine kendine has kullanım tarzı ile sıkça karşımıza çıkar. “Ben de öyle saklarım anılarımda o ülkeyi”¹⁸⁵ dediği ve Anılarında hayallerini canlandırdığı ‘Dâr’ül İslâm’ın yerine ‘Altın Ülke’¹⁸⁶ ve ‘Özülke’, ‘Diriliş’ yerine ‘Ba’süba’delmevt’ tabirlerini kullanırken, İcmâl-i İman Esaslarını da ‘Medeniyetimizin temel unsuru Bizim Metafiziğimiz’¹⁸⁷ olarak kullanır. “Esirkent”, “Sürgün Ülke” de bu tipte kullandığı kavramlardır.¹⁸⁸

2.1.HÜRRİYETİ ANLAYIŞI

Karakoç için vazgeçemediği ve devamlı olarak düşüncelerini ifade ederken açıkladığı önemli hususlardan birisi hürriyettir. Hürriyetin sadece tanımak ve tanımlamakla gerçekleşmeyeceğini, bil’akis, hürriyete ulaşmanın bazı şartları olduğunu, bunlar yok oldukça hürriyetlerin de yavaş, yavaş elden çıkacağına inanır. O, satırlarda ifadesini bulan değil, toplumda yansımaları görülen hürriyeti arar.

2.1.1.EĞİTİM VE ÖĞRETİM HÜRRİYETİ

“Özgürlük (hürriyet), Allah’ın insan kişiliğine bağladığı en büyük nimetlerden biri.”¹⁸⁹ İnsan hayatının genelinde özgürlüğe verdiği değeri böyle ifade eder.

İmanın rızık için ön şart kılınmamasının, yaratılmanın rızık için yeterli sebep oluşunu, bunun da inananın sadece özgür bir ortamda inanması gerektiğinden kaynaklandığını¹⁹⁰ belirtir. Allah’ın bir lutfu olarak her insanın eğitilebileceği düşüncesindedir. Bunu insanın seve seve yapabileceğini “Hakikat; laubalilik ve anarşi içinde kendini gösteremez. Hakikat ruhları ezen, yamuklaştıran baskı ve terör havasını reddederek, onlara bir düzen ve disiplin içinde gelişim ve açılım vadeder. İnsan

¹⁸⁵ Karakoç,Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler),s.82.

¹⁸⁶ Sczai Karakoç,Hikayeler I(Meydan Ortaya Çıktığında)4.bs.,Diriliş Yay.,İstanbul,1995.s.47.

¹⁸⁷ Karakoç,Edebiyat Yazıları I,s.7.

¹⁸⁸ İsmail Kılıçarslan,Yolumuzun Üzerinde Bir 7.Oğul,Biat Yazbahar 2000,İstanbul,s.20.

¹⁸⁹ Karakoç,Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II (Başyazılar),s.97.

¹⁹⁰ Sczai Karakoç,Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II,Diriliş Yay.,İstanbul,1995.s.88.

isteyerek seve seve bu disipline uyacaktır”¹⁹¹ cümleleri ile eğitilen insanın düzen ve disiplin içerisinde yaşamak arzusunda olduğunu belirtir.

Eğitimde radikalizme karşıdır, hürriyet ve çok çeşitliliği savunur. “Oluşmuş katı mizaç tutum ve davranışlarından birine saplanmamak, mizaç çoğunluğunun olumlu yönlerinden çizgiler renkler ve kokular taşımaktır. (...) Bunlar yapılırken de önce iyi görülmelidir.”¹⁹² Statükoyu değil, insan yapısına göre zamana ve ihtiyaçlara göre şekillenen bir hürriyet anlayışını savunur.

İslâm dünyasının içinde bulunduğu problemlerin de ancak her alanda hür bir ortamın temin edilmesi ile çözülebileceğini söyler. Hürriyetin dar alanda değil, insan ihtiyaçlarının her noktasında sağlanması gerektiğini, eğitimin de gerek kültür ve ruh, gerekse siyaset ve bağımsızlık idealini yapısında taşıyan insanları yetiştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini savunur.¹⁹³

“Ne doğunun mutlak ve mistik itaat prensibi, ne Batının sürekli muhalefet ve başkaldırı ruhu. İnsanların her türlü politik, ekonomik sosyal gelişmelerine ve kuruluş tertiplerine açık bir erdem düzeni. Bu erdemin temeli insanların razı oluşunu Tanrı rızasına bağlayıştır. Temelde Kur'an'ın koyduğu varoluş ilkeleri yer almıştır. Sürekli eleştiri ve denetim kurumları olacaktır. Toplum kendi kendini denetleyecek, kendi kendini eleştirecektir. Bu denetleme insaf ve hakikat ölçülerinden ayrı olmayacaktır.”¹⁹⁴ ve “Her değişme kendini kritikten korumak için her yola başvuruyor. Sonunda düşünmeye ve kritik etmeye etmeye karşı kanunlar konuyor.”¹⁹⁵

cümleleri eğitimde hür düşünce, serbest fikir ve kritikte doğruya ve güzele varılabileceği, bunun olmaması halinde yozlaşmanın olacağı tezini hararetle savunmaktadır ki, eğitim ve kültürel hedef sapmalarının da temelinde bu yatmaktadır. Anladığımız kadarıyla neslin eğitimi ile ilgili fikirlerini serd ederken, onlara başka kültürler içerisinde asimile olmadan, kendi değerleri ile şaysiyet kazandırılmasını savunur ve eğitimde hürriyeti manevi bir mertebeye çıkarır. Bu düşüncesini ifade ederken,

¹⁹¹ Karakoç, Diriliş Muştusu, s.37.

¹⁹² Karakoç, Diriliş Muştusu, s.46

¹⁹³ Karakoç, İslâm'ın Dirilişi, s.18.

¹⁹⁴ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s.46.

¹⁹⁵ Karakoç, İslâm'ın Dirilişi, s.24.

*Sen cuma gününün hürriyet kadar kutsal olduğunu onlara anlat.*¹⁹⁶ der.

Düşüncesine göre eğitim bir özgürleştirme ve şahsiyet kazandırma olarak anlatılırken; “insanın insan veya eşya önünde ezgince ve alçalarak baş eğmesine sebep olan köleliği ortadan kaldırıcı, insanı gerçek özgürlüğe ve teslimiyete ulaştırıcı...”¹⁹⁷ ifadesi ile düşüncesini teyit eder.

2.1.2.DİN VE İBADET HÜRRİYETİ

Eserlerinde çok sık bir şekilde din ve vicdan, düşünce, eğitim ve öğretim hürriyeti üzerinde durur. “Tarihin hiçbir döneminde, zorla ve kuvvetle, bir düşünce, bir inanç akımı boğulamamıştır. Silâh, silâhı alt eder, inancı ve düşünceyi değil”¹⁹⁸ cümleleri inanç ve düşünce hürriyetine verdiği önem açısından vurgulanmaya değer.

“Dinde zorlama yoktur”¹⁹⁹ âyetinin insanın özgürleşmesi ve özgür seçimi konusunda önemli olduğunu düşünür. “Bu hüküm insan, şahsiyetini kurarken, her türlü korkudan âzâde olarak kursun ve o görüşe ta yürekten bağlansın diyedir.”²⁰⁰ ifadesiyle düşüncesini belirtir.

Zamanımızda dini yanlış yorumlama ve anlama sonucunda, din hürriyeti ile ilgili olarak yapılan ve bazan dinin sınırlarını daraltmaya kadar varan tartışmalara, din ve vicdan hürriyetinin, sadece serbestçe ibadet edebilme hakkından ibaret olmadığını, bilakis din üzerinde düşünme ve dinin sosyal yapıdaki tesiriyle ilgilenmenin de bu hürriyete dahil olduğunu düşünür. Din ve vicdan hürriyetinin sınırlarının, caminin dört duvarının içerisi olarak kabul etmenin yanlış olduğunu, bu hakkın caminin içinde başlayıp bittiğini kabul etmenin mümkün olmadığını belirtir. İslâm üzerine düşünmeyi sadece ibadetlerle sınırlandırmak, din alanında düşünme hürriyetini hemen hemen tanımamaktır. Bu tip yanlışların batıda meydana gelen reform hareketlerini İslâm’a taşıma gayretinden kaynaklandığını, fakat İslâm Dünyasında hiçbir zaman reformist hareketlerin olmadığını ifade eder.²⁰¹

¹⁹⁶ Karakoç,Şiirler III (Körfçz/Şahdamar/Scsler).s.56

¹⁹⁷ Karakoç,Diriliş Neslinin Amentüsü.s.11.

¹⁹⁸ Karakoç,Günlük Yazılar II (Sütun).s.203.

¹⁹⁹ Bakara Suresi 2/256.

²⁰⁰ Karakoç,Günlük Yazılar II(Sütun).s.227.

²⁰¹ Karakoç,Günlük Yazılar II(Sütun).s.123.

Şüphesiz bir hürriyeti insanlara sunmanın yolu: O hürriyetin nasıl kullanılacağına eğitiminin verilmesinden geçer. Din öğretilmeden ve din eğitimi verilmeden hürriyeti kullanmak kargaşaya sebep olmaktadır. Karakoç'un bu husustaki düşünceleri, "ibadet hürriyetinin tam kullanılması için onu tamamlayan ve besleyen, derinleştiren hak ve hürriyetlere de saygı göstermek gerekir. Din alanındaki düşünce hürriyeti sınırlandırılırsa, uzun vadede ibadet serbestliği de bundan zarar görür. Bunun en iyi örneği din öğretimidir. Din öğretiminin bulunmadığı yıllarda ibadet serbest olmasına rağmen, zamanla ibadet edenlerin sayısı azalmıştır."²⁰² şeklindedir. O'na göre bugün sadece dini öğretilmek de yeterli değildir. Artık dinin serbestçe ifade edileceği ve yaşanabileceği alanlar oluşturulmalıdır.

2.2.MEDENİYET ANLAYIŞI

Eserlerinden anladığımıza göre Karakoç, tek başına medeniyet kavramını ele almaz. Din, devlet ve medeniyet kavramlarını birbirinden bağımsız düşünmez. Onlar birbirini tamamlayan cüzlerdir. Din, devlet ve medeniyet kavramlarını ayrı ayrı düşünmenin doğurabileceği tehlikelerden bahseder. "Din ve medeniyet, din ve devlet, medeniyet ve devlet ilişkisi, yeniden gözden geçirilmek zaruretindedir günümüzde. Medeniyet idealini devletten, din ideal ve etkisini de medeniyetten soyutlamaya ve dışlamaya çalışan günümüz ideoloji ve politika ecinnileri mutlak bir felakete doğru sürüklenmektedir."²⁰³

İslâm Dini, insana bir bütün olarak bakar. İslâm Medeniyeti de insanı bütün cepheleri ile bütün olarak ele alır. Her medeniyette de az veya çok insanın maddî ve manevî ihtiyaçlarına teklifler götüren mesajlar vardır.

İslâm Medeniyeti bir tevazu medeniyetidir. Bu medeniyetle buluşan toplumların da aynı hasletle mücehhez olduğunu görmek mümkün. Osmanlı padişahlarından hiçbirinin Osmanlı İmparatorluğu tabirini kullanmaması²⁰⁴ ve Devlet-i Aliyye ifadesinin benimsenmesi de bunun anlamlı bir ifadesi olsa gerek.

İslâm Medeniyetinin başlangıcını Hz.Muhammed'le (SAV). başlayan nübüvvete dayandıran ve Asr-ı Saâdet'teki problemleri de bu medeniyetin sıkıntıları

²⁰² Karakoç,Günlük Yazılar II (Sütun),s.125.

²⁰³ Karakoç,Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.53.

²⁰⁴ Karakoç,Günlük Yazılar III (Sur),s.36.

fazlaca yadırganmaz. Zira medeniyet ne sadece teknolojik gelişme, ne meydan okuma, ne de güç gösterisidir. Sadece toplum sistemi veya örgütlenme değil, bilakis inanç, kültür, ülkü, ve sanatın temelinde yer aldığı, doğruluk ahlâkı olan bir olgudur.²⁰⁶ Medeniyetle akla gelen İslâm Medeniyetidir, bazan da İslâm'dır.²⁰⁷ "İslâm yeni çağ medeniyetini açmıştır, bu çağın özelliği mücerrede doğru yürümektir"²⁰⁸ "Allah'ın yolu tektir; o da İslâm'dır. Biz medeniyetin en gerçek anlamını ve kaynağını vahiyde buluyoruz"²⁰⁹ "Kur'an-ı Kerim İslâm Medeniyetinin garantisidir"²¹⁰ "Medeniyetlerin manevi temellerini hep peygamberler atmıştır"²¹¹ diyerek, medeniyetin kaynağının din olduğu kanaatiyle, "Din İslâmdır"²¹² ayetini aynı noktada buluşturur ve İslâm Medeniyetinden başka medeniyetin olmadığı fikrini savunur. Bu medeniyete sahip olmanın dünyada ulaşılabilecek en yüksek mutluluk noktası olduğu tezini de şu cümlelerle güçlendirmeye çalışır. "Hakikat Uygarlığı demek olan İslâm Uygarlığında , kişi ve toplum, yaban duyarlıkları ruhundan ayıkladığı sürece, onlara en yüce hayatı bağışladı Allah."²¹³

Bu buluşturmaya bir zaruret olarak kabul eder ki şu ifade bunu teyit etmektedir; "bir inanç, bir düşünce, bir dünya görüşü, kitlelerin malı olduğu zaman, yaşayabilmek için, ya bir medeniyet olmak, bir medeniyet oluşturmak, ya da en azından, bir medeniyetle kaynaşmak zorundadır. Çünkü uzun ömür medeniyet ömrüdür. Devlet-i ebed-müddet fikri de yorumlanırsa medeniyet fikrine çıkar."²¹⁴ Hristiyanlığın ise kendi başına bir medeniyet olamadığını, sadece bir medeniyet unsuru olarak kaldığını savunur.²¹⁵

Din ile medeniyetin bağı kopardığımız zaman ortaya çıkan medeniyet anlayışının, bugün bizi hangi yanlış anlamalara sevkettiğini 20.Asrın sonlarında dünyada meydana gelen hadiselerle bir kez daha gördük ki, tevazu, sevgi ve merhamet ekseninde insanlığı buluşturmayan gelişmeleri medeniyet diye değerlendirmek

²⁰⁶ Karakoç, Yitik Cennet.s.66,67.

²⁰⁷ Karakoç, İslâm'ın Dirilişi.s.43.

²⁰⁸ Karakoç, İslâm'ın Dirilişi.s.18.

²⁰⁹ Sezai Karakoç, Düşünceler I.2.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995.,s.10.

²¹⁰ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II.s.53.

²¹¹ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II.s.110.

²¹² Âl-i İmran Suresi 3/19

²¹³ Karakoç, Diriliş Muştusu.s.41.

²¹⁴ Karakoç, Düşünceler I.s.18.

²¹⁵ Sezai Karakoç, Çağ ve İlham IV.Diriliş Yay., İstanbul, 1986,s.25.

mümkün değildir. Dinden kaynaklanmayan veya dinle uzlaşamayan bir medeniyetin ya da hareketin insanın metafizik yanını eksik bırakacağını, bu sebeple de insanın dünyaya sağlıklı bakış açısını kaybedeceğini,²¹⁶ uygarlıkların sağlık güvencesi olarak kabul ettiği ölümü unutan veya unutturan bir uygarlık²¹⁷ anlayışına karşı çıkar.

Medeniyetin beslendiği kaynağın dinden kaynaklanan edebiyat ve şiir olduğunu, edebiyat ve şiirin dinden uzaklaşmaması gerektiğini de vurgular²¹⁸ ki bu düşünce belki kültür kavramı içerisinde değerlendirilen bir sanat ve din anlayışıyla olabilir.

Medeniyetler anlatılırken yapılan yanlışlardan birisini şu düşüncelerle savunur: İslâm Medeniyeti Batı Medeniyetinden ayrı olarak ele alınıp değerlendirilmelidir. Böyle yapılmazsa bu medeniyet gerçek manasıyla anlaşılamaz. Çünkü İslâm Medeniyeti bir aksiyon medeniyeti olup, tepki medeniyeti değildir.²¹⁹ Batı Medeniyetinin İslâm Medeniyetinden etkilendiği tezini savunur. La Fontaine'nin masallarının kaynağının klasik doğu ve İslâm kaynakları olduğu, Goethe'nin gücünün kaynağının, Hz. Peygamber'e (SAV) olan hayranlığı olduğu, Bernard Shaw'ın nitekim Hz. Peygamber hayranı olduğu, İslâm'ın bu dehalara sığınak görevi sağladığını belirtir.²²⁰

Şu anda ölü benzetmesi yaptığı İslâm Dünyasının dirilişinin yine kendi özünde olduğunu belirtirken taklit ve özentiyi hiçbir zaman yer vermez.

*Lete 'de değil, Ganj 'da değil Kevser 'de yıkılmış*²²¹

Medeniyetimizi tahrip edenlere karşı yapılacak mücadeleyi; cephede yurdu korumak için savaşmakla eşdeğerde tutar.²²² Düşüncesindeki medeniyetin, karşılıksız “hayırda yarışma ve öne geçme” fikri temelleri üzerine bina edildiğini beyandan sonra, bu hususta yapabileceği fedakârlığı özetlerken şu mısraları kullanır:

Son eri de kalsam ölüm kalım savaşında uygarlığımın

*Yılmam geri dönmem bekçiliğini yeğlerim mezarlığımın*²²³

²¹⁶ Sezai Karakoç, İnsanlığın Dirilişi, 5.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1987, s. 16.

²¹⁷ Karakoç, İnsanlığın Dirilişi, s. 38, 39.

²¹⁸ Karakoç, Yitik Cennet, s. 16.

²¹⁹ Sezai Karakoç, İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü, 9.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1999, s. 10.

²²⁰ Sezai Karakoç, Edebiyat Yazıları III (Eğik Ehramlar), Diriliş Yay., İstanbul, 1996, s. 53.

²²¹ Karakoç, Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler), s. 31.

²²² Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s. 29.

²²³ Karakoç, Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler), s. 24.

Batının İslâm Medeniyeti ile ilgili geçmişte yapmış olduğu yanlışları da unutmaz ve şu tespitte bulunur. “Dünya tarihinin eşini kaydetmediği bir medeniyet olan Endülüs Medeniyetinin katili bizzat Avrupa değil midir? Kendi hocasına saygı borcunu unutan, çömezinden sevgi beklememelidir.”²²⁴ Batı’nın Asya ve Afrika insanını -güya medeniyet götürme adına- kendi benliğinden ettiğini, mazi ile bağlarını kopardığını, kişiliksizleştirdiğini bunu da “Mutlak Batı Medeniyeti” adına yaptığını vurgular²²⁵ ki, bu hususta düşüncelerini paylaşıyoruz.

Medeniyetlerin yozlaşmasının kökeninde, metafizik duyguları ve inançları yitirmenin önemli rol oynadığını²²⁶ belirtirken, İslâm Medeniyetinin inkırazından bahsettiği mısraların sonunda, medeniyet, müşahhas bir hale getirilir ve anlatılır;

*Duvar yanmış bir Kur'an sağlam kalmış duvarda
Fırlayacak kuvvet yok kol yastığa dayandığında
Ayakları şimşek çakmış
Ezmiş bir gökgürültüsü kaburgaları
Yatak yapışmış vücuda nasıl koşacaksın Taha
Nasıl koşacaksın taş araya girmiş Kur'an'a.*²²⁷

Ümitsizlik bu medeniyette yoktur; Tâhâ’nın Dirilişi’nde medeniyetin yeniden canlanması anlatılacaktır. Ancak tarihte yenilgiye uğramış bir medeniyetin, galip medeniyeti taklit ederek kurtulamayağı²²⁸ tespiti de önemlidir.

Medeniyetimizin batı esintileriyle nasıl kendi yönünden saptığını anlatır. “Adem’le Havva’nın Cennette öncesiz sonrasızmışçasına mutlu bir hayatı yaşadıkları zaman gibiydi hayatımız. Batının soluğu bize gelmeden önce.”²²⁹ İslâm Medeniyetinin değerinin ancak, İslâm Medeniyeti anlaşıldıktan sonra Batı Medeniyeti ile yapılacak bir karşılaşmayla bilinebileceğini düşünür. “Şeytansız insan (Adem) düşünülemediği gibi (düşünülürse o insandan ne eser kalır) başka uygarlıkların soluğu ile karşılaşmayan bir uygarlık da düşünülemez. Güçlü bir uygarlığın başka uygarlıklarla büyük ve köklü karşılaşmalar yapması gerekir.”²³⁰

²²⁴ Karakoç, İslâm’ın Dirilişi, s. 10.

²²⁵ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s. 15.

²²⁶ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 25.

²²⁷ Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), s. 62.

²²⁸ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II (Başyazılar), s. 173.

²²⁹ Karakoç, Yitik Cennet, s. 7.

²³⁰ Karakoç, Yitik Cennet, s. 9.

Milletlerin medeniyeti değil, medeniyetlerin milletleri²³¹ olduğu düşüncesindedir. Bu onu İslâm Medeniyeti etrafındaki milletleri, ümmet şemsiyesi altında düşünmeye götürecektir. Bu ise evrensel bir anlayıştır. Milletlerin kendilerine has yapıları, kültür, san'at, din, eğitim anlayışları vardır. Milletlerin sahip olduğu bu değerler sebebiyle medeniyette taklide karşı çıkar. Başka medeniyetleri taklitle elde eden milletlerin, taklit ettikleri milletlerin medeniyetleri ile ilgili bunalmalarını da taklit edeceklerini düşünür.²³²

İslâm Medeniyetinin ilmin önünü açan bir düşünce yapısına sahip olduğunu bunun en güzel örneğinin de yüzyıllar boyu İslâm alimlerinin hazırlamış olduğu tıp kitaplarının Avrupa okullarında ders kitabı olarak okutulmuş olmasını gösterir.²³³

2.3.DEMOKRASİ VE DEVLET ANLAYIŞI

Devleti iyi ve kötünün ayrılması, emanetin korunması açısından önemser. Emanetin ehline tevdiî konusunun bir devlet için tek başına bir yaşama konusu olduğunu savunur.²³⁴ Emanetin ehline verilmesi Kur'an ve Hadis'lerin de bizlere emrettiği bir husustur.²³⁵

"Devletten sert ne vardır, devletten yumuşak ne vardır"²³⁶ ifadesiyle tanrılaşan veya tanrılaştırılan bir devlet değil, otoriter ve müşfik bir devletten bahseder. Bununla beraber, devletlerin hayatında insan ve bu bağlamda millet unsurunu daima ön plana çıkarır. Belki de bugün benimsenmeye çalışılan "aslolan millettir, rejimleri koruma millete rağmen yapılmamalı, millet rejimden korunmalı" gibi tamamen insan hak ve özgürlükleri temeline oturttuğu bir anlayışa sahiptir.²³⁷ Devletle millet arasında uyum önemlidir. Bunu sağlamak devletlerin bekası, milletlerin huzuru açısından önemlidir. Milletlerin beka ve huzurunun dışarıdan getirilmiş bir devlet modeline toplumları uydurmaya çalışarak değil, insanların ihtiyaçlarına, özelliklerine ve karakterine göre vucut bulmuş, şekillenmiş bir devlet modelinin ortaya konmakla sağlanabileceğini düşünür. (...) Toplumla devletin uyum içerisinde olmasının bir diğer şartının da;

²³¹ Karakoç,Tarihin Yolağzında,s.17.

²³² Sezai Karakoç,Varolma Savaşı,Diriliş Yay.,İstanbul, 1997,s.34.

²³³ Karakoç,Günlük Yazılar II(Sütun),s.76.

²³⁴ Karakoç,Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar),s.73.

²³⁵ Bakara Suresi 2/283,Nisâ Suresi 4/58, Buhârî,Vesâyâ 2864.

²³⁶ Karakoç,Yitik Cennet,s.72.

²³⁷ Karakoç,Tarihin Yolağzında,s..21

toplumda devam edegelen bir devlet ideal ve şuurunun bulunması gerektiği²³⁸ şeklindedir.

Devlet mekanizmasının işleyişinde dış çizgilerden çok, ruha hitap eden bir anlayışla millete muamele edilmesi gerektiğini, meselenin varolmak değil, nasıl varolmak olduğunu belirtir.²³⁹ Bu sebeple Osmanlı Devleti'nden, Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişte maziyle hesaplaşmak adına "Biz hiç şahsiyet yetiştirmedik, daha yeni millet oluyoruz"²⁴⁰ diyen anlayışın karşısındadır. Ona göre Devlet Millet, Millet Medeniyet, Medeniyet Hakikat içindir.²⁴¹

Devleti ayakta tutan unsurlardan adaletin, ancak faziletin tamamlanmasıyla değerlendirileceğini, hayalperestlikle devletin idare edilemeyeceği tezini ve bu bağlamda kişi özgürlüğü ile devlet otoritesinin birbiri ile çatışan değil, birbirine yardım eden iki dost olduğunu savunur.²⁴²

Devlet ve din konusunda "devletle dinin tamamen yabancılaşması, ya da tam özdeşleşmesi aşırı ucun ifadesi olur"²⁴³ derken dinle zıtlaşan bir devlet anlayışını da yadırgar.

İslâm'ın geniş bir medeniyet perspektifi olması sebebiyle, devleti dar şekillerle, hükümet biçimleri ile ve rejimlerle bağlamadığını, İslâm prensipleri içinde olmak kaydıyla şekilce insanların kendi buluşlarıyla devlet biçimi oluşturabileceğini ifade ederken,²⁴⁴ Kuran-ı Kerim'in teferruatı insanlara ve şartlara bırakarak, ana çizgileri ile çizdiği devlet, pratikte de en mükemmel şekliyle Peygamber Efendimiz ve Halifeler tarafından kurulup işletildi²⁴⁵ ifadesini de ekler. Kur'an'ın rejim önermediği, yönetimin özü ve bu yönetimin sonuçlarının olumlu olması için ilkeler va'zettiği; biat, şura, adalet, ehliyet gibi ilkelerin de bu kabilden olduğunu²⁴⁶ belirtir. İdare biçimini bağlamında demokrasinin dinsiz yaşayamayacağını ve demokrasinin asla tek sesin değil, çok sesin yükseldiği bir rejim olduğunu belirtir.²⁴⁷ Aynı cümleden olmak üzere

²³⁸ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II (Başyazılar), s.30,31.

²³⁹ Karakoç, Varolma Savaşı, s.34,35.

²⁴⁰ Karakoç, Varolma Savaşı, s.39.

²⁴¹ Karakoç, Varolma Savaşı, s.54.

²⁴² Karakoç, Varolma Savaşı, s.45.

²⁴³ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s.49.

²⁴⁴ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s.61.

²⁴⁵ Sezai Karakoç, Düşünceler II (Kurumlar), Diriliş Yay., İstanbul, 1997, s.9.

²⁴⁶ Karakoç, Düşünceler II (Kurumlar), s.10.

²⁴⁷ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s.53,54.

kendimize has idare şeklimizi kurarken, kendi insan yapımıza ve tarih yapımıza bakmamız, kolektif şuuraltımızda yaşayan sosyal düzen, kişi hürriyeti ve adalet inancı ve anlayışımızı aramamız ve bundan bir devlet fikri ve sistemi çıkarmamız, onu da dünyadaki diğer siyasî rejimlerle kritik ederek çağdaştırmamız gerekir²⁴⁸ diye devlet ve sistem konusundaki tercihini belirtir.

Bazen İslâm idarî sistemi içindeki kurumlarla demokratik kurumları karşılaştırır. Bu karşılaştırmayı demokrasi ve İslâm Medeniyeti devlet biçiminin paralelliği düşüncesi içerisinde yapar. Parlamentarizmin, Şûrâ müessesinin batıda teknikleşmiş bir ifadesi olduğunu düşünür ki, şekil olarak istişare müessesesi olarak düşünölseler bile,²⁴⁹ icraattaki referansları ele alındığında birbirinden oldukça farklı yapıda meclisler oldukları görülür. Demokrasideki aleladedler hakimiyeti yerine İslâm'da ruhi değerleri ile seçkin ve üstün olan kişilerden oluşan bir biat müessesinin varlığından bahseder. İslâm, Karakoç'a göre ferdi ön plana çıkaran, personalist, şahsiyetçi halk idaresini kabul eder.²⁵⁰

Toplum ve devlet olmanın kalabalıkları ve toplumları biraraya getirerek oluşturulamayacağını tarih şuurunun hem toplum hem de devlet olmada önemli rol oynadığını belirtir. "Toplum olmak, her kalabalığın, devlet olmak her topluluğun harcı değildir. Tarih şuurunu, idealini yitirmiş, insanlığa dönük amacı bulanmış bir topluluk, büyük bir güç, kesin ilkelerle acımasız realiteyi bağdaştıracak manevi maddi yüksek bir kudret isteyen bir hayat akışını Devlet çerçevesinde düzenleme irade ve hakimiyetinden yoksundur. Bu yüzdendir ki Ortadoğu'da bütün sorumluluğu yüklenmiş olan Devlet (Osmanlı Devleti) çökünce, yerini alan irili ufaklı devletlerin çoğu sadece isim olarak devlettir, gerçekte ise devlet görünömlü bir takım geçici kompozisyonlardır."²⁵¹

"Geçmişten geleceklere giden bir emaneti taşıdığı şuur. Kendisinin geçip gideceğini fakat devletin kalacağını, kalması gerektiğini hiç unutmayan bir insanın şuur. Bu şuur mutlaka hak ve millet şuuruyla bütünleşmiş olmalıdır."²⁵² Bunlar

²⁴⁸ Sezai Karakoç, Günlük Yazılar I (Farklar) 4.bs, Diriliş Yay., İstanbul, 1986, s.59.

²⁴⁹ Karakoç, Günlük Yazılar I (Farklar), s.60, 61.

²⁵⁰ a.y.

²⁵¹ Karakoç, Çağ ve İlham IV, s.18, 19.

²⁵² Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s.375.

Karakoç'un her devlet adamında bulunmasını arzu ettiği devlet şuurunu ifade eden cümlelerdir.

2.4.TOPLUM

Bütün insanlara insanlık aleminin bir üyesi olmaları hasebiyle aynı gözle bakar. Ancak kardeşliğin din kardeşliği olduğunu da vurgulamadan geçemez. Kardeşliğin gerçek anlamda kendisini ifade etmesi ancak din ile mümkün olmaktadır. Zira din kardeşliği aynı ideale sahip olmanın kardeşliğidir.²⁵³ Din, karşılıklı emin olma faktörünü de beraberinde getireceğinden, milleti meydana getiren, fertten cemiyete bütün katmanların kardeşlik ruhu içerisinde birleşmeleri aynı zamanda, fertlerin içinde bulundukları güven problemini ortadan kaldırmış olacaktır. Burada din kardeşliği vurgusunu yapmamızın sebebi: Dinin insan üzerinde en fazla tesir icra eden bir sosyal vakıa olmasındandır.

Karakoç'a göre her toplumun, insanın ve medeniyetin kendi inanç ve güvenini kendisinin sağlaması gerekir.²⁵⁴ Bu ayakta durabilmenin de vazgeçilmez şartıdır. Zira hiçbir insan, toplum ve medeniyet bir başka insana ya da toplum ve medeniyete dayanarak, güvenerek varlığını devam ettiremez.

Sezai Karakoç'un anlayışında bazen bir insan bir toplum kadar değerlidir, tek başına muhataptır. Bu da insanın dünya mertebelerinin en yücesinde olmasındandır. İnsan her zaman bulunduğu toplumla değer kazanmaz, bilakis çoğu zaman içinde bulunduğu toplumu değerli kılar. Bu insanın kendisinde bulunan özelliğinden dolayıdır ki, Karakoç buna arma der. "Arma" toplum içinde olsun yalnız olsun değişmez. Karakoç için müslüman, ayrı bir önem taşımaktadır. Ve şu cümle bu izahın nirengi noktasıdır; "Müslüman geldi, insan insan oldu. Müslüman gitti, insan yok oldu."²⁵⁵ Bu duruş müslüman açısından da çok önemlidir. Zira mes'uliyetten kaçış veya başkalarını sorumlu tutma noktasını bitiren bir duruştur.

Kişi gururunu reddederken, farklı bir ifade ile toplum gururundan bahseder. Kur'anın da toplum olarak Müslüman, Hristiyan ve Yahudi toplumlarına gururlarını

²⁵³ Sezai Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III, Diriliş Yay., İstanbul, 1995, s.8.

²⁵⁴ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I, s.64.

²⁵⁵ Karakoç, Kıyamet Aşısı, s.14,15.

korumayı tavsiye ettiğini belirtir. Kölelik ve esarete düşmemeyi buna örnek olarak gösterir.²⁵⁶

DİRİP programına (Madde: 6) baktığımız zaman hedef toplum maddi ve manevî rahatı yakalamış toplumdur. “Manevî yapısını sağlam temellere dayamamış toplum, maddî kalkınmasını da yapamaz ilkesi toplumu ayakta tutan dinamiklerin kaynağıdır.”²⁵⁷

Toplumların geleceği ile ilgili olarak yapılacak düzenlemelerin hangi sahada olursa olsun itina ile yapılması gerekir. Toplumsal hayatta devamlılık esastır ve boş alan yoktur. Karakoç bu hususta “Toplum için kötü yaşantı, kesik kesik yaşamadır. Ruh yaşantısı açısından, kopukluklar, şuuraltında karanlık birikintilerin oluşmasına sebep olur. Toplumda beklenmeyen patlamalar şuuraltı sıkışmaların neticesidir”²⁵⁸ şeklinde düşüncelerini belirtir.

Müslümandan, toplum adına beklentileri vardır. Müslüman, zamanın, hem maddî, hem manevî anlamda, fatihi olmak zorundadır. Bu onun varoluş şartıdır. Tabiat ve tarihle bir yerde uyum sağlama, bir yerde onları aşma durumunda olan fatihlik, mü'minin, İslâm sağduyusuna kavuşma atılımının diğer adıdır.²⁵⁹ Müslüman, bir ülkü adamıdır. Kendini Allah'a karşı bütün dünya ve insanlıktan sorumlu tutar.²⁶⁰

Topluma bakışı içerisinde yaratılan her canlı gibi erkek ve kadının da farklı özellik ve görevlerle yaratılmış olduğunu belirtirken, feminist hareketleri de bir anlamda tenkit eder. Kadının özgürlüğü adı altında, yedek bir erkek türüne dönüştürülerek yozlaştırmaya gidişin önlenmesi²⁶¹ düşüncesiyle bu tip fikirlerin karşısında olduğunu belirtir. Zaten eşitlik adalet olmadığına göre ne kadar sorumluluk o kadar yetki çerçevesi içerisinde düşünülse, problem çözülecektir. Modern toplumda kadının problemlerini sanki İslâm'ın problemi imiş gibi sunmak temel yanlışımızdır. Modern toplumda evden uzaklaştırılan ve mutluluğu evinin dışında arayan kadın aynı zamanda erkekleştirilmeye başlanmış ve kendisinden erkeksi görevler beklenmiştir. Az doğuran, az anne olan bir kadın bugün modern kadın olarak lânse edilmektedir.

²⁵⁶ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III, s.82.

²⁵⁷ Hatıralar, Diriliş, S.88-89, 23-30 Mart 1990.

²⁵⁸ Karakoç, Unutuş ve Hatırlayış, s.36.

²⁵⁹ Karakoç, Çağ ve İlham III, s.51.

²⁶⁰ Karakoç, Çağ ve İlham III, s.60.

²⁶¹ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s.53.

Toplum, devlet ve otorite bağıını Kur'an'dan bir misalle anlatır. Otoritenin zayıflamasını metafizik ölçüler içerisinde değerlendirir. Saltanat ve otoritenin ne kadar güçlü olursa olsun, birgün yok olacağı, fani olanın bekasının sözkonusu olmayacağından bahsedilir. Hz. Süleyman'ın ölümüne²⁶² ahenk içerisinde biten bir vazife, devlet otoritesinin iyi yerleşmiş olması (Hz.Süleyman ölmüş, kimse başını kaldıramamıştır) ve bünyeye bir kez kurt girerse onu içeriden yiyip bitirmesi anlayışıyla değerlendirerek bakar. Toplumun çöküşünün de böyle gerçekleştiğini anlatır.²⁶³

2.5.DİN ANLAYIŞI VE DİNİ YORUMLAMASI

Karakoç'un bütün şiir ve yazılarının fikri temellerini oluşturan ve hayata bakışını şekillendiren en önemli unsurlardan birisi dindir. Görünürde bu unsurun ön plana çıkmadığı şiir yazılarında bile, hayatı ile iç içe değerlendirildiği zaman, bu temelden vareste olmadığını görürüz.

Din anlayışımız ve yorumlayışımızın değişmesi gerektiği, zaman zaman üzerinde ittifak edilen bir nokta olmasına rağmen, değişme sonucunda hedefin ne olduğu konusunda aynı birliğin sağlandığı söylenemez. Zira dini, bütün olarak tabu gibi görenlerin yanında ona ideoloji gibi bakanlar, ya da dini bir rant aracı telakki edenler ile dini Allah'ın emaneti olarak anlayanları aynı noktada buluşturmak elbette mümkün değil. Bu konudaki itirazlar genel olarak dinin evrensel ve değişmez ilkelere sahip olması noktasında öne sürülürse de, bu itiraz ediş muarızların değişecek veya değiştirilecek hususlara bakışından kaynaklanmaktadır. Elbette dinin değişmez ve dokunulmaz ilkeleri mevcuttur. Fakat zamana, ihtiyaçlara ve insana bırakılan hususlar onlardan oldukça fazladır. Genel çerçevenin çizilerek birçok hususun insana bırakılması Allah'ın insana verdiği değeri de ortaya koyar. Karakoç dini peşin hüküm olarak görmez. Ona göre din, varlığın temel kaynağı, varoluş sebebi, dünya görüşü ve metafizik bir sistemdir.²⁶⁴

Bizi dinden uzaklaştıran ve zaman zaman kopma noktasına bile getirebilen rahatsızlıklarımız dinden değil, vahiy, sünnet ve toplumun ihtiyaçları arasındaki bağı

²⁶² Sebe Suresi 34/14.

²⁶³ Sezai Karakoç, Çağ ve İlham II,Diriliş Yay.,İstanbul,1986,s.72,73.

²⁶⁴ Hatıralar,Diriliş,S.45, 26 Mayıs 1989.

sağlıklı kuramamamızdan beslenen İslâmî düşünceden (!) kaynaklanmaktadır. Bu bağın yanlış kurulduğu noktalar, dinin kendisine muhatap olarak kabul ettiği bütün alanlardır. Dini anlayalım derken şerhte hatta şerhin şerhinde kaybettiğimiz, ibadetlerin emrolunma şuurunu kavramaktan âzâde, ibadetin teferruatında boğulduğumuz bir din ilimleri anlayışı, vahye dayanmayan bir tevhid, zevksiz, sıkıcı, riyadan müstağni kılamadığımız bir ibadet, menfaatlerin ön plana çıkarıldığı bir muamelat ve dinin güzellikleri bir tarafa bırakılarak çoğu zaman da evrensel (Avrupai) insani ilkelerden bahsederek hayatımızı şekillendiren bir ahlak anlayışı, dinin yanlış yorumlanması ve anlaşılmasının sonucudur.

Camilerimizi din eğitiminin en önemli ve vazgeçilmez mekanları olarak görürüz. Din eğitim ve öğretiminin de İslâm'ın başlangıcında camilerden başladığını söyleriz. Gerçekte bu böyledir. Fakat bugün camilerin aynı fonksiyonu icra ettiğini söyleyemeyiz. Camideki konuşmaları birçok insanımız kendisini o mekanın uzağında tutarak dinlerken bir kısmı da zaten ifadelerin muhatabı olarak kendilerini görmüyor ama konuşmaların güzelliğinden bahsedebiliyor.

Bu hususta yapılabilecek şeyleri kendi zaviyemizden sıralarsak: Kur'an ve Sünnete dönüş, ilmin her alanıyla kurulan bağların yenilenmesi, bunun neticesinde elde edilecek güzelliklerin pratik hayata, fert fert özel hayata, cemaat veya grupların değil bir bütün olarak toplumun hayatına yansıtılması ile mümkün olabilecektir. O'nun düşüncesini ve hayata bakışını şekillendiren en önemli unsurun din olduğunu belirtmiştik. Buna annesinin vefatı üzerine yazdığı ve ölüm temasını işlediği şiiri güzel misallerden birisidir.²⁶⁵

*Yeni çağın önüne
Yeni bir kitabı koyuyorum
Bir sayfada Kur'an'a
Bir sayfada Kâbe'ye açılıyorsun*

mısralarıyla din kavramı eserlerinde İslâm amaçlanarak kullanılmıştır.

Bilgisizlik ve bazen de kasıtlı olduğuna inandığımız ve "İslâm'ın; Arap örfü ve geleneğinin bir yansıması" olduğu şeklindeki ifadelere Karakoç, İslâm'ın sadece Arap düşüncesinin, bir açılımı olmadığı, aksine insanlığın malı bir Hakikat Medeniyeti'nin gelişim sonunda vardığı en mükemmel nokta olduğu kanatını belirtir.²⁶⁶ İslâm'a bakış

²⁶⁵ Hatıralar,Diriliş,S.72, 1 Aralık 1989.

²⁶⁶ Karakoç, Çağ ve İlham II,s.120.

da birçok bakımdan klasik İslâm anlayışının dışına çıkan, daha evrensel ve daha hayatı kavrayıcı bir bakış açısı şeklindedir. O, İslâm'ın sadece ibadetlerle ilgili olarak hayatımızı şekillendiren bir inanç sistemi değil, aynı zamanda hayatımızın tümünü kaplayan ve hayatın her anından talepleri olan bir sistem olduğu düşüncesindedir. Bu konudaki fikirlerini şöyle açıklamaya devam eder: “Çağlara müjde olan İslâm”²⁶⁷ bütün cepheleri ile sosyal yapının üstündedir.²⁶⁸ İslâm'ı sadece bir inanç sistemi gibi görmek ve göstermek, tarihe de, sosyolojiye de uymayan, realiteyi inkar eden, hayali hakikat sanan, temenniye gerçek gibi gösteren tarihi bir yanılgıdan başka bir şey değildir”²⁶⁹. Din hürriyeti konusunda şu cümle önemlidir: “Müslümanlar namazlarını kılsınlar, oruçlarını tutsunlar, kötülüklerden kaçınsınlar, herşey düzelir zannında bulunup kitleleri böyle oyalayanlar, müslümanlara büyük kötülükte bulunuyorlar. Bilmiyorlar ki namaz kılmak, oruç tutmak, iyilikleri işleyip, kötülüklerden kaçınmak da, önce bir şuur kazanmak, bir ideal edinmek, bir ortam hazırlamak sonucunda kabildir.”²⁷⁰

Aktif, etki adamı, inisiyatif sahibi olan, gündemi belirlenen değil, gündemi belirleyen mü'min anlayışı ile beraber bunu ortaya koyan bir din anlayışına sahiptir.²⁷¹

“İslâm üzerine yazı yazan bütün kişiler İslâm'ı bağımsız bir hayat ve düzen olarak ele almamışlar, kendi görüş alternatiflerinin veya karşı alternatiflerin derivasyonu şeklinde görmüşlerdir.”²⁷² cümlesiyle hem İslâm anlayışını, hem de bu hususta yapılan hatayı özetlemiş olmaktadır.

Dini sadece teori ve fikir olarak algılamamanın yanlışlığını şu ifadelerle belirtir. “İslâm'ı alternatif olarak sunamamak, onun inanç ve düşünce kadar, davranış, iş ve harekete, teoriye olduğu kadar pratiğe önem verdiğine göre, müslümanların bu hareketsizliği, bu kıymetsizliği, bu miskinliği, düşmanlarımızın iddia ettiği gibi dinimizden kaynaklanmıyor. Tam tersine herkesin bildiği bir hakikat haline gelmiştir ki; dinimize yürekten bağlı olduğumuz dönemlerde dünyanın en güçlü, en medeni toplum ve devletini oluşturmuşuz. Din bağımız zayıfladıkça, bu zayıflayışla orantılı

²⁶⁷ Sezai Karakoç, Ruhun Dirilişi, 6. bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995, s. 89.

²⁶⁸ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s. 99.

²⁶⁹ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s. 57.

²⁷⁰ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s. 72.

²⁷¹ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 23.

²⁷² Karakoç, İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü, s. 9.

olarak gücümüzü, kendimize güvenimizi yitirmişiz, onursuz esaretlere düşmüşüz. Batının hakimiyeti altında ezilip, çiğnenmişiz.”²⁷³

İslâm’dan başka din olmadığının sosyolojik açıdan da tespitini yaparken diğer dinlerin din olma özelliğini kaybetmeleri sebebiyle din sayılamayacağını söyler. Yahudilik, sadece dünyaya bakan yönüyle, diğer insanlara hükmetme arzusu içerisinde siyasi bir düşünce olmuştur.

“İnsanı sersemleterek, başını ezerek avlamak, köleleştirmek ister: Dışarıda insanı aptallaştırarak kiliseye tıkan Hristiyanlık, öteki silâhlarını (Bremen Mızıkacıları) içeride bekletmektedir: günah çıkarma deliği, buhur kokusu, loşluk ve mum isleri...Ne ruh hırsızdır O!...”²⁷⁴ diye anlattığı Hristiyanlık, olumsuz tanrı düşüncesi ve ahirete bakan yönüyle din olmaktan uzaklaşmıştır. Buradan gerçek din olma özelliğini “mutlak gerçekler sistemi”²⁷⁵ diye adlandırdığı İslâm’ın taşıdığı sonucuna varır.

Hristiyanlıktaki Tanrı inancı ile ilgili olarak bu dinin Tanrıyı müşahhaslaştırdığını (konkre) insanın evren karşısında ezildiğini, Tanrıya doğru değil, tabiata doğru, ruhi ve bedeni bir DONMA hali olan tapınan bir kul ve Tanrı inancının olduğunu iddia ederken, İslâm’da eşyadan soyutlanmış, eşyayı arkasına almış, Tanrı’ya doğru bir inanç söz konusu. Böylece tapınma İslâm’da tabiata yönelmiyor, tabiatı ve insanı aynı yöne, kendisinde fani oldukları Gerçek Varlığa çeviriyor”²⁷⁶.

Dinlerdeki günah anlayışına da değinir. Hristiyanlığın insanı doğuştan suçlu kabul etmesine, insandan suçun hiçbir zaman ayrılmayacağı anlayışına sahip olmasına rağmen, İslâm’ın günah duygusuna müsbet olarak baktığını, günah kompleksini kabul etmediğini anlatır.²⁷⁷

Diğer dinlerle ilgili düşünceleri ise şöyledir:

“Yunan dini, din olmaktan çok bir mitolojidir. Çin ve Hint tanrılar da yine tabiatla savaşan savaş öcülerinden ibarettir. Doğu tanrıları hiç iyilik yapmaz; tutumları hep menfidir.”²⁷⁸

İnsanı Allah’ın halifesi olarak değerlendirir.

²⁷³ Hatıralar,Diriliş,S.59, 18 Ağustos 1989.

²⁷⁴ Karakoç,İslâm,s.47.

²⁷⁵ Karakoç,İslâm,s.7-10.

²⁷⁶ Karakoç,İslâm,s.49,50.

²⁷⁷ Karakoç,Günlük Yazılar II(Sütun),s.295.

²⁷⁸ Karakoç,İslâm, .s.10,11.

*Tecelli etmişti Tanrı Halifelîği
İnsanda²⁷⁹*

İman ise, “Mü’minin görevi, Âmentüyü bir ilaç prospektüsü gibi ezberlemek değil, acı gibi gelse de ilacı içer gibi onu ruhuna geçirmesidir, onunla ruhunu özdeşleştirmesidir, ruhunu amentüleştirmesidir. İçilen ilacın bir süre sonra, kanda damarlarda ya da uzuvlarda kendini belli etmesi gibi, ruha geçirilen İslâm bildirisi de, insanın tutum ve davranışında, ahlak ve eyleminde kendini gösterecektir.”²⁸⁰ cümleleri ile açıklanır. İman ve amelin karşılığının olduğunu,

*Olmasa basıbadelmevt bereketi
Umutlanacak ne var*

mısraları ile belirtirken, kibir ve gururun “alçakgönüllülük nöbeti” diye vafsettiği ölümle biteceğini anlatır.²⁸¹

*İnsan için ne aptallık büyükmek illeti
En son çıkar gelir alçakgönüllülük nöbeti*

İnkârı ise, insanın kendinden uzaklaşması olarak ele alır. Kendinden uzaklaşan insan eşyaya yaklaşır, Allah’a yaklaşmak ise ancak eşyadan soyutlanmakla olur. Zelzele anında neden insan Allah’a sığınır? Çünkü eşyadan uzaklaşmıştır, böylece Allah’a yaklaşmıştır.²⁸² Bu konuda şu cümleler önemlidir. “İnanmak bir görüştür, inkâr bir görüş değil, bir kritik (tenkit)tir. Bize ortaya koymak, onlara delilleri sıralamak düşer. Bize kalırsa insan değil başkasını, kendini bile Allah’ın yokluğuna inandıramaz, kandıramaz. Kendi varlığı meselesini daha çözememiş bir varlığın (insanın) inkâra hakkı yoktur.”²⁸³

Diriliş hareketini dinden beslenen bir aksiyon olarak değerlendirirsek, Karakoç’un dini yorumlama ve sunmada kullandığı metodu da kavramış oluruz. Diriliş fikri içerisinde Tevhid, şu cümlelerle anlatılır: “Diriliş: Özgürlüktür. Özgürlüğün ta kendisidir. Kaskatı kölelikten, esirlikten, ya da onların ters taraflarından özbenliğe geçirilen ten giysileri olan gururdan, bencillikten üstüne gölge düşürülemeyen varoluş özgürlüğü.”²⁸⁴ Özgürlük: Eğitimde, din anlayışında vazgeçmediği ve sürekli

²⁷⁹ Sezai Karakoç, Şiirler VI (Leyla ve Mecnun)4.bs., Diriliş Yay.,İstanbul,1997,s.71.

²⁸⁰ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.39.

²⁸¹ Karakoç,Şiirler VI (Leyla ve Mecnun),s.64.

²⁸² Karakoç,İslâm,s.14.

²⁸³ Karakoç,İslâm,s.16.

²⁸⁴ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.25.

vurguladığı önemli hususlardan birisidir. “Hz.İbrahim’in izinde ateş içinde ateşe karşı, ya da ateşle birlikte; Hz.Musa’nın izinde, sular içinde suya karşı, ya da suyla birlikte özgürdür dirilişçi. Suyu ve ateşi özgür kılan bir özgürlükle özgürdür, İslâm özgürlüğüyle ruhunu özdeşleştirmiş olan “diriliş özgürlükçüsü”²⁸⁵ cümleleri ile dinin hürriyet anlayışını vurgular.

Din öğretilirken herkesin yapabildiği ile mükellef olduğunu, müslümanın medet ummak değil, medet olmak makamında bulunduğunu belirtir. “Ne devletten, ne kurumlardan, ne kendisine islam sahipliği biçen birtakım kalıntı gruplaşmalarından fayda beklemelidir.”²⁸⁶

O, topluma dini takdimde tevhid merkezli yeni metodlar kullanılmasını “kimiler baba katında müslüman, kimileri dede katında. Kimilerinde müslümanlık bir folklor, kimilerinde sararmış bir vesika, hatta kimilerinde utanç da olsa kutsal mirasın taşıyıcıları yine onlardır.”²⁸⁷ (...) “Müslümanların İslâm’a yeniden dönüşleri, Kur’an’ı yeniden bulmaları, hadis ve sünneti yeniden anlamaları, klasik İslâm düşünce ve teoriğini, çağdaş İslâm düşüncesini, tarihi İslâm pratiğini şuura getirmeleri demek olacaktır. Gelenekleşmiş bölümler yıkılacak, çatışmalar durdurulacak, sapmalar düzeltilecek, yeni diri bir İslam insanı ortaya konacaktır.”²⁸⁸

Tevârüs eden ve bir bakıma ideolojik hale gelmiş bir din anlayışını tasvip etmeyen, hakikatın sahibi olmayı arzulayan bir düşüncenin sahibidir.

“Din dogma değildir, belirli, değişmez kaideler koymuş olması da onun dogma olmasını gerektirmez.”²⁸⁹ diyen Karakoç, “din dogmadır” diyenlere “İnsanın değişmez içgüdüleri de mi dogmadır?” der.²⁹⁰

O, dini yaşanan bir inanç olarak benimser, Kur’an’dan uzaklaşan insanımızla ilgili üzüntülerini de mısralarına alır.

*Her evde kutsal kitaplar asılıydı
Okuyan kimseyi görmedim
Okusa da anlayamı görmedim*

²⁸⁵ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.27.

²⁸⁶ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.113.

²⁸⁷ Karakoç,İslam’ın Dirilişi,s.54.

²⁸⁸ a.y.

²⁸⁹ Karakoç,İslâm,s.34.

*Kamınlarını kağıtlara yazmışlar
Benim anılarım gibi²⁹¹*

Özellikle şiirlerinde âyet meallerinden iktibas ve peygamber kıssalarından enstantaneler bulmak mümkündür.²⁹²

Bölüm olarak ismen mevzu edilmeden sadece işâri olarak Hz.Muhammed'den (SAV) bahseden şiirler mevcuttur.

Ah yetiş çocukluğunda çobanlık eden

.....

Yetiş ayı ikiye bölen parmaklarıyla

.....

Oruç armağancım namaz armağancım

Yetiş uluların imamı

.....

Ey gök yolcusu

.....

Yetiş bize kıyamet bildiricisi

.....

Yetiş kabaran yeni toprağa

Kur'an tohumunu ekmek için

.....

Yetiş peygamber imdada yetiş.²⁹³

Başka bir şiirinde şöyle devam eder:

Hepimiz için çek çileyi

Ey babasız büyümiş

Görünüp kaybolan bir hayal gibi yitirmiş anneyi

.....

Şairleri örtüsüne özendiği

Gölgesiz peygamber²⁹⁴

Beşer düşüncesinin ötesinde dünyadaki bütün faaliyetlerin insanın eğitimi olduğu noktasından hareketle, bugün ekonomik rahatlama ile insan huzurunu eşdeğer görenlere “ekonomi, toplum varlığının temel sebebi değil, görüntülerinden biridir. Temel faktör inançtır. Ekonomi temel olma özelliğini ancak insanlar materyalistleştikçe kazanır.”²⁹⁵

²⁹¹ Sezai Karakoç, Şiirler I (Hızır Kırk Saat), 8.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1998, s. 7.

²⁹² Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), s. 56-58.

²⁹³ Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), s. 110, 111.

²⁹⁴ Karakoç, Şiirler I (Hızır Kırk Saat), s. 107.

²⁹⁵ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s. 13.

İman ve amel ikilisi olmadan yaşanacak bir hayata ve bu şekil müslümanlığın sonucuna ilâhi tekeffülün yokluğu noktasında, inkar ve isyan uçurumlarına yuvarlanacağını belirtir.

“Müslümanların yitık cenneti Kur’an’dır. Onu tekrar bulmadıkça nerede hangi şart altında olursa olsun Cehennemdedir. Cehennem onun için burada başlamıştır” dediği Kur’an ve İslâm kıyamete kadar mahfuzdur. Allah buna söz vermiştir. Ancak bu mahfuzluğu yanlış anlamamam ve bu sözü kendi anlamından başka bir yoruma bağlamamam gerekir. Evet, Kur’an ve İslâm mahfuzdur, fakat hiçbir kişinin veya toplumun imanını koruyabilmesi taahhüt edilmiş değildir. Her kişi kendi inancını ve müslüman toplum kendi müslümanlığını korumak, devam ettirmek mükellefiyetindedir.”²⁹⁶

Sürekli olarak gündemde tutulmaya ve dinde reform, dinin yeniden topluma sunulduğu, Türk Müslümanlığı gibi söylemlerle topluma empoze edilmeye çalışılan bir bakıma dini tahrip projeleri konusunda kararlı cümleler kullanır. “Dinde reform yapılamaz. Eğer din bir hakikatin ifadesi ise, siz onda nasıl reform yapabilirsiniz? Eğer bir din, batılsa ve hakikatin zıddıysa, onda reform yapmak değil, belki onu terk edip hakikisini aramak gerekir.”²⁹⁷ Hristiyanlıkta yapılan reform, yani protestanlığın doğuşu, İslâm’a doğru atılmış bir adımdır. İslâm’a bakarak yapılmış bir değişikliktir. (...) Dinde reform olmaz. Belki yeni açılımlar olabilir. Bunu da asker, politikacı, devlet adamı yapamaz. Bunu yaparlarsa, işi biraz daha karıştırmaktan başka bir şeye yaramaz. Dinin medeniyetin özü olarak ve hayatın devası olarak gelişimi, olsa olsa din yolunda samimi inançla büyük duyuya erme çilesi çekmiş seçkin kişilerin görevidir.”²⁹⁸

İslâm ülkelerinde dine yöneltilen her şüphenin kökünde bir tavşanın ağzındaki ot, bir bitkinin kökündeki gübre gibi, mutlaka bir miktar misyoner mantığı olduğu, bu mantığın gerçek mantığı yerinden oynatmak ve saptırmakla elde edildiğini kabul eden bir düşüncenin²⁹⁹ sahibidir. Oysa kendi içimizdeki uyumsuzluğun sebebini her zaman

²⁹⁶ Karakoç, Diriliş Neslinin Amcütüsü, s. 15.

²⁹⁷ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sur), s. 77.

²⁹⁸ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II (Başyazılar), s. 27.

²⁹⁹ Karakoç, Günlük Yazılar I (Farklar), s. 46.

ve kesin olarak dışarıda aramak isabetli bir tecih olmasa gerek. Zira bu herşeyimizle bir zaafiyet içerisinde olduğumuzu da kabul etmek anlamına gelir.

Taassuba karşıdır ve taasup nereden, hangi adla olursa olsun karşıdır. “Kendilerine ‘cemaat’ adını veren birçok gurup ortaya çıkmıştır ki, bunlar Medeniyetimizin ne uzak geçmişinin, ne de yakın geçmişinin değerlerini kabul etmektedirler. Bunlar sadece bağlı oldukları bir kişiyi aşırı yücelterek, İslâm için çalışmış tüm büyükleri silip süpürme boş gururu ve sevdasına kapılmışlardır.”³⁰⁰

“Din hüküm kaynağı olduğu kadar, hatta daha fazla hikmet kaynağıdır. Zaten o hükümler de hikmetlerle yaşar, büyür güçlenirler”³⁰¹ cümlesindeki düşünceyi tamamıyla paylaşıyoruz. Çünkü hükümler, hikmetler üzerine değil, illetler üzerine bina edilirler. Hikmetler subjektiftir. Halbuki Nâs’lar hususi ola bile şartlar tahakkuk ettiği zaman hükümler umûmîdir.

Bazan art niyetli inatlaşmadan, çoğu zaman da bilgisizlikten kaynaklanan “Şeriatın Mahiyeti” üzerindeki tartışmalara “Şeriat’la İslâm’ın birbirinden ayrılmaz olduğunu bilmeyen insanın bu konuda konuşmaması gerektiğini, Şeriat’ın, İslâm’ın gözle görülür, elle tutulurcasına ölçülü, biçili, tartılı sisteminin adı olduğunu, yoksa bir öcü olmadığı”³⁰² şeklinde açıklama getirir.

Salt insan aklının adaleti bulamayacağı ve anlayamayacağı kanaatindedir. Adalet düşüncesinin ancak dinle bulunabileceğini ve İslâm’ın adaletin ayakta durması için müeyyideler koyduğunu da belirtir.

Karakoç’un din anlayışı ele alınırken, görüşme için ziyaret ettiğimiz zaman, önceden randevü almamıza rağmen, vakit azlığı sebebi ile yeterince merak ettiğimiz konular üzerinde durulamadı. Merak ettiğimiz ve sormayı düşündüğümüz sorulardan birisi de İtikadî ve Amelî Mezheplerle ilgili zamanımıza kadar üzerinde durulmayan düşünceleri var mı? Bu konuda eserlerinde izahta zorlandığımız ve mutlaka görüşerek izah edilmesi gereken cümleler mevcut. Mesela; Mutezile, Ekzistansiyalizm, Marksizm, Pozitivizm gibi, denilebilirse bazı dini, siyasi ve felsefi akımların

³⁰⁰ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi III.s.26.

³⁰¹ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II.s.121.

³⁰² Karakoç, Günlük Yazılar II(Sütun),s.61.

kaynağının ve ortaya çıkış zamanlarının aynı olduğu düşüncesinde olmasıdır.³⁰³ Biz bu düşünceyi paylaşmıyoruz.

³⁰³ Karakoç, Günlük Yazılar II(Sütun),s.205.

2.5.1.DİNİ KAYNAKLARA EĞİLİMİ

Kendileri ile yaptığımız görüşmede de kitaplarında hadis diye bahsedilen bazı sözlerin kaynakları verilmediği için, ifadelere karşı şüpheli bir yaklaşım içerisinde olduğumuzu belirttiğimiz zaman, objektif olmayan* şu cevabı aldık: “Bir yerden bulup, yazmışsındır.”

Şu ifade de kaynağını bulamadığımız tipten: “Büyük peygamberin övdüğü bu millete içinde bir öç duygusu taşıyan devletler ve topluluklar en kısa bir zamanda adeta kaderin yüksek şuuruyla karşılaşmışlar ve kafalarını en sert ceza kayalarına çarpmışlardır.”³⁰⁴

“Peygamber efendimiz Adalet mülkün temelidir, demiştir”³⁰⁵ ifadesine Kütüb-ü Tis’a (Dokuz Hadis Kitabı), Mevzûatü’l-Kübrâ (Aliyyü’l Kârî) ve Keşfü’l-Hafâ (Aclûnî) kitaplarını incelenmemize rağmen böyle bir söze rastlamadık.

Dini kaynaklar konusunda eserleri her ne kadar bir tefsir, meal veya müsned hadis kitabı değilse de İslâm adına konuşan ve yazan insanların gerek tutarlılık, gerekse ifadelerinin kabulü açısından kaynaklara inme ve kaynak verme konusunda hassas olmaları gerekir. “Yarın ölecekmiş gibi ahirete, hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya çalışılması”³⁰⁶ sözü hadis diye nakledilir. Bu ifadenin, dünya ile ilgili kısmı amel edilmeyecek kadar zayıftır. Şu ifade de aynı: “Benim sahabelerim Ben-i İsrail Peygamberleri gibidir.”³⁰⁷ Peygamberlerle kim olursa olsun her hangi birisini kıyaslamak doğru değildir. Dolayısıyla bu ifadenin kaynak verilerek kullanılması, ya da alınmaması uygun olurdu.

“Allah’ın ahlâkıyla ahlâklanmak iradesi, mü’minin en belirgin özelliği”³⁰⁸ ifadesini de kaynak belirtmeden vermiştir. Bu ifade Taberânî’nin Mu’cem’ül Kebir ve Evsad’ında hadis olarak nakledilmektedir.

* Mülakat, 29 Nisan 2000, Derinhan İşhanı, Çağaloğlu, İstanbul.

³⁰⁴ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s. 35.

³⁰⁵ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s. 131.

³⁰⁶ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s. 53.

³⁰⁷ Sezai Karakoç, Yitik Cennet, s. 102.

³⁰⁸ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 85.

Daha çok tasavvufta kullanılan ve hadis olduğu düşünülen “Ben bir gizli hazine idim, bilinmek istedim”³⁰⁹ sözünden de “kutlu söz” olarak bahseder.³¹⁰

2.6.ÜMMET KAVRAMI

Karakoç, eserlerinde İslâm Ülkelerine aynı nazarla bakar. Müslümanları yeryüzünün yüz akı³¹¹ diye anlatır ve ümmet şemsiyesinin altında bulunan milletler olarak değerlendirir. Onlarla ilgili her türden probleme değinmeye çalışan; hatta meseleleri öze indirgeyerek kitaplarında reçeteler sunmaya gayret eden bir anlayışa sahiptir. Ümmetin ekonomik sıkıntıları da kendi mesleği itibarıyla özelde ilgilendiği ve hal çareleri sunduğu konulardandır. “İslâm Ülkelerinde üzerinde durulan iktisat ilmi, doğrudan doğruya batı iktisat teorilerinin bir tekrarı olmaktan, iktisadi olayları batı iktisat postulları ile inceleme ve yorumlamadan öteye gitmemektedir. Bu metot ise her şeyden önce, sosyal hayatın öbür alan ve görüşleriyle iktisadî yaşayış arasındaki bağları hiçe saymakta ve batının tecrübesinden doğmuş kavramları doğu ve İslâm deneyine uygulama gibi içinden çıkılmaz bir kavram ve realite kopuşuna sebep olmuş ve olmaktadır. (...) “Halbuki İslâm’ın getirdiği iktisadi perspektif, Medine’de İslâm Devleti’nin kuruluşundan başlayarak bugüne kadar gelmiş İslâm toplumuna uygulanmış, iktisadî olaylar akıntısı içine yerleşerek belli başlı bir iktisadi strüktür doğmuştur”³¹² cümleleri ile hem problemi hem de olması gerekeni belirtmiştir.

İslâm Alemi onun için bir bütünlük arzetmelidir. Bu sebeple de eserlerinde Mekke, Kudüs, İstanbul ve Şam hep aynı cümlelerde veya mısralarda yer alır.³¹³

*Bırak ben ağlayayım
Esir pazarında satılan Afganistan'a
Açlıktan milyonları kırılan Afrika'ya
Filipinler'e*

³⁰⁹“Bu söz Peygamber sözü değil, isnadı sahih mi, zayıf mı bilinmiyor.” (Et-Tezkira, I. bs., Bedrüddin Ebu Abdillâh b. Abdillâh Ez-Zerkeşi, Tahkik: Muhammed Addü'l Kâdir Atâ, Beyrut, 1986, s. 136., İbn-i Hacer Asgalânî ve Aliyyü'l Kârî: İbn-i Teymiyye'nin “Bu söz Peygamber sözü değildir” görüşünü kabul ederler. (El-Mevzûâtü'l-Kübrâ, II. bs. Nureddin Ali bin Muhammed Aliyyü'l Kârî, Tahkik: Muhammed Lütfi Es-Sabâ, Beyrut, 1986, Hadis No: 353., Buna rağmen Âlûsî Tefsiri'nde “İnsanları ve Cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım” (Zariyât Suresi 51/56) âyetinin tefsirinde “mevzû olsa bile keşf yoluyla sahihtir” deniliyor; keşf hadis senedinde delil olmaz.

³¹⁰ Karakoç, Makamda, s. 35.

³¹¹ Karakoç, Şiirler I (Hızır Kırk Saat), s. 101.

³¹² Karakoç, İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü, s. 8.

³¹³ Karakoç, Şiirler VIII (Alın yazısı Saati), s. 7-9.

*Habeşistan'a Eritre'ye, Filistin'e
Esaret prangası ile kıvranan
Kafkaslar, Azerbaycan Türkistan'a*³¹⁴

İslâm dünyasının bugün içinde bulunduğu durumu da şiirlerine konu edinerek temennilerini belirtir.

*Umut gibi ışı
Ezan gibi uzan her sabah
Ve rüyasma sız
Uyuyan o çocuğun*³¹⁵
*Ey İslâm ülkeleri
Birlik sizin ana ilkenizken
Paramparça olduk
Niçin ve neden.*³¹⁶

Burada bahsedilen birlik siyasî olmaktan çok, kültürel bir birlik olarak algılanır. İkinci basamak ise politik birliktir.³¹⁷

Yanlış anlamalara sebep olmamak için Karakoç'un da sıkça vurguladığı gibi Müslümanların birliği, tek millet olarak birleşme, sınırların kaldırılması değil, kültür kaynaşması ile sağlanacak bir ruh beraberliği, homojen bir beraberliktir. Arada bir takım farklılıkların bulunması bu homojen yapıya engel değildir.³¹⁸

2.7. ENTELLEKTÜEL DÜŞÜNCE VE SÖYLEMLER

Entellektüel olmak, fikri meselelerle meşgul olmak,³¹⁹ ve fikirlerini beyan etmek Karakoç'ta bir özenti, taklit ve yansıma değil, tamamen kendi ruh ve düşünce dünyası ile alakalı bir anlayıştır. Dinin anlatılmasında yeni bir anlatım bekleyen Karakoç, yeni bir çağırış ve yayılış tarzından, durağan insan psikolojisinin yeniden dalgalanışından bahseder.³²⁰

İnsanımız arasındaki iletişim eksikliğini çağımızın en tehlikeli tarihi-sosyolojik hastalıklarından birisi, şu veya bu şekilde toplumun karşısına çıkmış kişilerle toplumun ve fertlerin gerekli ilişkiyi düzenleyememesinden doğan bozuklukları olarak görür.³²¹

³¹⁴ Karakoç, Şiirler VIII (Alinyazısı Saati).s.24.

³¹⁵ Karakoç, Şiirler VIII (Alinyazısı Saati).s.21.

³¹⁶ Karakoç, Şiirler VIII (Alinyazısı Saati).s.35.

³¹⁷ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü.s.59.

³¹⁸ Karakoç, Çağ ve İlham III.s.74.

³¹⁹ Doğan, Büyük Türkçe Sözlük. Entellektüel md.

³²⁰ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II.s.10.

³²¹ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I.s.48.

İnsan ve toplum liderleri arasındaki iletişim kopukluğunun, dinin entellektüel anlatımında da ortaya çıkmasından endişe etmektedir. Bunun da çözümünü şu noktada görür: İslâm'ı, doğuyu ve batıyı bilen idealistlerin yetiştirilmesini bunların insanların zihin ve ruh dünyasına hükmeden televizyon, sinema, tiyatro, çizgi, basın gibi teknik araçları kullanmalarını ister.³²² Karakoç'ta entelektüel söylem, yozlaşmadan kullanılır. Bunu da şöyle ifade eder: "Değerlerimizin hakkını ve saygınlığını hep aynı eski usülle, sadece klasik metodlarla yaşatmanın mümkün olmadığını, klasik metodlarda bir revizyon yapmanın şart olduğunu, ek olarak çağdaş teknolojiden ve metodlardan yararlanmak lazım geleceğini, akılla birlikte duyarlık alanının güçlerini de harekete geçirmenin icap edeceğini idrak etmek durumundayız."³²³

İslâm'ın bir entellektüel ifadesinin olması gerektiği üzerinde durur ve İslâm entellektüellerinin gerek teorik gerek pratik sahada devamlı devlet yapısı üzerinde düşünmesi gerektiğini belirtir.³²⁴ Bunun da Hakikat Savaşı'nı yaşayan bir insan anlayışından yola çıkmak ve Peygamber'in izinden gitmekle mümkün olabileceğini savunur.³²⁵

İslâm'ı, soyut değil somut olarak gerçekleştirmeyi hedef alan, hayattan, realiteden, tarih şuurundan kopmadan, ekonomik, kültürel, estetik olarak gerçekleştirmeyi gaye edinen bir aydın tiplemesi vardır. Buna o "Yeni İslâm Aydını" diyor. Bu aydın, düşünce çilesi çekmiş, çok geniş ve yumuşak bir düşünce dünyasına sahip, dinde reformu, İslâm'ın ruhuna aykırı söylemlerle gündeme getiren değil, müslümanların psikolojisi üzerinde reform yapmak olarak anlayan bir aydındır.³²⁶

Bugün içinde bulunduğumuz, vazgeçemeyiz diye düşündüğümüz yaşama şekli ne dinimizle, ne tarihimizle, ne kültürümüzle ne de örf ve ananemizle bağdaşır. Bu durumdan uzaklaşabilmemizin temel şartlarından birisinin Entelektüel Aydın Tipinin yetiştirilmesi olduğunu sıkça vurgulayan Karakoç "Bütün mesele yeni şuur akımını gerçekleştirmekte. Yeni aydın bir kadronun müslüman ferasetinin çağdaş bir sistem içinde diriltilmesini sağlamakta"³²⁷ olduğunu, müslümanların yeniden kendilerini

³²² Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 11.

³²³ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 28.

³²⁴ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s. 71.

³²⁵ Karakoç, İnsanlığın Dirilişi, s. 35.

³²⁶ Karakoç, Çağ ve İlham II, s. 103.

³²⁷ Hatıralar, Diriliş, S. 59, 18 Ağustos 1989.

bulmalarının da ancak düşünce dirilişini gerçekleştirmiş aydınlarla olabileceğini³²⁸ söyler. Diriliş dergisi ikinci kez açılıp, maddi imkansızlık sebebiyle kapandığı zaman şunu ifade eder; “Dergi kapanmakla birlikte görevini yapmış oldu. İslâm’ı hep alışılmış biçimde ele alışı dışına çıkıldı.”³²⁹

Karakoç’un gerek düşünce, gerekse sanat anlayışı bakımından aynı çerçeveyi paylaşımlarına rağmen, kullandığı ifade açısından ayrıldığı şahıslarla farklılığının önemli nokatalardan birisi de dini klasik ve dogma tabir edilen anlatımların dışında ifade etme gayreti içinde olmasıdır. Eserlerinde bunun örneklerine çokça rastlamak mümkün. Ölüm, tevekkül ve kader anlatımının geçtiği mısralar...

*Depremi gökyüzünde değil yeryüzünde ara
Sen ölümü bir ayna gibi kullanıyorsun
Omunla arana perdeler çekiyorsun
Sen hayatı boşaltırsan
Ölüm aynasında aksini mi kalır
Ölüm tekdüzeliğine dalma yaşamın devrimciliği ile gönen*³³⁰

Ölmeden önce ölüme hazır olmak ya da hesaba çekilmeden önce kendimizi hesaba çekmek Karakoç’un cümlelerinde, “Herkes sur üflenmeden önce kendi surunu üflesin” şeklinde ifade edilir.³³¹

İbadet ve ibadethanenin salt fiziki görünümünden çok, bir yaşama şekli, ruh, bilinç ve kültür olduğunu savunur.

Dünya ve ahireti iyi ve kötü ile olan bağları açısından incelerken, iyinin ahirete yönelik olduğu, kötünün ise aktüel (güncel) dünyaya dönük olduğu, bu yönüyle de ikisi arasında bir kavga denkliği olmadığı düşüncesindedir.³³² “Dünya nimetleri de aktüel yanları ile insan için bir imtihandır. Tabiat insanı çevreleyen ve ebedi konulardan alakoyamak isteyen aktüelin bir başka yüzüdür. Aktüelin subjektif yüzü şeytan, objektif yüzü tabiattır. (...) Rahiplik aktüelden kaçış olduğu için İslâm’da yasaktır. İslâm aktüeli unutmaksızın ebedi olana dönüştür. İmtihan çile, fitneyle savaş, Allah’a yönelmeyi en üst derecelere çıkarmanın ilk şartıdır.” diyerek nimet, imtihan, dünya, ahiret kavramlarını kullanarak düşüncelerini objektif halde ifade eder³³³.

³²⁸ Karakoç, İslâm’ın Dirilişi, s.23.

³²⁹ Hatıralar, Diriliş, S. 104-105, 20-27 Temmuz 1990.

³³⁰ Karakoç, Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler), s.23.

³³¹ Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.10.

³³² Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.7.

³³³ Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.8.

2.8.DİRİLİŞ FİKRİNİN OLUŞMASI VE DİRİLİŞ DERGİSİ

Milletimizin manevi değerlerinin ifadesi olan bu çizgi, şahıslarla ve hedef insanların ihtiyaçları ile isim değiştiren ulvi bir gayenin pratikteki adıdır. Bu düşünce Mehmet Akif'te Asım'ın Nesli, Necip Fazıl'da Büyük Doğu, Nurettin Topçu'da Hakikat Aşkı³³⁴ şeklinde karşımıza çıkar. Karakoç'un hayatını anlamlı ve değerli kılan şey: Bir ömür dünyada ulaşabileceği en ulvi gaye ve gayenin etrafında kenetlenmiş gençlerin huzurunda divan durmayı arzu ettiği Diriliş düşüncesi ve bu fikrin tahakkuku için yapmış olduğu mücadeledir. Hatıralar'dan anladığımıza göre bu fikrin temelleri; Mehmet Şevket Eygi ile birlikte Yeni Ay isimli bir dergi çıkarmaya karar verdikleri yıllarda atılır. O yıllar Tunus'un ve Cezayir'in istiklal savaşı vermeleri münasebetiyle dergiye yazmış olduğu "Bir Milletin Ba'sübadelmevti" adlı yazı Karakoç'ta Diriliş fikrinin oluşumunu başlatır.³³⁵

Bir bakıma Diriliş, geleneğin, bir medeniyetin muhteşem bir şekilde içimizde yeniden diriltilmesi, yaşatılması,³³⁶ yeniden bulunmuş Cennet'e kavuşabilmek³³⁷ Peygamber'in sünnetlerini ihya amacını gütmek demektir."³³⁸

Dergi olarak Diriliş isimli bir hazırlık 1960 Ocak, Şubat aylarına dayanır. Edebiyatta yeni bir hareketin gerekliliği, düşünüşte bir tazelenme ve yenilenmeye ihtiyaç olduğu fikri ve daldığı bir takım metafizik düşünceler, onu Diriliş adlı bir dergi çıkarmaya zorlar. "Diriliş ilk anda ismi yadırganan hortlama gibi dehşet uyandıran bir isim olarak algılanır. Ya da sadece Âmentü'deki gibi, bir hatırlama. Mecazî anlamda, tarihi anlamda dirilişi düşünemiyorlardı. 'Ba'süba'delmevt'in karşılığı olarak 'diriliş'i bulmuştum, 'ölümden sonra dirilme' anlamına. Tabii ki, sadece metafizik anlamda değil, tarihi-sosyolojik anlamda da kullanıyordum."³³⁹

Eserlerinde sık sık kullandığı, eserlerine ad olarak verdiği bu kavramda insan olarak maksadının Hz.Muhammed (SAV).’in şahsıyla özdeşleşen insan tipi olduğu anlaşılır. Bu neslin mutlaka geleceğine inanırken, özelliklerini de şöyle sayar: İyiliği

³³⁴ Nurettin Topçu, Türkiye'nin Maarif Davası,3.bs.,Dergah Yay.,İsatanbul,1997.s.12.

³³⁵ Hatıralar,Diriliş,S.56, 11 Ağustos 1989

³³⁶ Başaran,a.g.m.

³³⁷ Enes.B.Yılmaz,Yolumuzun Üzerinde Bir Yedinci Oğul,Biat,Yazbahar 2000,İstanbul.s.32.

³³⁸ Karakoç,Diriliş Neslinin Amentüsü.s.30.

³³⁹ Hatıralar,Diriliş,S.84,23 Şubat 1990.

emreden, kötülükten alakoymaya çalışan,³⁴⁰ Allah'a, hesaba, öteye inanmış,³⁴¹ ölünceye kadar zulme razı olmayacak³⁴² denli yürekli, doğru iyi ve güzelin bayrağını yere düşürmeyecek bir topluluk olacaktır.”³⁴³ Bu insan Allah'a bağlandığı için özgürdür. Özgürlük, adeta bir sorumluluktur. Allah'a karşı sorumlu olduğu için, kişileri, eşyayı, düşünceleri putlaştırmanın amansız düşmanıdır. (...) Diriliş eri olan insan hakkını ararsa, kendisi için değil, başkalarının haklarının çiğnenmesine yol açılmasın, zulüm, Allah'ın bağışı nimetlere tasarrufta bulunamasın diye arar. (...) Maddeye değil, ruha üstünlük ve öncelik tanır; üne değil hizmet erdemine, kendine değil başkasına öncelik tanır. Eşyada kendi egosunu görmemeye çalışır. O yaşamayı Tanrı'ya tapma aracı olarak anlar ve bu eksen üzere hayatını sürdürür.”³⁴⁴

Bu insandan beklediklerini ise şöyle özetleyebiliriz: “Herşeyi yerli yerine koyacak, bütün geçmişi yeniden değerlendirecek, kafa ve ruhlara doluşturulan putları kırarak, tarihi, edebiyatı, şiiri, musikiyi, mimariyi ihyâ edecek bütün ilim dallarında hakikatı araştırmaktan başka kaygısı olmayan, hakikatten başka kayıt tanımayan gerçek bilginleri arasından çıkaracak, herşeyi bilmeye, öğrenmeye incelemeye meraklı, bütün bunlar için gerekli sabırla donanmış, alçak gönüllü, saygılı, dindar, iyiliksever bir nesil...”³⁴⁵

Bu nesil, mazi ile bağları sağlam, hali anlayan ve istikbalden emin olan bir nesildir. “Geçmişten ne getirebilirse getirecek, bugünü değerlendirebildiğince değerlendirecek ve geleceğe katabildiğince katacaktır.”³⁴⁶

Böyle bir nesli geleceğimizin teminatı olmak babında yetiştirmek ihtiyaçtır. Yoksa aşağıdaki satırların yazarının serzenişinin feryadü figana dönüşeceği zaman yaklaşmıştır. “Kurtuluş Harbi'nden önceki devirde, vatan parçası diye Yemen çöllerine koşan bir gençlik vardı. Zaferden sonraki gençlik için Anadolu'da hizmet teklifi sürgüne gönderilmek manasına geldi.”³⁴⁷

³⁴⁰ Âl-i İmran Suresi 3/110.

³⁴¹ Bakara Suresi 2/281.

³⁴² Âl-i İmran Suresi 3/57,86,94.

³⁴³ Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.27.

³⁴⁴ Sezai Karakoç, Gündönümü, 5.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1995, s.65.

³⁴⁵ Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.70.

³⁴⁶ Karakoç, Diriliş Muştusu, s.107.

³⁴⁷ Topçu, a.g.e., s.19.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.EĞİTİMLE İLGİLİ YAZILARI

Karakoç'un yazdığı yazılarda bu şekilde müstakil bir başlık bulmak mümkün değil. Ancak kullandığı ifadelerden anlayabildiğimiz kadarıyla eğitim konusunda birçok tespitlerde bulunmuştur. Eğitimden gayenin sorumlu ve duyarlı insanlar yetiştirmek olduğunu; toplumu geliştirme ve yüceltmenin ancak böyle mümkün olacağını, aksi halde toplumun sürekli gerileyerek, düşüşe geçeceğini belirtir.³⁴⁸ Gene bir başka makalesinde de eğitimle -insanda var olan müspet ve menfî düşüncelerle ilgili olarak- zararlı düşünceleri yok etmek yerine faydalı düşüncüyü güçlendirmenin hem daha kolay, zaman kullanımı açısından da daha ekonomik olacağını, fitraten de insanın müsbet yanının daha güçlü olduğunu anlatır.³⁴⁹

3.1.EĞİTİM MÜESSESELERİNE BAKIŞI

3.1.1.OKULLAR

Okullarla ilgili olarak, yapısal problemler yanında, kendimize has bir eğitim anlayışımızın olmamasından ve genelde özentî ve taklîdin yapılaşmada önemli etken olduğu bir eğitim sisteminden şikâyet eder. Bu probleme üzûlen mutlaka sadece Karakoç değil. Milletimizin değerleri ile bütünleşen her insan bunun üzerine fikirlerini söylemiştir. İstirabı derinden hisseden Nurettin Topçu: “Mektepler açıldı, bunlarda yeni ilimler okutuldu. Lakin ilim sevgisi aşılınmadı, alimin üstünlüğü ve cemaat içindeki önderliği telkin edilmedi. Çünkü ilme gerçekten inanılmadı. İlim, bizim hayati menfaatlerimiz için vasıta olarak, şekil halinde istismar edilmek istendi; teknik putlaştırıldı.”³⁵⁰ diyerek problemi izah eder.

Bilhassa ülkemizde eğitimle ilgili son yapılan düzenlemelerden sonra, otuz kişilik, bilgisayarlı sınıflar ve iki dil bilen öğrencilerin mezun olacağı okullardan bahsederken biz meselemizin sadece bunlar olduğunu zannettik. Bakalım eğitim sistemimiz üzerine kafa yoran insanlar bu konuda problemin hangi noktada olduğunu söylüyorlar. “Müslüman Türkün mektebi, maarif metafizik, va ahlâk prensiplerini

³⁴⁸ Karakoç, Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.35.

³⁴⁹ Karakoç, Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.37,38.

³⁵⁰ Topçu,a.g.e,s.11.

Kur'an'dan alarak Anadolu insanının ruh yapısına serpen ve orada besleyen, insanlığın üçbin yıllık kültür ağacının asrımızdaki yemişlerini toplayacak evrensel bir ruh ve ahlâk cihazı olacaktır.”³⁵¹ İnsanı sadece şekil olarak ele aldığımız zaman, ona vereceğimiz eğitimin de şekilcilikten öte gidemeyeceği mutlaklıdır. İnsana insan olarak baktığımız da kalabalık sınıfların, yabancı dil bilmemenin problem olması yanında, dini, ahlakı, örf ve adetleri dışlayarak yapılacak eğitim planlamalarının neye mal olacağını bilmek için uzaklara gitmeye gerek yoktur.

3.1.1.1.ÜNİVERSİTE

Gönlünde gençliğe ayrı bir yer ayıran Karakoç'un gençlikle ilgili ümitleri, arzuları hatta hayalleri vardır. Bu ümit, arzu ve hayallerin onu “yitirilen total kültür problemi”³⁵² diye nitelendirdiği kültür erozyonu sebebiyle me'yus eylediği zamanlar olmuş, fakat bu hiçbir zaman sürekli olmamıştır. Neslimizin her basamaktaki eğitimine farklı yazıları ile değinmiş, onların eğitimindeki aksaklığın nihai nokta olan üniversitede olumsuzluklarla ortaya çıkacağı tehlikesini belirtmiştir. “Eğer üniversiteye gelen gençlik, belli başlı çoğunluğuyla, şuurlu ve kültürlü bir gençlik olsa, dışarıdan gelen bu sürüklenişle savaşıma çok daha kolay olurdu.”³⁵³ Gençliğimizin bu kesimiyle ilgili bir bakıma arzu, bir başka zaviyeden de üzüntülerini ifade eden cümleleri ise şöyle; “Klasik musikisini her fırsatta duyup ruhuna geçirmemiş, büyük tarihçilerinin ve yazarlarının eserlerini okumamış, şairlerinin şiirlerini ezberlercesine divanlarla haşır neşir olmamış, medeniyet ve fikirler üzerine kafa yormamış ve bütün bu entellektüellik sorunlarıyla gece gündüz sarsılıp, gönenmemiş bir gençlikten ne beklenir?”³⁵⁴

“Her memleketin birinci kültür müessesesi üniversitedir. Gerek teknik alanda, gerek sosyal ilimler sahasında, gerek matematik ve edebiyat alanlarında birinci söz sahibinin üniversite olması gerekir. Bu yetkiyi kullanabilmesi için de bütün alanlarda, bol sayıda orijinal eser vermiş olması gerekir”³⁵⁵ cümlesi bugün realitede mevcut olmayan, Karakoç'un arzularını ifade eden bir üniversiteye bakışı sergiliyor.

³⁵¹ Topçu,a.g.e..s.13.

³⁵² Karakoç,Varolma Savaşı.s.21.

³⁵³ Karakoç,Varolma Savaşı.s.7.

³⁵⁴ Karakoç,Varolma Savaşı.s.9.

³⁵⁵ Karakoç,Günlük Yazılar II(Sütun),s.88.

Yüksek öğretimle ilgili olarak “Üniversiteler, bilim araştırmaları yapma ve ülkenin ihtiyacı olan uzmanları yetiştirme kurumlarıdır. Üniversiteler, bilim ve araştırma özgürlüğü, mali ve idari özerklik ölçüleri içinde çalışırlar. Özel kesim üniversiteleri kurulması hakkı tanınmakla birlikte, kurulacak üniversiteler, kalite ve milli yarar açısından devlet gözetiminde olacak, devlet üniversitesi standartlarından aşağıda olamayacaktır. Devlet ve özel sektör üniversiteleri, anarşi ve ihtilâl yatağı haline getirilemez.”³⁵⁶ diyerek düşüncelerini DİRİP Madde-30’da zikretmiştir.

“Hür düşünce millî kök ve gerçek aşkından mahrum üniversitelerin kısa zamanda siyaset mahfilleri halini alacağı”³⁵⁷ kanaatiyle bugün bile problem olarak devam eden sıkıntılardan bahsetmektedir.

³⁵⁶ Hatıralar,Diriliş,S.88-89,23-30 Mart 1990.

³⁵⁷ Karakoç,İslâm’ın Dirilişi,s.22.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ESERLERİNDE DİN VE DİN EĞİTİMİ ANLAYIŞI

4.1.İBADETLERİN VE DİNİ REFERANSLARIN FARKLI VE SOMUT ANLATIMI

Bu bölüme Karakoç'un şu cümlesiyle başlamak istiyoruz: "Amaç, maneviyatı somutlaştırmak ve anıtlılaştırmaktır durmaksızın. Amaç, kutsal ve kutlu ile ilişkide mutlu olmaktır. (...) Dünyaya bir saydamlık (şeffaflık) kazandırmaktır.³⁵⁸ İbadetlerin insanlara ve yetişecek nesle anlatımının Din eğitimindeki yeri önemlidir. Anlatımda farklı metotlar kullanılabilir. Karakoç'ta bu metot daha somut, daha sevdirci ve daha kavranabilir bir mahiyet arz eder. Bu konuda nesir ve şiirlerinden örnekler şöyle: "Oruç, namaz, zikir, hac, zekât vahyin, Kur'an yapraklarından insana uzanan elleridir. Kim o ellerden tutarsa, hayat ve ölüm kaymalarından emin olur."³⁵⁹

*Namaz sultan bir at olur
Oruçlar kanat olur
Bütün yollar sırat olur
Kolları bağlanır şeytanın³⁶⁰*

*.....
Üzüm kurusuyla açılmış oruç
Başına çiğ yağmış namaz
Bu fırtınanın önünde
Bunlardan başkası duramaz.*

İbadetlerin insana kazandıracakı güç manevî sahadan biraz da maddî aleme böylece taşınmıştır.³⁶¹ Namaz: Allah önünde olma ruhudur. Her işte, toplumun bütün yaşayışında, (...) insanların birbirlerine, öbür yaratıklara ve tabiata karşı davranışlarında, namazdaki gibi bir duruş.³⁶²

Vahy için, "Allah'ı haber verme ruh halidir. Arı ile bal arasındaki ilgi, vahiy ve peygamber arasındaki ilgiyi açıklar"³⁶³ derken vahyin indirilişi, nübüvvet ve "mutlak hakikatın ebedileşmiş abidesi"³⁶⁴ dediği Kur'an şu ifadelerle anlatılır:

Çöle vahiy indi: dümdüz ol ve hazırlan

³⁵⁸ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I.s.55.

³⁵⁹ Karakoç, Günlük Yazılar II(Sütun).s.293.

³⁶⁰ Karakoç, Şiirler V (Ayınlar/Çeşmeler).s.27.

³⁶¹ Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler).s.24.

³⁶² Karakoç, Yitik Cennet.s.69.

³⁶³ Karakoç, İslâm.s.31.

³⁶⁴ Karakoç, İslâm.s.37.

*Kumları düzelt suyunu damıt ve yellerin bahara dönsün
Bir gün Gelecek Olan'a işaret olsun
Gönlün nişanı bir çocuğa gebesin*³⁶⁵

.....
*Fosforlandı gece vakti ansızın çöldeki tek KİTÂBE.*³⁶⁶

Görünüş olarak insanî hassasiyetlerle inanç noktasının dışında izahı güç gibi görünen kurban kesme ameliyesini,

*Kurban kesilirkenki karanlık
İbrahim'in bıçağındaki karanlık loşluk aydınlık
Keskin ışıık İsmail
İsmail bir çocuk başından serçe geçen
Mavi bir gül nöbeti sertçe geçen*³⁶⁷
şeklinde canlandırır.

Kelime-i Şehâdet de “Kur'an-ı Kerim'de, kökü yerin derinliklerine işlemiş, göğdesi ve dalları göğü tutmuş bir ağaca benzetilen kelime. Göğün bütün mukaddeslerini en açık ve aydınlık şekilde insana getiren büyük söz, muhteşem söz.³⁶⁸, insanları Allah'a, Peygamberlere ve birbirlerine bağlayan ve bu bağı şuur planında tutan açık seçik bir ilâhi mukavelenin kabul kelimesi³⁶⁹, İslâm'ı tanıma ve İslâmca tanınma ve ona katılma kelimesi³⁷⁰, mü'minlerin manevî zırhı³⁷¹, insanları göklere yükselten kutlu bir kartal³⁷² cümleleri ile anlatılır.

Ahiretle ilgili olarak ise, ilk insandan bu yana ahiret inancının olduğunu³⁷³, inanmayan insanın bile -W. James gibi düşünerek- ölümden sonra dirilmeyi isteye isteye hakikat yapacağını³⁷⁴ belirtir. Ahiretin neye gerekli olduğu hususunu “Allah varsa, ki olmalıdır ben olayım, elbet adalet olacak. Ve adalet varsa, bu yıkımlar ve adaletsizlikler, çirkinlikler, ölüm dünyası gidecek, yerine gerçek, ebedi, güzel, adil bir dünya gelecektir”³⁷⁵ cümlesiyle anlatır. Dünyada yapılan çalışmaların, gösterilen gayretlerin tamamının ahiret diye nitelendirdiği ideal ülkeye dönmek için gösterildiğini, orada renklerin karışarak bir renk meydana getirmeyeceğini iki rengin

³⁶⁵ Karakoç, Şiirler VI (Leyla ile Mecnun), s. 19.

³⁶⁶ Karakoç, Şiirler VI (Leyla ile Mecnun), s. 23.

³⁶⁷ Karakoç, Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), s. 10.

³⁶⁸ Karakoç, İslâm, s. 17.

³⁶⁹ a.y.

³⁷⁰ Karakoç, İslâm, s. 17.

³⁷¹ Karakoç, İslâm, s. 18.

³⁷² a.y.

³⁷³ Karakoç, İslâm, s. 19.

³⁷⁴ Karakoç, İslâm, s. 20.

³⁷⁵ Karakoç, İslâm, s. 21.

olacağını, bunların da siyah ve beyaz olacağını³⁷⁶, beyazların Beyazlıklar Ülkesi (Cennet)'e, siyahların da Karanlıklar Ülkesi'ne (Cehennem)'e gideceğini³⁷⁷, Karanlıklar Ülkesi'ne giden insanların da inkar, umutsuzluk ve karanlıklar içinde bocalayanlar olacağını³⁷⁸ söyler. Ölüme, insanın kendisinde bulunan zıtlıklardan kurtulması nazarıyla bakılırken³⁷⁹, yeniden dirilmeye ilgili olarak yerin altında yer kalmayınca ölümler tekrar dirilecektir.³⁸⁰ cümlesiyle dikkat çekilir.

“Oluşun ve yaradılışın mutlak yorumu”³⁸¹ dediği kaderi, Allah'ın, her zaman ve mekanda mutlak tasarruf sahibi olduğu inancının tabii bir sonucu olarak düşünür. Allah'ın teklifine ve gücünün sonsuzluğuna inanan kimse, kadere de kedere de inanmak zorundadır. Yoksa farkında olmaksızın Yaratıcıya ortak koşmuş olur.³⁸²

“Kurt kuş uykuda iken, şehri uyanık ve mü'min tutan, İslâm'dır. Şehrin en yüce noktasından mü'min, Gerçek inanışın ilk ve en umumi prensiplerini, açık ve seçik olarak, bıçak gibi keskin, aşk kadar kudretli, merhamet kadar yumuşak, iş kadar hareketli bir formülü, bir kurtuluş planının ilk taslağını havaya çizer, şehir şahittir. Şehir, çeşmesindeki aydınlık sudan, titrek elektrik direklerine, karatahtasından bahçe hortumlarına kadar bu sesin melodilerini zapteder; şehir, yavaş yavaş değişerek bir insan olur. (...) Hiçbir batıl din, her gün ortalık ışımaya başlarken, insanı ayağa kaldırmağa cesaret edemez. Edememiştir.(...)Dünyanın her yerinde, mü'minler, gerçeği fethe gidiyor.”³⁸³ cümleleri ezanı anlatır. Belki de bu dinlediğimiz değil ama, öyle bir ruh hali ile dinlememiz gereken ezandır.

“Kalemimin yeni ülkesinin ilk konuğu oruç oldu. Her yıl olduğu gibi, vakit erişti ve saat, mucize saati çaldı da ufkumuzda, incecik, gümüşten bir yay halinde, o eskimez, yıpranmaz, kararmaz hilali gördük. Ruhumuzun ta zamanların başlangıcında dost olduğu bu aşk meleşine ne kadar özlem çekmiş olduğunu birdenbire fark ettik. İncecik bir melek kalemi gibi ay çıkageldi ve biz de ona dünden hazırдық zaten. (...) İlk zeytini ağzımıza koyduktan ve zemzemle aşılannmışcasına bir aydınlık kazanmış

³⁷⁶ a.y.

³⁷⁷ Karakoç,İslâm,s.25.

³⁷⁸ Karakoç,İslâm,s.26.

³⁷⁹ Karakoç,İslâm,s.24.

³⁸⁰ Karakoç,İslâm,s.23

³⁸¹ Karakoç,İslâm,s.38.

³⁸² a.y.

³⁸³ Karakoç,İslâm,s.45,46.

olan ilk bardak suyu dudaklarımıza yaklaştırdıktan sonra, birdenbire gözümüze ilişir ki, ay büyümüştür. (...) Orucun ilk günü, kararmaya yüz tutmuş kalpte küçücük beyaz bir benektir, ilk günkü hilal gibi ince bir göz kırışıdır.”³⁸⁴ Sıraladığımız bu cümleler ibadet düşüncesi ve ibadetle ulaşılan neş’eyi ifade etmesi açısından önemli. “Samanyolu ziyareti, bir kuşluk gibi, ağaçların arasından, kuş seslerinin marul içi tazeliğindeki bebensî sevinçlerinin içinden GÜNEŞ NEŞESİ’nin yürüyerek insanları kuşatışı gibi gelen Oruçtur.” (...) “Dini yaşayışın en konkre hali oruçladır. Deniz balık için ne kadar canlı ve kaçınılmazsa ve onu ne kadar içine almış kuşatmışsa, dinin insanı zaptetmesi, insanın tabiat üstüyle reel bağlantı kurması onunladır.” ³⁸⁵ Biraz dünyevî biraz da metafizik duygularla orucun anlatımı. Oruca “üç boyutlu dünyadan bizi kurtaran, manevî mutlulukların en büyüklerinden biri olarak, ekmekteki kutluluğu ve bereketi, hazdaki ve lezzetteki ak ve kara yanları, yoksulluktaki zenginliği ve zenginlikteki yoksulluğu, eşyanın içindeki fikir ve şuuru, zikir ve ekonomiyi gösterir bize”³⁸⁶ şeklinde farklı bir yaklaşım.

İbadetin farklı ifadelerle anlatımı, Karakoç’un eserlerinde önemlidir. Haccın mü’minler için her yıl toplanan bir kongre olduğu hususu sıkça duyulmasına rağmen, oruç için şu cümleler ilginçtir: “Oruç; insanın katıldığı, her ay katıldığı bir ruh şölenidir.”³⁸⁷, Oruçlunun oruç olduğu vakitte hayatının en güzel, en taze ve en sevimli anında olduğunu “Güneş bir dağın yarığında çıkarken, bir gül açılırken, bir çocuk okula başladığı an; bir insan şehid olduğu vakit; su kaynağından çıkarken neyse, mü’min de oruçta o.”³⁸⁸ cümleleriyle anlatır.

O’na göre ibadetin şuursuz ifa edilişi kabul görmez. “Alışkanlıkların bir elastikliği vardır. Onu canlılığını kaybetmiş yaşama parçaları haline geldi mi, iç güdünün üstünü çok kalın bir kül tabakası örttü mü, insan için tehlike baş gösterir.”³⁸⁹ “Takva amaçlı, metafizik kıyılı, tarih ve toplum yolculuğu”³⁹⁰ dediği Hac: “Mekanı tayin edilmiş, merasimdir. Kâbe, merasim ve ibadetlerin kopmaz yeridir. Yoksa gayesi değil.(...) Her yıl yüz binlerce mü’min, Mekke’ye gider, orda nefisten soyunur, şeytanı

³⁸⁴ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun).s.7.

³⁸⁵ Karakoç, İslâm.s.50.

³⁸⁶ Sezai Karakoç, Ruhun Dirilişi,6.bs.,Diriliş Yay.,İstanbul,1995.s.91.

³⁸⁷ Karakoç, İslâm.s.50.

³⁸⁸ Karakoç, İslâm, s.53.

³⁸⁹ Karakoç, İslâm,s.65.

³⁹⁰ Karakoç,Unutuş ve Hatırlayış.s.11.

gözle görmüşçesine teşhir eder ve taşlar, sonra milyonluk tek gönül halinde Allah'ın önünde eğilir.³⁹¹ şeklinde izah eder. Bir başka ifade ile hac şöyle anlatılır: “Kâbe çevresinde yapılan Allah'a yönelik töreni. Ve her tören gibi belli kural ve şartları, biçim ve özü var. İşin can alıcı noktası, ibadetin Tanrı için olduğunu unutmamak. Yoksa, taş ve binanın kendileri değil esasta elbet ibadet konusu.”³⁹² Aynı yerde çok önemli bir problemi de dile getirir ve neden Kutsal Medine veya Mekke değil de Münevvere (aydınlanmış) ve Mükerreme (iyilikler beldesi) kullanıldığını izah ederek; Allah'tan başka kutsilik izah edilecek varlık olmadığını anlatır.

Tevbe konusuna, Hz.Adem'in Cennet'ten çıkarılışına farklı bir zaviyeden bakan Karakoç, sevgiye özlem katılması için (Cennet'ten çıkarıldıktan sonra) tevbenin gerekli olduğuna, Adem'in bu özleminin zirveye çıktığı anda da tekrar vuslata erdiğine değinir.³⁹³

Din Eğitiminin temeli, eğitilen şahsın mensup olduğu dinin temel kaynakları olmalıdır. Kaynaklar da mutlaka itiraz edilen değil, itibar edilenler olmalı ve eğitilen şahsa göre seçimler yapılmalı. Karakoç, bu hususta Peygamber kıssalarına sıkça müracaat eder. “Karınca Süleyman'a hikmet dersi verdi.”³⁹⁴ Küçük dünyanın yılmaz işçisi, Büyük Dünyanın Saltanatını elinde tutana verdi dersini. Tâ ki Yaratanın gücü belli olsun, anlaşılın istendi. Bunun gibi, Sinek de Nemrud'un karşısına çıktı. Bir fark var arada: karıncanın işi uyarıydı, bir öğüt. Saygı sevgi dolu bir öğüt. Ama sineğin görevi, Nemrud'u cezalandırmak³⁹⁵, hatta onu yok etmektir.”³⁹⁶

Müslümanın hayatını devamlı yolculuk olarak düşünmesi sebebiyle, İslam'ın emrettiği her şey yolculuk olarak görülür. Miraç bir yolculuktur, hicret bir yolculuktur, ibadetler bir yolculuktur. Kısaca müslüman yolcudur, hicret adamıdır, muhacirdir, yolun sonunda yaptıkları ile Allah'a ulaşacaktır. Bu noktada batılıya da şu cümleyi kullanır: Batılı yolcu olabilir, ama hicret adamı olamaz. Karakoç'a göre batılı bu düşüncesiyle dünyaya kendini yerleşik sanar, problemlerle boğuşur.³⁹⁷

³⁹¹ Karakoç, İslâm, s.69,71.

³⁹² Karakoç, Unutuş ve Hatırlayış, s.7.

³⁹³ Karakoç, Yitik Cennet, s.23.

³⁹⁴ Neml Suresi 27/18.

³⁹⁵ Yaptığımız çalışma neticesinde ne Tefsir ne de Tefsir'de İsrâiliyyât kitabında bu hikâyeye rastlanmıştır.

³⁹⁶ Karakoç, Yitik Cennet, s.58.

³⁹⁷ Karakoç, Kıyamet Aşısı, s.24.

Ashâb-ı Kehf Karakoç'a göre, uyutulduğu zaman, yaşadığı devir insanlarından üçyüz yıl ileri bir seviyede yaşıyordu. Allah onları bu aradaki farkın kapanması için uyuttu. Bu da zaman üzerinde bir mucizedir.³⁹⁸ Bir başka eserinde³⁹⁹ Ashâb-ı Kehf'in uyutulmasını o devirde toplumda adaletin olmayışına bağlar. "Kehf Kıssası'nın kökünde adalet problemi saklıdır. Allah zulme batık bir dönemde, her türlü atılımı yaparak faydasız yere hayatlarını yitirecek bir takım genç inanmışlara, yüzyıllarca süren bir uykuyu bir gök lütfu olarak gönderdi. (...) Adaletin yokluğu; geçici bir ölümü bile lütuf haline getirmektedir. Mağaranın karanlığını gün ışığına tercih ettirmektedir."

Hz. İbrahim'in tekrar dirilme⁴⁰⁰ ile ilgili mucizeyi yaşadığı an, sanki insanların mahşerde toplanmaları ile aynı şekilde anlatılır.⁴⁰¹ Onda ölüm yokoluş değil, ülküsünü ölümden sonra da kaybetmeden vuslata erme halidir.

Bayramlar da bir başka bakışla anlatılır. Onun gözünde Ramazan bayramı "Yılın bayramı", Kurban bayramı ise, "Tarihin bayramı"dır. Oruçta, müslüman tabiatla hesaplaşmasını yapar. Ramazan bayramı da tabiatı yenişin bayramıdır. Kurban bayramı ise, tarihi yaşamının yemişi. Ve bu iki bayramla, müslüman, tarihi yüklenmiş ve tabiatı yenmiş⁴⁰² olarak Yaratıcı'nın karşısına çıkacaktır.

Topluma bakışındaki farklılık gibi, ibadethane düşüncesi de oldukça değişiktir. Camilerin bugün Peygamber zamanında olanın zıttına, toplumla içiçe olmaktan uzak, diğer din tapınaklarıyla fonksiyon olarak farklı olmasına rağmen camilerin onlar gibi değerlendirildiğinden bahseder. Camilerin yüzünün bu dünyaya dönük olduğunu, ahirete dönük olmadığını söyler. Arzu ettiği cami ise şu cümle ile özetlenir. "Hayatın her şubesine ışık tutan bir cami."⁴⁰³ Başka bir eserinde⁴⁰⁴ ise "asıl cami taşla, tuğlayla örülmüş mekân parçası değil, onun ruhunu meydana getiren müslümanlar topluluğu, cemaat dediğimiz inanmışlar topluluğudur." diye nitelendirdiği cami ile maksadın ibadet şuuru ile bir yerde toplanmak olduğunu, şuursuz birliklerle cami oluşturulamayacağını belirtir.

³⁹⁸ Karakoç, Kıyamet Aşısı, s.58.

³⁹⁹ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s.130

⁴⁰⁰ Bakara Suresi 2/260.

⁴⁰¹ Karakoç, Hikayeler I (Meydan Ortaya Çıktığında), s.10.

⁴⁰² Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s.197.

⁴⁰³ Karakoç, Günlük Yazılar II (Sütun), s.361,362.

⁴⁰⁴ Karakoç, Günlük Yazılar III (Sur), s.96.

4.2.İSLÂM'IN AKTÜELLEŞMESİ

Aktüalite dini tebliğde ve din eğitimi vermede gözardı edemeyeceğimiz önemli unsurlardandır. “Bugünü etkileyen geçmişi incelemek suretiyle günümüzde yapılması gerekenleri ortaya koyma esasına dayalı olma düşüncesi”⁴⁰⁵ diye veya güncel olma olarak tarif edilen aktüaliteyi zımnen Kur’andaki zikir⁴⁰⁶ ve ibadette⁴⁰⁷ devamlı olma ile ilgili âyetlerin manalarında bulmak mümkün. Bunu unutulmamak, hatırlanmak olarak düşündüğümüz zaman; dinin gündemde olması referans noktasında önemlidir.

Karakoç da İslâm’ın sürekli olarak aktüalitede yerini alması gerektiğini düşünür. “Hakikatın tam anlamıyla çağda yansır olması. (...) İslâm yaşantısına hayran olmakla yetinmemeli, o yaşantıyı bugün de gerçekleştirmeyi görev bilmeli”⁴⁰⁸ cümleleri ile bu arzusunu ifade eder.

Müslüman yaşayarak ancak dininin aktüel olmasını sağlar. Yoksa hayatımıza girmeyen din nasıl gündemde tutulabilir? Buna cevabı da şudur: “Her müslüman önce, kendi iç dünyasında müslüman olmalı, fakat ondan ayrılmaz bir şekilde toplum içinde ve toplum olarak müslüman olmayı şart olarak idrak etmeli.”⁴⁰⁹ Bu değerlendirmeden sonra inanan devamlı olarak Allah’ı gündemde tutacak fırsatlar bulacaktır. Karakoç’ta bu da dini anlatmada farklı bir metod olarak görünmektedir. Sonbahar ve İlkbahar arasındaki görünürde zıtlığı doğmak ve ölmekle karşılaştıran Karakoç, tabiattaki bu oluşa insanı Allah’a götüren bir yol olarak bakar. Dünyanın varoluşundan beri bu yokoluş ve tekrar diriliş düşünen insanlar için dinin daima gündemde olması gerektiğinin ifadesidir.

Bu yaz bu insan hamd olsun

Sonra öldürüp yeniden yaratana

Sonra tekrar öldürecek olana

.....

Yaratılışa dönmüşümdür her baharla

*İlk yaratılışa.*⁴¹⁰

⁴⁰⁵ Doğan,a.g.c.,Aktüalite md.

⁴⁰⁶ Cuma Suresi 62/9

⁴⁰⁷ Bakara Suresi 2/21

⁴⁰⁸ Karakoç,Diriliş Neslinin Amentüsü,s.27.

⁴⁰⁹ Karakoç,Diriliş Neslinin Amentüsü,s.28

⁴¹⁰ Karakoç,Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler),s.68,78.

4.3.HAYRA ULAŞMADA YAPTIĞI VURGULAR VE HAYRA ULAŞMA YOLLARI

Kur'an'da hayır kavramı âyetlerin bağlamı içerisinde bütün olarak incelendiği zaman Allah'ın muradının "tevhid" olduğu anlaşılmaktadır.⁴¹¹ Karakoç'un hayra ulaşmada yaptığı vurguların çıkış noktası da tevhiddir. İzah ediş tarzına baktığımız zaman bunu anlamak mümkün olacaktır.

"Bu dünyanın eksikliği bize, başka bir dünyanın, mükemmel bir dünyanın varlığını hal diliyle söylüyor"⁴¹² ifadesi dünyanın tatmin olma makamı ve mükemmele ulaşma mekanı olmadığını vurgular. Bu bir küçümseme hadisesi değildir.

Kadir gecesinin gizlenmesinin sebebinin gecenin kutsallaştırılmaması, putlaştırılmaması olduğunu, insanlar gibi gecelerin de ilâhlaştırılmamasının gerektiği ifadesi de tevhide yapılan vurgudan başka bir şey değildir.⁴¹³

Vücudun ruhun buyruğunda olması, ruhun da mutlak aleme başını uzatması ve ordan soluk alması gerektiğini belirtir. Allah'a inanan insanın özgür olduğuna inanır. İnsanı köleleştiren ve Allah'tan uzaklaştıran eşyanın esaretinden ancak Allah'ın kurtarabileceğini kabul eder. İnsanı özgür kılan ancak Allah'tır. Tanrısız yaşanamayacağına inanır ve böyle bir hayatın ruha sıkıntı vereceğinden bahseder.⁴¹⁴

Hayrı, özellikle Tevhid anlamıyla özdeşleşmiş bir biçimde eserlere serpiştirir.

*Aç kalmaktan öte yok mu hafakanın
Karşılıksız çarpmayı bilmez mi senin kalbin
Karşılıksız çalkalanmaz mı senin kanın
Sen iyiden iyiye gelmişsin oyununa şeytanın*⁴¹⁵

Toplumun çıkarını kendi çıkarının önünde gören bir hayır anlayışı vardır. Kişinin toplum menfaatlerini zedeleyici davranışlardan kaçınması gerektiğini vurgular. Ona göre her müslüman işe herşey Allah içindir diyerek başlamalı.⁴¹⁶

Hayra ulaşmada tavsiye ettiği önemli unsurlardan birisi de nimetin değerini bilmektir. Şu cümle de bu açıdan önemlidir: "Müslümanların çöküş yıllarında, nimete verilen değer en mücerredinden en müşahhası olan ekmeğe doğru bir küçülme, bir büzülme,

⁴¹¹ Bakara Suresi 2/54

⁴¹² Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s.64.

⁴¹³ Karakoç, İslâm, s.73.

⁴¹⁴ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s.8.

⁴¹⁵ Karakoç, Şiirler V (Ayinler /Çeşmeler), s.24

⁴¹⁶ Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, s.52..

bir gerileme belirtir. Git git yalnız ekmeğe olan saygı kalmış öbürlerine olan saygı ortadan kalkmıştır.”⁴¹⁷

“Varoluşumuzun bahası nedir, bunca nimetler yoksa karşılıksız olarak mı bize bahşediliyor, her varlık kendisine verileni fazlası ile ödüyor, insan mı bundan muaf tutulacak? sorusuna “insanın bahası amellerinin değeridir”⁴¹⁸ cevabı ile amellerin hayra sevkmedeki öneminden bahseder. Yani insanın değeri amelinin değeri kadardır.

İnsanlığın probleminin tevhid noktasında yanlışlardan uzaklaşmak ve böylece güzele varmak olduğunu belirtir. “İnsanlığın problemi sadece eylem bozukluğundan ibaret değil. İnsanoğlu, inançlarından başlayarak düşünce, estetik dünyasını da yeniden gözden geçirme, yıkıntıları ayıklama, yapıyı yeni baştan kurmak zorunda. İnanca yeniden eski büyük ve temel yerini vermek gereğinde insanoğlu.”⁴¹⁹ Bunun da ancak, insanın bakış açısını üç perspektifle değiştirmesiyle başarılabileceğini söyler. Bunların da birinci perspektif, Allah’a bakışı, ikinci perspektif, kendine bakışı, üçüncü perspektif ise, eşyaya bakışını mutlaka değiştirmesi gerektiği şeklinde formüle ederken izaha devam eder; sağlıklı bakışları kaybetmemek, eşyaya ve kendine köle olmamak, Yaratıcıyı unutmamakla gerçek insan olma özelliğini koruyabilecek olan insan, sürekli olarak bu ruh dirilişini yenilemek ve tazelemek zorundadır.⁴²⁰

“Çağın en büyük ruh problemi olarak fizikötesi inanç yokluğu problemini kabul eder. Hatta insanoğlunun sonraki bir hayata inanmayı tümüyle yitirdiği anda, bir daha geri dönülmesi mümkün olmayan dipsiz ve sonsuz uçurumların karanlığına yuvarlanacaktır”⁴²¹ ifadesini kullanır ki, bu ahiret inancı olmadan hayatın anlam kazanamayacağını ve hayra ulaşamayacağını ifadesidir.

Ölümü hatırlama ve mezarlıkları ziyaret konusuna farklı ve ikaz edici bir üslupla yaklaşan Karakoç bunu şöyle dillendirir: “Onlar unuttular ‘belge’lerin gününü tayin edenleri...Mezarlık kentini küçümsediler. Yer sarsıntısından zaman zaman

⁴¹⁷ Karakoç,Kıyamet Aşısı.s.32.

⁴¹⁸ Karakoç,Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I.s.7.9.

⁴¹⁹ Karakoç,Çağ ve İlham II.s.11.

⁴²⁰ Karakoç,Çağ ve İlham II.s.19.

⁴²¹ Karakoç,Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II.s.23.

yıkılan kentlerin dramını görürler ve anlarlar da, ağlar ve sızlarlar da umursamazlar, düşünmezler bile.”⁴²²

Bazı kavramlara da bu noktada yer verir. Ona göre tevekkül: Allah’ın bizim için takdir ettiği hayatın hakkımızda daha hayırlı olduğunu kabul etmektir. Takdir edilen hayat, çileyle dolu bir hayat olsa, muhtemel başka hayatlardan daha değerli olacağına tam inanç demektir.⁴²³

İnsan için değerli olan insanın kendisidir, yoksa sürekli başkalarını eleştirmek, başkalarında hatalar aramak, kendini unutmak değildir. Böyle yapmak kum saati gibi kendi hayatını boşaltıp yerine başkalarının hayatını doldurmak demektir ki bu da kendini ölü haline getirmek sonucunu doğurur. Bu cümleler Karakoç’un insana bakışı ve onu hayra sevketmede önemli ifadeleri.⁴²⁴

Sanırım hayra ulaşmada sabrın önemini belirtmeye gerek yoktur. Zira Kur’an’da hayır ve sabır yan yana zikredilirken⁴²⁵ bu yanyana oluşun bir tesadüf eseri olmadığını kabul etmek lâzım. Sabır bir bakıma hayra ulaşmada çekilen ya da çekilmesi gereken sıkıntıların bileşkesi durumundadır. Karakoç bunu çok genel olarak şöyle ifade etmektedir: “Sabır, tabiat ve eşya ile olan ilişkimizde, kıran kırana kavga düşüncesinin ötesinde, ÜST BİR KARAR’ın varlığından haberli oluştan gelen güçle, içten aydınlanmış bir birikiştir. İçten aydınlanıştır sabır. İçte doğuşla kıvamlanmış bekleyiştir.”⁴²⁶ İfadeleri biraz daha özde şöyle de kullanmak mümkün olsa gerek. Sabır insanın hem kendisiyle, hem de çevresiyle barışık olma halinin ifadesidir.

4.4.EĞİTİMDE DİNİ YAPILANMA

Karakoç’un mutlak tanrı inancının ilk insanla birlikte yeryüzüne indiğini bunun şeytansı duygularla yozlaştığını kabul etmesi ve insanların inanma ihtiyacı içinde olduklarını savunması⁴²⁷ bizi din eğitiminin mutlaka verilmesi gerektiği sonucuna ulaştırır.

⁴²² Karakoç,Hikayeler I(Meydan Ortaya Çıktığında),s.9.

⁴²³ Karakoç,Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II,s.90.

⁴²⁴ Karakoç,Diriliş Muştusu,s.18

⁴²⁵ Asır Suresi 103/3

⁴²⁶ Karakoç,Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.33.

⁴²⁷ Karakoç,Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I,s.41

Din Eğitiminin kurallar ve prensiplerle yapılabileceğini düşünür. Bunu daha da genişleterek kural ve prensiplerin sadece düzenleyen, eğitimi belli noktalara kanaliz eden değil, aynı zamanda ruh veren, yani eğitilenin sadece kendisinin uymak zorunda kaldığını hissettiği bir husus olmaktan çok, uyduğu zaman huzur bulduğu, kendisini mes'ut hissettiği noktaları ihtiva etmesinin gerekliliğini belirtir. Bunun aksini “zulüm iskeleti” olarak nitelendirir. Karakoç yukarıdaki satırlarda da görülebileceği gibi eğitimde ruhi bir boyutun olduğu kanatindedir ve dini yapılanma teşekkül ettirilirken ruh faktörü altyapı, temel olarak kabul edilir.⁴²⁸ Bir açıdan Peygamberler Tarihi gibi kaleme alınmış Yitik Cennet'te ruh yanı da olan yasalara uyan toplumun Cennet'i bulacağını, bunların da Yitik Cennet'in yasaları olduğunu savunur.⁴²⁹

“Dünya, yeryüzü, ruhun, diriliğin bütün şartlarını eksiksiz yaşayabileceği bir iklimi sürekli olarak barındıramaz yüreğinde ve üstünde.”⁴³⁰ Dünyaya böyle bakan ve nefsin dünyada tatmin olamayacağını belirten ve güzel bir tespit yapan Karakoç, dünyayı “yaşamının kiralık yanı. Bir nevi aspirin”⁴³¹ diye anlatır. Tatmin olma noktasında dünya ile zayıflayan bağların olması gerektiğini vurgular.

İnsanların neyi, ne zaman, nasıl öğrenecekleri Din eğitimi açısından çok önemlidir. Doğrular bazan yanlışlarla karışır, ayırt etmek güçleşir. Hz. İbrahim'in misaliyle onun fani varlıkları ayıklayarak baki olan Allah'a ulaşmasını eğitimde seçiciliğin önemi açısından vurgulama yapar.⁴³²

Okullarda sınıfların daha alt birimlerde bölümlere ayrılarak edebiyat sınıfı, tarih sınıfı, din ve ahlak sınıfı, coğrafya sınıfı gibi sınıfların oluşturulmasını tavsiye eder. Din ve ahlâk sınıfında tefsir ve hadis kitapları okutulması görüşündedir.⁴³³

Ebeveynin çocuk eğitiminde örnek olma yönüne bir kurban bayramı hatıra gibi özetlenirken, Bayram Namazı insanı dünyadan koparan ilâhi, sessiz bir musikiye gidiş⁴³⁴ olarak anlatılır.

Karakoç örnek olarak sunulacak şahısların tercihinde de dikkatlidir Zira örnek şahısların mesajı ile ruhlara hitap edilecek ve muhatap bunu kabul edebilecek.

⁴²⁸ Karakoç, Düşünceler I.s.8.

⁴²⁹ Karakoç, Yitik Cennet.s.77-78.

⁴³⁰ Karakoç, Ruhun Dirilişi.s.7.

⁴³¹ Karakoç, Hikayeler I(Meydan Ortaya Çıktığında),s.17.

⁴³² Karakoç, Ruhun Dirilişi.s.26.

⁴³³ Karakoç, Düşünceler I.s.37.

⁴³⁴ Karakoç, Düşünceler I.s.8.

İnsanlara örnek olarak sunduğu ve gençliğe tanıtılmasını tavsiye ettiği şahıslar arasında İmam-ı Gazâlî, Muhyiddîn-i Arabî, Mevlâna, Fuzûlî, Bâkî, Nefî, Şeyh Galip vardır.⁴³⁵

Hiz. Yusuf'un hayatını genel çizgili ebedi bir model olarak anlatır. Ona göre her müslüman Hiz. Yusuf'un hayatını iyi okumalı ve safha safha algılamalıdır.⁴³⁶

Dini yapılanmada bid'at ve hurafeden kaçınılması hususunu "Ben hiç ruh çağırmadım" diyerek belirtir.⁴³⁷ Hurafelere itilişin sebepleri üzerinde de duran Karakoç din alanındaki toplumsal kokuşmanın insanları bid'at ve hurafelere itebileceğini belirtir. "Şehirde sefalet artmış, politika kızıışmış, ihtiras birbirinden ayrılmazcasına siyaset ve devlet adamlarının ruhunu sarmış, zengin muhitler gelmekte olan yenilgiye hazırlanmanın telaşı içinde kozmopolit çevreye kurtarıcı gibi sarılmış, camiler ve tekkeler daha çok dolar boşalırken halk kurtuluş için umudun her türlü tabiatüstü imkanlarını dahi yoklar olmuştı. Gereğinde bir meczubun sözü kulaktan kulağa yayılıyor..."⁴³⁸ Oysa inanılacak sözü ve yaşanacak fiilleri örnek alınacak şahıslar ve metod şudur: "Peygamberler, sahabe, Havâîler, Ashâb-ı Kehf zamanı. Asıl zaman, onların zamanı. Sen hangi zamanda olursan ol, olduğun zamanı, onların zamanına bitiştir, onların zamanına dönüştür. Durmadan kendi zamanından o zamana pencereler aç. Onların zamanındaki ebedi bahar ve dirilik havası, o pencerelerinden senin zamanına dolsun. Zamanını onların zamanıyla, kendini onlarla dirilt, ruhum."⁴³⁹

İbadetler belli hareketlerin tekrarı olmaktan kurtarılıp, içten gelen bir öz ve ifade ile ruhunu dini hakikatına ulaştıracak hareketler olmalı.⁴⁴⁰

Din eğitimi açısından cemaatlere bölünmenin sakıncasını ve liderlerinin düştüğü yanlışları vurgular. "İslâm, itikada, itikat da cemaat için bir inanış muhtevasına indirgendi. Ufak ufak bir çok cemaat var bugün. Bu cemaatleri yönetenler de sınırlı bir kültür düzeyinde olduklarından gidişin fecaatini değerlendiremiyorlar, ellerindeki maddi imkanın oportünizmini yaşıyorlar."⁴⁴¹

⁴³⁵ Karakoç, Varolma Savaşı, s. 21.

⁴³⁶ Karakoç, Ruhun Dirilişi, s. 23.

⁴³⁷ Karakoç, Hikayeler I (Meydan Ortaya Çıktığında), s. 15.

⁴³⁸ Karakoç, Hikayeler I (Meydan Ortaya Çıktığında), s. 42.

⁴³⁹ Karakoç, Makamda, s. 28.

⁴⁴⁰ Karakoç, Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II, s. 49.

⁴⁴¹ Karakoç, Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I (Başyazılar), s. 148.

Geçmişte Ramazan ve Kurban Bayramlarında çıkarılan Bayram Gazetelerinin kadrosunda Diyanet Teşkilatının da görev alması⁴⁴² gerektiği gibi bir ihtiyaçtan bahsetmesi, topluma dinin ehil insanlar tarafından anlatılmasına verilen değer açısından önemlidir.

4.5.DİN EĞİTİMİNDE TEMEL HEDEF

Dinin doğru anlatılması zamanımız insanının en önemli problemidir. Bu sadece İslâm inanılarının değil, Tevhid çıkışlı bütün dinlere tabi olanların ortak problemi. İnsanların ilahileştirilmek yerine ilâhlaştırılması belki de bunların en önde geleni. İnsanları peygamber bile olsa ilâhlaştırmanın sonunda, o insanı ulaşılmaz kılacağı ve insanüstü hale getireceği aşikar. Bu hatalar, her üç Semâvî Din salikleri tarafından da işlenmiştir. Belki gidiş yolları farklı ama varılan nokta aynı. “Put a kul olmak esarettir. Yaratıcıya, Tanrıya, has ismiyle Allah’a kul olmak hürriyettir. Gerçek hürriyettir.”⁴⁴³ İnsanın nefesine, eşyaya, dünyaya ya da Allah’tan başka herhangi bir varlığa kul olmayan bir hayatı yaşayarak, dindar bir insan olması din eğitiminin temel hedeflerinden birisi bu cümlelerle belirtilir.

Kendisiyle hesaplaşabilen, ruhunun güzellikleri ile nefsinin kötülükleri, günah duygusu arasındaki mücadeleyi kazanan insanın mücadele problemi.⁴⁴⁴ Öğretilmesi gerekenler olarak ele alınır.

İnanan insanların aynı amaca yöneldiklerini sanmalarına rağmen, bazan zıt istikamete doğru kaymaların olabileceğini, bunun için de toplumda sık sık amaç araştırması yapılması gerektiğini bunu da ancak düşünür ve yazarların yapabileceğini⁴⁴⁵ ifade eder.

Örnekleme yoluyla anlatım, eserlerinde sıkça başvurduğu usüllerdendir. Buna; ibadetleri, sanatı, şiiri ve eğitimle ilgili problemleri anlatırken de başvurur. İsrâfi ve cimriliği; her ikisinin de götürdüğü sonuca bakarak nankörlük olarak nitelendirir. Cimri: Aracı amaç yerine koymuştur, mürşifse amacı araçlaştırmıştır, aracın da hakkını unutmuştur.⁴⁴⁶

⁴⁴² Karakoç, Günlük Yazılar II(Sütun),s.73.

⁴⁴³ Karakoç, Ruhun Dirilişi,s.47.

⁴⁴⁴ Karakoç, Ruhun Dirilişi,s.82.

⁴⁴⁵ Karakoç, Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.154.

⁴⁴⁶ Karakoç, Günlük Yazılar IV (Gün Saati),s.130.

SONUÇ

Toplumların huzurlu ve geleceklerinden emin olmaları ancak kendi değerleri doğrultusunda eğitebildikleri insanlarla mümkündür. Eğitim imkanımız olduğu halde eğitilemeyen insanın bizim insanımız, eğitilemeyen neslin de bizim neslimiz olduğunu kabul etmekte zorlanırız. İnsanları inandıkları din konusunda eğitmek, eğitilen kadar eğiten ve kullanılan metod açısından önemlidir. İnsanların iç dünyalarıyla ilgili gerek doğuştan getirdikleri, gerekse eğitimle kazandırmayı gaye edindiğimiz özelliklerin hatalı metod ve bilgilendirme sonucunda yanlış yöne ve maksada kanalize edilmesi daha sonra çok daha fazla gayret sarfederek düzeltmemizi gerektirecek, belki bu konuda başarısız bile olunabilecektir. Eğitemediğimiz ve ihtiyaçlarını karşılayamadığımız insanımızın zamanla bize yabancılaştığını günlük hayatımızda müşahedelerimizle görebiliriz.

Çalışmamızda bir nesli eğitim gayesi ile yola çıkan, zaman zaman olumsuzluklara rağmen bu gayretini, sürdüren, düşünce ve fikir adamlarımızdan birisini örnek tip olması hasebiyle anlatmaya çalıştık.

Hayatını, çevresini, etkilendiği insanları, sanat, din, medeniyet anlayışını, bir nesil yetiştirme uğrunda yaptıklarını, katılmadığımız noktaları da zaman zaman ifade ederek, olabildiğimiz kadar objektif kalmak kaydıyla Sezai Karakoç'u anlatmaya gayret ettik.

Hayatı ve eserlerini incelediğimizde Karakoç'un anlaşılması zor bir şahsiyet olduğunu ve bu zorluğun eserlerine de yansıdığını gördük. Bu zorluklarla çalışma yapılmıştır.

Hakkında çalışma yapan insanlarla kısa da olsa görüştük, onların yaptıkları çalışmalardan istifade ettik. Zaman zaman sohbetlerde onu okuyan insanlar tarafından, hakkında söylenen sözlerden bahsettik. Genellikle hazırlığımız süresince Karakoç'la ilgili olarak çıkan yazıları takip ederek lüzumlu gördüğümüz noktalarda okuduklarımızı aktardık.

Aynı ideal uğrunda aynı çatı altında yaşadığı insanlarla zaman azlığı sebebiyle görüşemedik. Bunu belirttiğimiz gibi çalışmamızın eksikliği olarak görüyoruz. Görüşmeler yapabilseydik, çalışma daha faydalı olurdu.

İnsanlara örnek olan ve onları düşünceleri ile peşlerinden sürükleyebilen şahsiyetlerin tarafsız bir bakış açısıyla araştırılması, hem el'an yaşayan insanlara hem

de gelecek nesillere halimizi ve istikbalimizi anlamada faydalı olacaktır. Bu şahısların çalışma yaptıkları alan, dinle irtibatlı bir saha olduğu zaman, dinin doğru anlaşılmasında yapacağı katkılar çok daha fazla önem taşımaktadır.

Din anlatılırken olabildiği kadar somut ve bize doğru bir anlatımın, küçük yaşlarda din kavramının anlaşılmasında yardımcı olacağını Karakoç'un eserlerinden örneklerle vermeye gayret ettik.

Mükemmel olan dinin basit ve bayağı bir anlatımı dinin güzelliği ile bağdaşmaz. Dini yanlış anlarsak insanı yanlış anlarız. Yanlış anlaşılan insanla da dünya sulh ve sükûna eremez.

BİBLİYOGRAFYA

A.ANA KAYNAKLAR

- KARAKOÇ, Sezai, Çağ ve İlham I, 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1987.
----- , Çağ ve İlham II, 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1986.
----- , Çağ ve İlham III, 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1986.
----- , Çağ ve İlham IV, 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1986.
----- , Çağdaş Batı Düşüncesinden (Çeviriler), Diriliş Yay., İst., 1997.
----- , Diriliş Neslinin Âmentüsü, 7.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Düşünceler I, 2.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Düşünceler II (Kurumlar), Diriliş Yay., İst., 1997.
----- , Diriliş Muştusu, 3.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Edebiyat Yazıları I, 2.bs., Diriliş Yay., İst., 1988.
----- , Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Ötesi I, 2. bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Ötesi II, Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Ötesi III, Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Gündönümü, 5.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Günlük Yazılar I (Farklar), 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Günlük Yazılar II (Sütun), 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1989.
----- , Günlük Yazılar III (Sur), 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1986.
----- , Günlük Yazılar IV (Gün Saati), Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Hikayeler I (Meydan Ortaya Çıktığında) 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Hikayeler II (Portreler), 2.bs., Diriliş Yay., İst., 1988.
----- , İnsanlığın Dirilişi, 5.bs., Diriliş Yay., İst., 1987.
----- , İslâm, 7.bs., Diriliş Yay., İst., 1997.
----- , İslâm'ın Dirilişi, 7.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü, 9.bs., Diriliş Yay., İst., 1987.
----- , Kıyamet Aşısı, 6.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Makamda, 3.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Mehmet Âkif 7.bs., Diriliş Yay., İstanbul, 1996.
----- , Mevlâna, Diriliş Yay., İst., 1996.
----- , Ruhun Dirilişi, 6.bs., Diriliş Yay., İst., 1995.
----- , Şiirler I (Hızır ile Kırk Saat), 8.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Şiirler II (Tâhâ'nın Kitabı/Gül Muştusu), 6.bs., Diriliş Yay., İst., 1996.
----- , Şiirler III (Körfez/Şahdamar/Sesler), 6.bs., Diriliş Yay., İst., 1996.
----- , Şiirler IV (Zamana Adanmış Sözler), 6.bs., Diriliş Yay., İst., 1999.
----- , Şiirler V (Ayinler/Çeşmeler), 5.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Şiirler VI (Leyla ve Mecnun), 4.bs., Diriliş Yay., İst., 1997.
----- , Şiirler VII (Ateş Dansı), 3.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.
----- , Şiirler VIII (Alınyazısı Saati), 3.bs., Diriliş Yay., İst., 1998.

- ,Tarihin Yolağzında,Diriliş Yay.,İstanbul,1996.
- ,Unutuş ve Hatırlayış,2.bs.,Diriliş Yay.,İst,1998.
- ,Varolma Savaşı,Diriliş Yay.,İst.,1997.
- ,Yapıtaşları ve Kaderimizin Çağrısı I(Başyazılar),Diriliş Yay., İst.1996.
- ,Yapıtaşları ve Kaderimizin Çağrısı II(Başyazılar)Diriliş Yay., İst.1996.
- ,Yapıtaşları ve Kaderimizin Çağrısı III (Başyazılar),Diriliş Yay., İst.,1996
- ,Yitik Cennet,6.bs.,Diriliş Yayınları,İst.,1998.

B.KAYNAKLAR

- ALİYYÜ'L-KÂRÎ,Nureddîn Ali b. Muhammed,El-Mevzûâtü'l Kübrâ, II.bs., Tahkik:Muhammed Lütî Es-Sabâ,Beyrut,1986.
- ARMAĞAN,Mustafa,Sezai Karakoç'un Köprüsü,Çepeçevre,Zaman Gazetesi, 30 Mayıs 2000
- B. YILMAZ,Enes,Yolumuzun Üzerinde Bir 7.Oğul,Biat,Yaz bahar 2000,İst.,
- BAŞARAN,Ahmet Edip,Gelenek Duyarlılık ve Sezai Karakoç Şiiri,Biat,Yaz bahar 2000.İst.
- BULDUK Zeki,Bir Gülü Demet Kılmak,Yeni Şafak Gazetesi,25 Haziran 2000.
- DOĞAN D.Mehmed,Büyük Türkçe Sözlük,11.bs.,İz Yay.,İst.,1996.
- GÜLER A.Nurullah,Gül Ağacını Diriltmeli,Biat,Yaz bahar 2000,İst.,
- Hatıralar,Diriliş,S.1, 25.Temmuz.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.2, 1.Ağustos.988
- Hatıralar,Diriliş,S.3, 8.Ağustos.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.7, 5.Eylül.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.8, 12.Eylül.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.10, 26.Eylül.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.13, 17.Ekim.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.18, 21.Kasım.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.20, 5.Aralık.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.21, 12.Aralık.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.22, 19.Aralık.1988.
- Hatıralar,Diriliş,S.24, 2.Ocak.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.25, 9.Ocak.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.26, 16.Ocak.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.27, 23.Ocak.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.30, 13.Şubat.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.34, 13.Mart.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.35, 20.Mart.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.36, 27.Mart.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.38, 7.Nisan.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.39, 14.Nisan.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.41, 28.Nisan.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.42, 5.Mayıs.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.44,19.Mayıs.1989.
- Hatıralar,Diriliş,S.45, 26.Mayıs.1989.

- Hatıralar,Diriliş,S.49, 23.Haziran.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.55, 4.Ağustos.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.56, 11.Ağustos.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.58, 25.Ağustos.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.59, 1.Eylül.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.60, 8.Eylül.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.61, 15.Eylül.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.64, 6.Ekim.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.69, 10.Kasım.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.72, 1.Aralık.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.73, 8.Aralık.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.74, 15.Aralık.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.76, 29.Aralık.1989.
Hatıralar,Diriliş,S.77, 5.Ocak.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.79, 24.Ocak.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.80, 26.Ocak.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.81, 2.Şubat.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.82, 9.Şubat.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.84, 23.Şubat.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.86, 9.Mart.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.88-89, 23-30.Mart.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.91, 13.Nisan.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.92-93, 20-27.Nisan.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.100-101, 15-22.Haziran.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.102-103, 29.Haziran-6.Temmuz.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.104-105, 20-27.Temmuz.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.107-108, 3-10.Ağustos.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.111-112., 31.Ağustos-7.Eylül.1990.
Hatıralar,Diriliş,S.24, 2.Ocak.1989.
KİRENCİ,Mustafa, Diriliş Akımının Eksenî Medeniyet Perspektifi, Sakarya Ü.,Sosyal Bil.Ens.,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,1997
Mektebetül'Hadis Bilgisayar CD'si.
Resimli Türk Edebiyatı,C.I.M.E.B.Yay.,İst.,1976.
SOYAK,Murat,Kültür,Karakoç'u Anlamak,Yeni Şafak Gazetesi,10 Temmuz 2000.
ŞEKER,Şemseddin,Dağ Çağırısı,Biat,S.6,Yaz bahar 2000,İst.
T.D.V.İlmihal I, İslâm Araştırmaları Merkezi,İst.,1999.
TEKGÖÇEN,Yunus,Aydın:Sezai Karakoç,Biat,Yaz bahar 2000,İst.
TOLSTOY,Lev Nikolayeviç,Sanat Nedir?,Çev.Baran Dural,Şule Yay., İst. 1992.
TOPÇU,Nurettin,Türkiye'nin Maarif Davası,3.bs.Dergah Yay.,İst.,1997.
TURAN,Karataş,Doğu'nun Yedinci Oğlu,Sezai Karakoç,1.bs.Kaknüs Yay., İst.,1998.
ULU,Fatih,İslâm Haritasından Bir Cevher,S.6.,Yaz bahar 2000,İst..
USLU,Mustafa,Ünlü Şairlerimizden En Güzel Şiirler,Türdav Yay.,İst.,2000.
ZERKEŞÎ,Bedrüddin Ebû Abdillâh b. Abdillâh,Et-Tezkira, I.bs., Tahkik:Mustafa Abdü'l Kâdir Atâ,Beyrut,1986.

EK-1 MÜLÂKAT

Yaşayan bir yazar, şair, sanatçı vb. düşünce ve meslek erbabı üzerinde çalışmanın zor ve kolay yönlerinin bulunduğu şüphesiz. Zor yönleri: İnsanlar sürekli kanaat ve fikir değiştirebilecekleri için, çalışılan insanla ilgili kullanılacak ifadelerdeki güçlük, ve belli noktalarda varılacak yargılardaki risk faktörü; kolay yönü ise, görüşme, konuşma ve merak edilen veya varsa anlaşılamayan hususlarda birinci elden bilgi sahibi olabilme imkanı.

Tez konusu olarak Karakoç'un eserlerindeki dînî referanslar üzerinde karar kılındıktan sonra, hem bazı soruların cevabını bulabilmek, hem de kendisi ile ilgili çalışma yapan insanlara ulaşabilmek amacıyla bir mülakat yapmayı düşündük. Fakat o zaman Karakoç'un bu tip çalışmalarla ilgili olarak mülakat yapmama prensibinin olduğunu bilmiyorduk. Telefonla ısrarlı talebimize böyle bir şeyi kabul edemeyeceği cevabını verdi. Biz de mülakat olmasa bile, tanışmak istediğimizi okuduğumuz eserlerinde anlayamadığımız/bize göre mübhem ifadelerin bulunduğunu ve bazı sorulara cevap arama babında bile olsun görüşme talebimizi kabul etti. 29.4.2000 tarihinde İstanbul, Cağaloğlu, Derinhan İşhanında, Diriliş Yayınlarında görüşmek üzere mutabık kaldık. Belirtilen yer ve zamanda hazır olmamıza rağmen, Karakoç zamanında bürosuna gelememiş ve bizi orada görevli Mustafa Kirenci karşılamıştı. Karakoç'un yolda olduğunu beyan etti. Maalesef hanın kapanmasına kısa bir süre kala gelebildi. Yanında, kendisini seven gençlerle birlikte çok kısa süre konuşma imkanını elde edebildik. Üzülmüştük. Zira bu görüşmenin gerek çalışmaya yapacağı katkılar açısından, gerekse yönlendirme açısından çok faydası olacaktı. Bu görüşme ile ilgili olarak çalışmamızın bazı bölümlerinde kullandığımız ifadeler, Karakoç'un kendi ifadeleridir. Bu görüşmede şayet fırsat bulabilseydik şu soruları tevcih edecektik;

1.Din Eğitiminin problemlerini nerede görüyorsunuz?

Her ne kadar bu soru ile ilgili özel bir konuşma yapılmamış olsa da konuşmanın bir bölümünde geçen şu ifadeler az da olsa bu soruya cevap teşkil edebilir. "Biz yıllarca/DİRİP Parti Programında da bahsettiğimiz gibi Din Eğitiminin sadece İ.H.L. ve Kur'an Kurslarında verilmesine karşı idik. Bu eğitimin bir ihtiyaç olduğunu ve gerek örgün gerekse yaygın eğitimin her safhasında verilmesi gerektiğini savunmuştuk. Eğer böyle yapılmış olsaydı, şu anda İ.H.L.'nin kapatılması esnasında

yaşanan sıkıntılar olmazdı. Zira devlet bütün okullarını kapatma gibi bir düzenlemede bulunamaz.”

2.Tarikatlarla ilgili düşündükleriniz nelerdir? Bu konuda herhangi bir tenkit ve tavsiyede bulunabilir misiniz?

3.Âyet veya hadis olarak yazılarınıza aldığınız ifadelerin kaynaklarını vermeyi neden düşünmediniz?

4.Etkilendiğiniz yazar var mı?

4.Mistik yönünüz.

5.Mevlâna, Yunus Emre ve Mehmet Akif ile ilgili genel atmosferi anlatabilir misiniz?

6.Eserlerinizi yazarken, daha önce yaşadıklarınızdan etkilendiniz mi?

7.Mülakat yapmamanız, yayımlanmak üzere kimseye resminizi vermemenize sebep olduğunu belirttiğiniz, eserlerinize ve hatıralarınıza yansımayan 1958'deki “Büyük Tartışma” diye bahsettiğiniz olay nedir?

8.Uzun zaman siyaset içerisinde aktif olarak yer almamanıza rağmen nede parti kurma ihtiyacı hissettiniz?

9.Aşık oldunuz mu?

Zaman zaman da değindiğimiz gibi bu sorulardan çok azının cevabını şahsen alabildik.

Mülakat için gittiğimiz zaman kitaplarının tamamını okumamıştık. Daha sonra bütün kitaplarını okuduğumuz da sorulardan bazılarının cevabına ulaştığımız oldu. Bunlarla ilgili olarak çalışmamızın değişik bölümlerinde gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Görüşmek için İstanbul'a gittiğimiz zaman Karakoç'la ilgili olarak “Diriliş Akımının Ekseni Medeniyet Perspektifi”⁴⁴⁷ adlı yüksek lisans tezini hazırlayan Mustafa Kirenci ile konuşma imkanını bulduk.

Bir diğer çalışma ise kitabından alıntılar yaptığımız Turan Karataş'a aittir. Karataş'la da Konya'da askerliği esnasında konuşma imkanını elde ettik. Zaman zaman da istişare de bulunduk. Çalışma edebiyat alanında yapılmış. Karakoç'a Karataş'ın kitabındaki bazı ifadeleri sorduk: Karataş'ın ifadeleri çarpıtarak

⁴⁴⁷ Mustafa Kirenci,Diriliş Akımının Ekseni Medeniyet Perspektifi,Sakarya Ü.,Sosyal Bil.Ens.,Din Sos.Bilim Dalı,Yayınlanmamış Y.L.Tezi,1997.

kullandığını hatta daha da ileri giderek ihanet içerisinde olduğunu beyan etti, bu konuda fazla açıklamada bulunmadı, daha fazla açıklama yapmasını biz de arzu etmedik.

